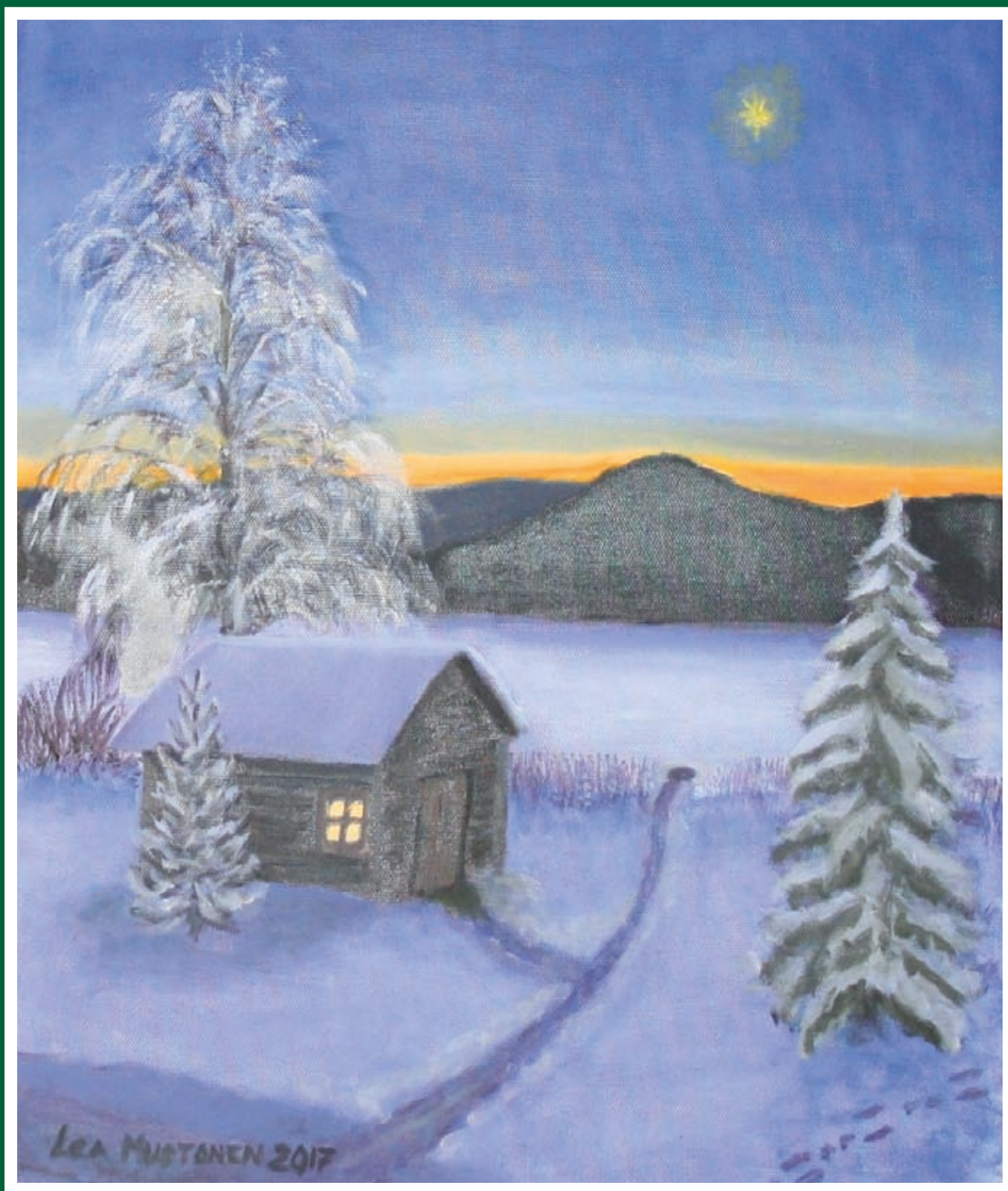

Tuusniemen Joulu 2017

TUUSNIEMEN JOULU 2017

Juuret ja juurettomuus.....	2
<i>Valto Holopainen</i>	
Ikiaikainen joulun.....	3
<i>Reijo Leino</i>	
Tuusniemen kunnan viranhaltijajohto vaihtui.....	4
<i>Helena Meyes</i>	
Helena Meyes, hallintojohtaja	4
Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma.....	5
Kuka olen: Eeva Seppänen.....	5
Tervehdys, tekninen johtaja Mika Karvonen	6
20 vuotta sitten.....	8
<i>Valto Holopainen</i>	
Päätoimittaja Pirjo Monosen juhlapuhe	7
<i>Pirjo Mononen</i>	
Muisteloita satavuotiaan Suomen kunniaksi.....	8
<i>Linnea Puurunen</i>	
Tuusniemen sankarihautoille hankittujen kynttilälyhtyjen historia...9	
<i>Esko Taskinen</i>	
Dementikon päivä.....	10
<i>Mirjam Hanttu</i>	
Raimo Auer, Tuusniemen ensimmäinen kunnanjohtaja.....	11
<i>Valto Holopainen</i>	
Mirjam Leskisen elämäntarina 100 vuoden ajalta.....	15
<i>Pekka Mustonen</i>	
Amerikan vieraita.....	19
<i>Valto Holopainen</i>	
Tuusniemen Osuuspankki 110 vuotta.....	20
<i>Esa Simanainen</i>	
Elettyä elämää.....	21
<i>Hannu Holopainen</i>	
Metsäautoteiden rakentamista Etelä-Tuusniemellä 1967 alkaen...22	
<i>Matti Poutiainen</i>	
Sotamies Olli Miettinen 1906-1941.....	24
<i>Anna-Liisa Happonen</i>	
Kenttäpostia yli 70 vuoden takaa.....	25
<i>Eevariitta Jäntti</i>	
Vuosikokous yhteislaulun merkeissä.....	26
<i>Hannu Holopainen</i>	
Kirjeitä Juurikkamäkeen.....	27
<i>Sisko Räsänen</i>	
Tapahtumia vuoden aikana.....	28
Tarinaa vanhan luokkakuvan taustalta.....	30
<i>Matti Rahunen</i>	
Luokkakuva ja sen tarina.....	31
<i>Tapio Nurmi</i>	
Muistoissamme.....	32
<i>Kaisu Happonen, Anna-Liisa Happonen, Valto Holopainen, Onni Ryynänen, Esko Taskinen, Tuomas Mäkinen, Johanna Joukanen-Miettinen</i>	
Kivenraivauksesta maaseudun kehittämiseen.....	37
<i>Valto Holopainen</i>	
Tuusniemen marjanviljelijöiden yrittäjäkurssin päättäjät 19.12.1990.....	39
<i>Valto Holopainen</i>	
Marinoidut muikut.....	39
<i>Valto Holopainen</i>	
Matka Tapio-laivalla Kuopioon.....	40
<i>Veikko Juutilainen</i>	
Markus Rurik Räsänen ja velipuoli Kaarlo.....	41
<i>Valto Holopainen</i>	
Järkyttävä tapahtuma 80 vuotta sitten Petrasen lammella Tuusniemen Kosulassa.....	43
<i>Anna-Liisa Happonen</i>	
Juonjärvi ja Tuusniemen satama ihastuttivat.....	44
<i>Raimo Reinamo, Ari Vainio</i>	
Hiidenlahden ja Koivulahden alueen erilaisten ammattien taitajia...45	
<i>Sisko Räsänen</i>	
Rauha 2017.....	46
<i>Rauha Kekäläinen</i>	
Tuusniemen Yhtenäiskoulun 6.-luokkalaisten ajatuksia, Suomi 100 vuotta	47
Hyvän Joulun toivotukset.....	50
Joulutervehdys.....	51
Ilmoitukset.....	52

PÄÄTOIMITTAJA

VALOKUVAT (ellei toisin merkitty)

Valto Holopainen

PIIRROKSET

Tuire Joutsen

Mirjam Hanttu

Tuovi Tütinen

KANNEN ÖLJYVÄRIMAALAU

Lea Mustonen

LEHTITOIMIKUNTA

Kari Puustinen, puheenjohtaja

Raimo Hättinen, sihteeri

Anna-Liisa Happonen

Pekka Mustonen

JOULUTERVEHDYKSET

Anna-Liisa Happonen

ILMOITUSTEN MYYNTI JA MARKKINOINTI

Kari Puustinen, Raimo Hättinen, Seppo Miettinen,

Reino Miskala, Hannu Tervo, Eero Smolander,

Osmo Väisänen, Teuvo Voutilainen

JULKAISIJAT

Tuusniemen Lions Club

Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ry

PAINOPAikka

Kuopion Liikekirjapaino Oy

KIITOS

Julkaisuyhteisöt ja lehden tekijät kiittävät tukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita. Mahdollisesti kertyneet varat tullaan käyttämään kotiseututyön ja nuorison hyvien harrastusten tukemiseen.

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA 2018**
Terveisin:

Lähetäessänne tämän lehden lahjaksi, voitte kirjoittaa tervehdyksen myös yllä olevaan laatikkoon.

*Vasemmalla
kirjoittaja
Juojärvellä
1950-luvulla,
oikealla Arvi
Pelkonen
(Korpelan Arvi).*

Juuret ja juurettomuus

Kun toisilleen vieraat ihmiset tapaavat ja alkavat jutella, vakiokysymys on useinkin: ”Mistä sinä olet kotoisin?” Vastauksen saatuaan kysyjä alkaa mielessään vatkata Suomen karttaa ja asetella paikkakuntaa siihen. Itseltäni, niin kuin varmasti muiltakin, on kysytty samaa. Nuorena ollessa saatoin vastata, että tuoltahan minä olen Kuopion takaa kotoisin ja se usein riittikin. Jossakin vaiheessa totesin, että tämä ei ole riittävä vastaus, ja aloin sanoa tomerasti olevani kotoisin Tuusniemeltä. Kysyjä saa sitten otavilla sitä, että missähän se Tuusniemi oikein on. Usein siihen saakin antaa selvityksen, että Tuusniemi on Kuopion ja Joensuun puolivälissä Juojärven tuntumassa. Nykyään siihen saa vielä lisätä ”sen Pohjois-Savon maakuntajärven”. Lähes kaikki ihmiset tietää missä on Heinäveden luostarit, ja sillä voi vielä sitten vastausta tarkentaa. Voidaan siis todeta, että Kuopion takaa muuttaminen Tuusniemelle oli ideana parhaasta päästä.

Kun itse kysynee ihmisen tavattuaan samaa, saa joskus vastauksen, että olen muuttanut niin monta kertaa etten taida olla mistään kotoisin. Tämä saattaa vaikuttaa ensin hauskalta vastaukselta, mutta sisältää vakavan asian. Jos ihminen ei tunne olevansa mistään kotoisin, on uhkana ”juurettomuus”.

Mitä juurettomuus on? Jokainen voimme kysyä itseltämme. Missä ovat juureni? Mistä olen ylpeä juurissani? Mikä asia juurissani on auttanut minua elämässäni? Mitkä asiat haluan työssäni ja toimissani siirtää tuleville sukupolville? Mitä olen oppinut toisten ihmisten juurista? Mitkä asiat haluaisin poistaa ja unohtaa juurissani? Mitkä asiat elämässäni tiedän johtuvan juuristani? Olen ”vitivarma”, että edellisten kysymysten syvempi ajattelevinen panee niin kuin ajattelevaan asiaa enempi. Haluaako kukaan olla tosissaan juureton, eikä olla mistään kotoisin?

Tämä Tuusniemen Joulu on pyrkinyt lähes kolmikymmenvuotisen historiansa aikana lujittamaan tuusniemeläisiä juuria. Teille lukijat on jäänyt arvioni, olemmeko siinä onnistuneet.

Oheinen kuva 1950-luvulta kertoo omista juuristani.

Toivotan Teille lukijat hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta 2018!

Valto Holopainen
päätoimittaja

Ikiaikainen joulu

Tuttuakin tutumpi joulu-evankeliumimme alkaa sanoilla: ”Siihen aikaan antoi keisari käskyn”. Tämän vuoden olemme juhlineet satavuotiasta Suomea - maata, jossa käskyjä ei anna keisari eikä kuningas.

Hallitusmuotomme mukaan: ”Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta”.

Toisinaan tuntuu siltä, että itsenäisyyden ja vahvan kansallistunnon lumoiassa olemme unohtamassa kansalliset juuremme ja yhteisen arvopohjamme. Tänä päivänä itsenäisessä Suomessa päiväkotien ruokarukoukset ollaan korvaamassa alkurukouksilla, joissa ei vahingossakaan ilmene mitään kristillistä, saati kiitollisuutta Luojaan kohtaan, jolta kaikki hyvä anti saadaan.

Vuosi vuodelta hämärtyy myös perinteisten juhliemme alkuperäinen syy, kun tilalle astuu vapauden ja vapaapäivien kaipuu - tuokio itselle rankan työrupeaman jälkeen.

Huolestuttaa, jos annamme yhteisen arvopohjamme rapistua!

Viitteinä tästä kehityksestä on päivähoidon ja koulun lisäksi nähtävissä laajemminkin. Elämme kasvavien tuloerojen maassa, maassa jossa ennen itsestäänselvänä pidettiin ajatusta koko maamme asuttunapitämistä. Muutosintomme tuoksinassa moni perinteinen arvomme rapisee ja unohdamme juuremme - usein myös sen, mistä kotimainen ruokamme pöytään tulee ja tuotetaan? Kuka viljelee ja varjelee maata kaupunkikeskeisessä maassamme?

Vaikka kehitystä ei tule pysäyttää, on aika pohtia, mihin muuttuva maamme on menossa?

Maamme yhteisen arvopohjan puolesta ei tarvitse olla vain huolissaan. Me voimme tehdä myös valintoja yhteisyytemme puolesta. Tänäkin jouluna voimme äänestää jaloillamme osallistumalla niihin lukemattomiin tapah-

Kuva kirjoittajan kokoelmista.

tumiin, joita joulun sanoman tiimoilta, järjestetään kirkkoissamme ja kylillä.

Joulun sanoma on viesti ihmisistä rakastavasta Jumalasta, jolla on meitä Luojamme luomia erilaisia ihmisiä kohtaan hyvä tahto.

Tartu rohkeasti ovenkahvaan ja astu sisään isiesi kirkkoon, jossa meillä jokaisella on oma paikkamme lähimmäistemme palvelemiseen ja hyvän ja armollisen Jumalamme kohtaamiseen.

Reijo Leino
kirkkoherra

Järvi-Kuopion seurakunta

Tuusniemen kunnan viranhaltijajohto vaihtunut!

Tuusniemen kunnan johtoryhmä on kokonaisuudessaan vaihtunut viimeisen vuoden aikana: vuoden 2016 loppupuolella aloitti Eeva Seppänen sosiaalijohtajan virassa ja Mika Karvonen teknisen johtajan virassa.

Vuoden 2017 tulokkaita ovat Helena Meyes hallintojohtajana, Janne Karttunen Yhtenäiskoulun rehtorina ja siten sivistystoimen johtajana sekä uusimpana Timo Kiviluoma kunnanjohtajana 2.10.2017 alkaen.

Lienee paikallaan, että tässä yhteydessä tulemme tutuiksi?

Hallintojohtaja Helena Meyes

Tulin kunnan hallintojohtajan virkaan 29.5.2017. Tuusniemi oli minulle kuntana ja varsinkin elinkeinoelämänsä puolesta tuttu jo aikaisemmista työtehtävistäni. Työnantajani 2009-2014 oli Koillis-Savon Kehitys Oy, jonka hankkeissa liikuin yrityksissä Tuusniemelläkin. Kun kuntien omistama kehittämisyritys sitten päätettiin ajaa alas, aloitin syksyllä 2014 Rautavaaran talous- ja kehittämisjohtajan virassa. Rautavaaralla työskentelin kevääseen 2016 kunnes, Pitäjäläinen -lehden toimittajan ilmaisua käyttäen, ”suivaannuin”. Se siitä!

Syksyn 2016 toimin Lapinlahden kunnassa hallintojohtajan viransijaisena ja huomasin, että kaikesta kokemastani huolimatta, kunnassa tehtäväkenttä on monipuolinen ja minulle mieleinen. Niinpä hakeuduin tänne Tuusniemelle avoimeksi tulleeeseen virkaan. Tässä olen nyt ja tänne haluan jäädä eläkepäiviin saakka.

Syntyjäni olen sekarotuinen ”savolainen”, mutta kohalon ohjaamana olen ollut myös ”sekarotuinen sudeettisavolainen”. Isäni on rajan takaisesta Karjalasta, äitini hämäläisen ja pohjanmaalaisen tytär. Ja minua Elämä on heitellyt vähän kauaskin lähtöpisteestä.

Vuonna 1940 isovanhempani Vasilisa ja Feodor Pohtinen jättivät kotinsa Impilahden pitäjän Ruokojärven kylässä. Ukilla mahtoi käydä ”etiäinen”: 28.8.1940 hän solmi kaupat maatilasta Ranta-Toivalassa pojilleen Niilolle, Alville ja Johannekselle. Eivät he välirauhankaan aikana hankkineet paluusta Karjalaan, uusi koti oli löytynyt. Täällä ukki ja mummokin saivat sitten viettää rauhaan loppuelämänsä ja nähdä yhden jos toisenkin vunun syntyvän.

Aikojen kuluessa isäni Niilo lunasti tilan omakseen. Kasvoin siis lapsesta aikuiseksi Ranta-Toivalassa, joka tuolloin kuului Kuopion maalaiskuntaan. Ylioppilaaksi tultuani muutin opiskelemaan kauppatiedettä Jyväskylän yliopistoon. Keväällä 1983 valmistuin kauppatieteen maisteriksi ja sittenpä kohtalo ottikin ohjat seuraavasta elämänvaiheestani.

Vuodet 1984-1997 asuin Baselissa, Sveitsissä. Olin työssä Pohjoismaiden matkailuun erikoistuneessa matkatoimistossa, jossa suunnittelin ja möin ryhmämatkoja lähinnä Suomeen, Norjaan ja Ruotsiin.

Hyppäys Baselista takaisin Suomeen oli uhkarohkea. Kodin irtaimiston huolellinen karsiminen, mukaan otettavat rekan konttiin ja auton nokka kohti Pohjoista. Ei meillä ollut tietoa mihin asetumme, mitä ja missä työtä teemme. Lapsia mukanamme tuli tuolloin 10-vuotias poikamme

Jan ja melkein 3-vuotias tytär Noora. Melko pian äidin kesämökissä vietetyn kuukauden jälkeen löysimme nykyisen kotimme Siilinjärven Raiman kylästä. Työtäkin löytyi: minä palkkatyössä ja mieheni mainostoimistoyrittäjänä.

Nyt koti on käynyt tyhjäksi, kun lapset ovat aikuistuneet ja mietinnässä on, löytyisikö meille vanhuuspäivien koti Tuusniemeltä?

Minulla on näiden ensimmäisten Tuusniemi-kuukausien aikana ollut mahdollisuus tutustua aitoihin ja aktiivisiin oikeisiin tuusniemeläisiin. On ollut hienoa havaita, että täällä toimii aito yhteisöllisyys ja yhdessä tekemisen meininki. Täällä on mielenkiintoisia ja monipuolisia juhlia ja tapahtumia ja vireän aktiivista yhdistystoimintaa.

Erityisesti minulle on ollut suuri kunnia ja ilo puristaa syksyn aikana peräti kahden hienon 100-vuotiaan rouvan, Mirjamin ja Lyydin kättä ja onnitella pitkän iän saavuttamisesta! Myös Ainon, vuoden tuusniemeläisen, olen jo ehtinyt halata.

Satavuotiaan Suomen itsenäisyyspäivän juhlassa Tuusniemellä 6.12 tavataan, eikö vain?

Helena Meyes

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma

Aloitin Tuusniemen kunnanjohtajana kuluvan vuoden lokakuun alusta. Aluksi muutama sana itsestäni ja työhistoriastani. Olen 51-vuotias hallintonsaaja ja hallintotieteiden maisteri. Edellinen työnantajani oli Kuopion kaupunki, jonka palveluksessa toimin perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla talouspäälikönä. Kunnallisen virkaurani aloitin Maaningan kunnassa ensiksi talous- ja elinkeinojohtajana ja sen jälkeen kunnanjohtajana Kuopion ja Maaningan kuntaliitokseen saakka. Oman opintojeni jälkeisen työurani olen aloittanut valtion palveluksessa: Verohallinnossa sekä yritysrahoituksen parissa, yhteensä 18 vuotta.

Perheeseeni kuuluvat luokanopettajapuolesseni lisäksi 14- ja 16-vuotiaat tyttäremme. Perheemme koti on Siilinjärvellä. Tällä hetkellä läheisimmät harrastukseni ovat talvella hiihto ja kesällä suunnistus. Tyttärien pesäpalloharrastus on vaatinut myös oman osansa vapaa-ajastani.

Tätä tekstiä kirjoittaessani on ensimmäinen työviikko Tuusniemen kunnanjohtajana takana. Työni on vastannut viikon kokemuksen perusteella arvioituna hyvin ennakkoodotuksiani ja luottavaisin mielin lähdän luotsaamaan Tuusniemeä eteenpäin. Olen ilolla pannut merkille, että Tuusniemellä on hyvä tekemisen ja eteenpäin menemisen meininki. Monia hyviä, kuntaa eteenpäin vieviä asioita on jo tehty ja monia on myös meneillään. Sillä asenteella on hyvä tarttua myös kaikkiin tulevaisuuden haasteisiin ja niiden selättämiseen. Pienellä paikkakunnalla ei resursseja ole koskaan liikaa ja paikkakunnan kehittämistä mielestäni voidaan parhaiten viedä eteenpäin kunnan ja muiden eri paikallisten toimijoiden keskinäisellä hyvällä yhteistyöllä.

Toivotan lopuksi lehden lukijoille hyvää ja rauhallista joulun aikaa.

Timo Kiviluoma

Kuka olen: Eeva Seppänen

Olen syntynyt ja aina myös asunut Kiteellä Pohjois-Karjalassa. Aikanaan kävin opiskelemaan Jyväskylän yliopistossa. Viimeisimmäksi tein töitä psykososiaalisten palvelujen johtajana Liperissä.

Sielultani olen sosiaalityöntekijä, mitä kokemusta on karttunut sekä sosiaali- että terveydenhuollosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon johtotehtävissä olen toiminut 15 vuoden aikana Pohjois-Karjalassa useassa kunnassa sekä kahdella yhteistoiminta-alueella, ja nyt sitten täällä Savon puolella Tuusniemellä sosiaalihoitajana marraskuusta 2016 alkaen.

Luonnoltani olen kehittäjä ja visioija. Haasteena on saada asukkaiden palvelutarve ja palvelujen kehittämisen visiot näkyväksi yhdessä henkilöstön ja päättäjien kanssa ja sopia, miten niitä kohti edetään. Ja etenemmehän me - kiitos hyvän henkilöstön ja päättäjien yksituumaisuuden.

Tavoitteenamme on laadullisesti hyvät palvelut ja jokaisen kohtaaminen oman asiansa asiantuntijana. Toki lainsäädäntö ja resursointi asettavat reunaehdot, joiden sisällä ratkaisut voivat tapahtua.

Suurin ilon aiheeni ovat neljä poikaani, heidän perheensä ja seitsemän mummoksi kutsujaa, joiden kanssa vietämme yhteistä aikaa sielunmaisemassa Papinniemen mökillämme. Kaikki 16 olemme lähdössä joulukuussa synttärimatalle, kun mummolla tulee ensi vuonna kuusikymppiä täyteen.

Yksinelämiseni ilman puolisoa olen tottunut jo niin monen vuosikymmenen ajan, että ihme tapahtuisi, jos vielä miehen kanssa käsi kädessä kulkisin. Sitä, avantouintia ja joulua odotellessa toivotan kaikille hyviä elon hetkiä ja Hyvää Joulua!

Eeva Seppänen

Tekninen johtaja Mika Karvonen

Nimeni on Mika Karvonen ja olen syntynyt joulukuussa 1976 Nurmeksessa, jossa opiskelinkin esikoulusta aina ammattikoulun talonrakentajaksi saakka. Asumme perheen kanssa Liperin Ylämyllyllä itse rakentamassani talossa. Meidän perheeseen kuuluu vaimoni Tanjan lisäksi tyttäremme Nella, 11 vuotta, ja poikani Wille, 9 vuotta. Harrastuksiini kuuluu lentopallo ja kesäisin moottoripyöräily, aina silloin kun ehdin tyttäreni salibandyn ja poikani jalkapalloharrastuksien kuljettajan tehtävistä.

Vaimoni mukana muutin Mikkeliin ennen vuosituhannen vaihdetta, jossa aloitin opiskelemaan LVI-insinööriksi, mutta huvitoimikunnassa työskentely vei niin paljon aikaa, että vaihdoin opiskelupaikkaa vuonna 2001 Joensuun ammattikorkeakouluun ja sieltä valmistuinkin vuonna 2003 talonrakennusinsinööriksi. Työelämän ohella olen opiskellut ammatillisen opettajan pedagogiset opinnot Jyväskylän ammatillisessa opettajakorkeakoulussa ja siellä suoritin myös näyttötutkintomestarin opinnot. LVI-insinöörin opinnot suoritin loppuun työelämän ohessa vuonna 2016.

Olen ollut hyvin onnellisessa asemassa työn hankkimisen suhteen, ensimmäinen työpaikkani oli murskaamotyöntekijä, josta hankituilla palkalla sai nuori mopoilija polttoainetta. Olen nuoruudessani ollut töissä uimaopettajana ja kiinteistönhoitajana. Ammattikoulussa opiskellessani tein sivutoimisesti kirvesmiehen töitä aina kun se oli mahdollista. Ammattikorkeakoulussa opiskellessani tein myyntitöitä ja työnjohtajan tehtäviä rakennusosalalla. Rakennusinsinööriksi valmistumisen jälkeen työskentelin eri rakennusliikkeissä työnjohtajana ja projektipäällikkönä yksityisellä sektorilla ja julkishallinnon puolelta työkokemusta on kertynyt noin 15 vuoden ajalta ja työkokemukseni kattaakin melkein koko teknisen toimialan työ-

tehtävät. Punkaharjulla toimin kunnaninsinöörin sijaisena, Liperissä työskentelin rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja jätehuollon parissa, Joensuun kaupungilla olin kadunrakennus- ja kunnallistekniikan johtotehtävissä. Olen myös toiminut opettajana aikuisten ja nuorten parissa. Tähän teknisen johtajan virkaan siirryin Kiteen kaupungin rakennustarkastajan tehtävistä.

Olen kohta ollut teknisen johtajan virassa vuoden ja Tuusniemellä on ollut erittäin mukava tehdä töitä. Luottamushenkilöt ovat osaavia ja heidän kanssa on ollut helppo työskennellä. Henkilöstö on osoittautunut ammatillaisiksi ja heillä on halu tehdä työtä Tuusniemen kunnan ja kuntalaisten hyväksi. Työilmapiiri on erittäin hyvä talouden hankalista ajoista huolimatta. Kuntalaiset ovat helposti lähestyttäviä, iloisia aitoja ihmisiä ja onkin mukavaa tehdä töitä tuusniemeläisten hyväksi.

Ihanaa ja rauhallista Joulun odotusta toivottaen

Mika Karvonen

20 vuotta sitten

4.11.1997 Tuusniemen kunnanjohtaja Ilkka Pirskanen luennoi Miestenkerhossa.

Kunnan elinkeinot ja kehityksen näkymät

”Tuusniemen asukasluku laskee kaiken aikaa. Vuonna 2001 täällä tulee asumaan 2800 henkeä. Elinkeinorakenne on seuraava: Maa- ja metsätalous 36 %. Laskelma vuodelta 1995. Maitotalous on pudonnut puoleen kymmenen viimeisen vuoden aikana. Kunnalla oli työntekijöitä vuonna 1990 214 henkilöä ja vuonna 1997 170 henkilöä.

Mitä pitäisi tehdä:

- neuvontaa yrittäjiksi aikoville
- toimitiloja uusille yrittäjille, myös uutta rakentamalla
- on järjestettävä toimintaa tukevia palveluita, esimerkiksi lämpökeskus
- kiinnitettävä huomiota työntekijöiden viihtymiseen”

Viimeinen Vitsi

(Luennoitsija joutui aina kertomaan viimeisen vitsin)

Uusi opettaja tuli koululle. Ensimmäisenä päivänä hän piti tuntia Suomen kirjallisuudesta.

Opettaja kysyi Pekalta, ”Kuka on kirjoittanut Kalevalan?”

Kalle vastasi: ”En sitä minä ole ainakaan kirjoittanut!”

Opettaja meni iltasella Pekan kotiin ja kertoi pojan vastauksesta. Kallen isä sanoi, että jos Kalle on sanonut, että ei ole kirjoittanut, niin ei se sitten ole. Kalle puhuu aina totta, isä vielä täsmensi.

Seuraavana päivänä opettaja meni kunnanjohtajan luo ja selitti asian. Kunnanjohtaja sanoi, että kirjoittipa kuka kirjoitti, kunta sen joutuu kuitenkin maksamaan.

Päätoimittaja Pirjo Monosen juhlapuhe Tuusniemen veteraanijärjestöjen kesäjuhlassa 12.6.2017

Jos nyt eläisimme vuoden 1944 kesää, tuskin joutaisimme istumaan keskellä päivää kesäjuhlia viettämässä. Miehet olisivat keskellä suurtaisteluita, naiset, lapset ja vanhukset raataisivat jo tiedä monettako kesää vähäisin voimin heinätoissa tai kasvimaata kitkemässä. Yllämme leijuisi toivo sodan loppumisesta, mutta samalla suuri pelko siitä, milloin papin synkkä hahmo ilmestyy portaille.

Meille 50-luvulla syntyneille oikea sota oli lopulta vieras asia, vaikka kaikki oli monella mittarilla mitattuna tapahtunut ihan äsken. Sodan varjossa ei kuitenkaan haluttu elää, siitä puhuttiin yllättävän vähän, parempi unohtaa kuin ruikuttaa, lienee ollut yleinen asenne.

Omissa lapsuuden muistikuvissani elää muutama sotaan liittyvä muisto. Naapurissa asui Tahvo-niminen mies. Hän oli sodat käynyt ja hän jaksoi niistä puhua. Kylän nuoremmat miehet istuivat Tahvon tuvassa ja vetivät sisään jokaisen taistelun. Meille lapsille jäi elävimpänä mieleen Tahvon kyneleet, jotka tipahtelivat silmäkulmasta, kun tämä pääsi kertomuksensa tukalimpiin kohtiin.

Miten niin karski mies itki, eiväthän kyneleet olleet miesten juttu. Jälkeenpäin olen monesti ihmetellyt, miksi kyneleitä nähtiin niin vähän.

Toinen sodasta kertova muisto on suuri siirtolaisten määrä. Oli hyvin erikoisia sukunimiä, oli Bloiguja, Breloja, Komsia, Burtsoffeja. Siirtolaiset olivat kuitenkin jo sopeutuneet kylämme elämään, synnyttäneet uuden sukupolven leikkikavereita. Muusta väestöstä heidät erotti vain kieli. Erityisen vaikeaa oli ymmärtää syvältä Karjalasta tulleen Burtsoffin mummon puhetta. Tuntui joskus, että hän tarvitsi tulkin omien lastenlastensa kanssa puhussa.

Yksi konkreettinen sotamuisto minulle avautui, kun sain mummoni jäämistöstä laatikon, jossa oli sota-ajan kirjeitä. Kirjeet olivat pääosin vuosilta 1941-42.

Täällä jousain 5.10.1941

Rakas Elina

Kiitos kirjeestäsi, en vaan ole ennestään ehtinyt kirjoittamaan. Ihan ensiksi kirjoitan siitä, että et saa laittaa varsa navettaan. Koeta hommata jostain kujaan koppi. Sen täytyy olla niin korkea, ettei varsa hypi yli. Ja sitä paitsi jos varsa laitettaisiin navettaan, ei navetta ilma sovi sille.

Ja sitten siitä tamman myymisestä, että elä nyt vaan myy ihan halpaan, jos sattuis myöhemmällä paremman hinnan saamaan. Älä ainakaan alle 18 tuhannen. Nythän pitäisi minun luulonni mukaan hevosten olla kalliita.

Päätoimittaja Pirjo Mononen.

Jos ei näytä sitä korpea saavan nurin, niin jätä kevääseen, niin minä koetan sitten kammata pelloksi. Kai täällä nyt siihen mennessä päästään pois.

Ottosi

Mutta ei päästy. Erityisen kiivasta kirjeenvaihto näytti olevan keväisin. Silloin piti neuvoa kylvöt, kehottaa etsimään niittomies ajoissa ja toisaalta rintamalla oli asemasodan aikaan aikaa kirjoittaa. Kaikkineen kirjeet olivat neuvoja neuvojen perään. Ne olivat huolta siitä, miten kotona pärjätään. Ei ollut kännykkää, jolla jaella neuvoja, ei whatsapppeja, joilla välittää pikakuvia. Onneksi ei ollut, sillä melko varmasti kotona ei ollutkaan muuta kuin ongelmia.

Yksi seikka kirjeissä pisti silmään. Tuohon aikaan ei varmaan paljoa rakkaudesta luriteltu, mutta liikuttavaa on, että jokainen kirje alkoi sanoilla Rakas Elina, ja päättyi sanoihin oma Ottosi, sinun Ottosi tai vastaavaa.

Ihminen on kautta historiansa ollut sotainen. Sodan keskellä elämme joka päivä, kun istumme tv-uutisten ääreen. Nykypolvi on jo turtunut siihen, mutta uskon, että teidän veteraanien ja sodan kokeneiden sielussa värähtää aina jotain. Kyselemme edelleen sodan oikeutusta. Muistan erään veteraanin haastattelun vuosien takaa. Hän sanoi käyneensä oma taisteluaan, kun miehet seisovivat vanhalla rajalla heinäkuussa 1941. Hyvässä muistissa oli sotilasvala: oman maan puolustaminen. Nyt miehet olivat menossa maan rajojen yli, miehittäjinä.

Paluu takaisin kotiin sodan päätyttyä ei ollut niin ruusuista kuin oli talvisodan jälkeen. Maailma ei ylistänyt pientä ja rohkeaa Suomea. Siitä huolimatta elämä jatkui. 12 prosenttia maan pinta-alasta oli menetetty, 12 prosenttia maan väestöstä piti asuttaa uudelleen. Ja maksaa rasakat sotakorvaukset. Suomi oli kuitenkin säilyttänyt itsenäisyytensä samaan aikaan, kun sodan voittajat jakoivat Eurooppaa.

Minulle on tullut tyttäreni kautta uusia sukulaisia Itävallest. Se oli yksi sodan jälkeen jaettu maa. Nämä ihmiset asuivat Neuvostoliiton valvontapiirissä kymmenen vuotta ja lapsille opetettiin koulussa venäjää. Ihan kaikki itävaltalaisien muistot eivät ole mukavia.

Sota jätti paljon henkisiä arpia, joita on availtu vasta ihan viime aikoina. On uskallettu puhua sodan traumaista, joita jälkipolvet kantavat elämässään.

On ihan selvää, että sota jätti jälkensä jokaiseen sen kokeneeseen. Mutta myös hyvällä tavalla. Uskallan väittää, että kaikki se vastuunotto ja rohkeus tarttua työhön kuin työhön kotirintamalla, jätti ison perinnön jälkipolviin. Sota-ajan eläneiden ihmisten lapsiin ja lapsenlapsiin. Sillä perinnöllä on rakennettu tätä maata.

Ehkäpä tuolla kotirintaman äitien uurastuksella on ollut oma vaikutuksensa siihen, miten suomalaiset naiset ovat nousseet monella mittarilla Euroopan ja koko maailman naisten kärkeen.

Naisena osaan antaa tuolle asialle erityisen suuren merkityksen. Olen itse saanut tehdä työtä 40 vuotta jollain tavalla aitiopaikalla. Siitäkin olen kiitollinen kaikille teille, jotka olette uurastaneet tämän maan eteen.

Hyvää kesää ja elämää satavuotiaassa Suomessa.

Muisteloita satavuotiaan Suomen kunniaksi

Pitää aloittaa sanottava saunan ylistämisellä. Eräänä keuhkaisenä päivänä tuli vahvasti mieleeni lapsena isäni kanssa savusaunassa kylpeminen. Sauna sijaitsi Oulunjärven rannalla.

Saunassa isä laittoi minut polvieni päälle mahalleen ja ropotteli lempeässä löylyssä selkääni ja jalkoihini. Hän laittoi penkille vettä kahteen pesuvatiin. Sitten laittoi minut toiseen vatiin istumaan. Siinä istuin ikään kuin selin makuulla ammeessa. Toisesta vadista hän pesi hiukseni. Lopuksi hän seisoessani lattialla valeli puhdasta vettä yleni sanoen: ”Alahan juosta”. Juoksin vastamäkeen noin 70 metriä, tulin pirttiin, jossa sain äidin toimesta vaatetta.

Viimeistään siitä alkaen olen kokenut saunomisen juhlan. Olen pyrkinyt saunomaan vähintään kaksi kertaa viikossa. Vastakin on kuulunut varusteisiini. Se on kylpemisen jälkeen suorastaan autuas olo.

Sieltä savusaunan uumenista ihmiset ovat saaneet hyvät juuret. Sieltä on noustu siiville ja pelastettu suoranaissella sisulla isänmaa vainolaisen kynsistä.

Toinen voimaannuttava supisuomalaisuuteen kuuluva

Isä istuu laumansa kanssa, keskellä kirjoittaja Linnea kukkamekossa. Kuva: suvun kokoelmista.

*Kotipihan vanha savusauna.
Kuva: suvun kokoelmista.*

asia on joulunvietto. Joulukuusella ja sen tuoksulla on ollut tärkeä paikka. Isä, tai veljet, toivat joka jouluksi kuusen. Se laitettiin jalkaan keskelle pirtin lattiaa ja koristeltiin omatekoisilla koristeilla. Me kolme nuorinta tyttöä juoksimme kuusen ympärillä suorastaan tuntikausia, kun koko joulun aikaa ajatellaan. Siitä löytyi ilo, mitään ihmeellisiä joululahjoja ei tarvittu. Kerran sain matkata joulukirkkoon hevosen reessä. Se oli jotakin taivaallista.

Meillä kotona laulettiin paljon, silloin kun olin lapsi. Me pienimmät laittauduimme keinutuoliin iltakausiksi laulamaan. Äiti lauloi jumalan meidän sydämiin. ”Kun kodin kauniin taivaassa Jeesuksen kanssa saan”, hän lauloi töitä tehdessään. Minulla oli separaattorinpyörityslauluna muun muassa ”Kanssain ole Jeesus.”

Elämän kankaaseen mahtuu monen värisiä raitoja. Sanotaan, että ”elo omi värikästä”. Elämän kankaan värisävyn kontrastin olisi hyvä olla balanssissa, siis tasapainossa. Siitä voi syntyä jotakin sellaista, mitä elämän onneksi kutsutaan.

Linnea Puurunen

Tuusniemen sankarihaudalle hankittujen kynttilälyhtyjen historia

Kynttilälyhdyt sankarihaudalla. Kuva: Esko Taskisen kokoelmista.

Kaikella on alkunsa ja niin tälläkin hankkeella. Meitä oli muutamia miehiä puhdistamassa Tuusniemen sankarihaudalla sankarivainajien laattoja viime vuoden 2016 itsenäisyyspäivän edellä. Pohjois-Savon sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Jouni Perälä soitti allekirjoittaneelle Tuusniemen Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja Esko Taskiselle ja tiedusteli tilannetta Tuusniemen sankarihaudan kynttilälyhtyjen hankinnan osalta. Hän tarvitsi tietoa Savon Sanomille, joka teki juttua lyhdyistä Pohjois-Savon maakunnan osalta. Siinä puhelussa vastasin Perälälle, että me hankitaan lyhdyt ensi vuonna.

Vuosia tästä hankkeesta oli jo puhuttu ja niinpä Suomen satavuotisjuhlavuosi oli hyvä ajankohta hankkeelle.

Rahankeräysluvan hankkiminen vaatii oman prosessin ja niinpä pohdiskelun jälkeen sen keinon välttämiseksi kysyin asiaa 29.12.2016 lähettämälläni sähköpostilla poliisin lupahallinnosta saada toteuttaa hanke lahjoitusperiaatteella. Heti seuraavana aamuna sainkin jo puhelun ja suunnitelmamme oli luvallinen edellytyksin, että toteutamme sen esityksemme mukaisesti. Monien yhdistysihmisten kanssa käytiin suullista keskustelua ja viestintää. Kirjeitä yhdistyksille ja yhteisöille lähti välittömästi jo heti vuoden 2017 alussa. Hankkeesta tiedotettiin kaksi kertaa Koillis-Savo-lehdessä.

Oli mieltä lämmittävää todeta, kuinka myönteisesti alkoi tulla vastauksia, lupauksia ja päätöksiä lahjoituksista. Sain tiedusteluja, että pääseekö mukaan satasella tai viidellä kymppillä ja niin edelleen. Jokainen lahjoitus ja euro oli yhtä arvokas. Luonnollisesti hanketta helpotti, kun mukaan tuli 500 euron lupaukset neljältä lahjoittajalta. Kun oltiin kesän alussa, luvattuja lahjoituksia oli 4300

euron edestä. Yhteyksiä pidettiin muutamien lahjoittajien edustajien kesken muun muassa kynttilälyhdyin mallista, määrästä ja muusta tarpeellisesta. Seurakuntamestari Timo Rätty toimi yhteyshenkilönä Tuusniemen alue seurakunnasta.

Seurakunnalta tiedusteltiin säilytystilaa hankittaville lyhdyille. Kirkon pysäköintipaikan läheisyydessä oleva kunnostusta vaativa varasto on lähellä sankarihautoja, ja se katsottiin ja saatiin sopivaksi säilytystilaksi. Varaston tyhjennys ja kunnostus toteutettiin talkootyönä ja kaikki työ ja tarvittava materiaali saatiin lahjoituksina. Varaston tyhjennykseen, siivoukseen ja kunnostukseen eri vaiheissa talkootyönä osallistuivat Pekka Mustonen, Tauno Lempinen, Paavo Räsänen, Tomi Räsänen, Eero Smolander ja Esko Taskinen. Pasi Komulaisen traktorilla töitä teki Marko Miettinen. Sähkön osuutta selvitti Timo Tirkkonen.

Hankinta eteni kesällä tiedustelujen jälkeen niin, että päätettiin pienellä ryhmällä suorittaa kaikki tarvittavat hankinnat Anun Lahja- ja Kukatuvan kautta. Sopivan mallinen lyhty löytyi sieltä. Tilaukset tehtiin ja ensimmäinen erä saapui Kukatuvulle 21.8.2017. Tavarat saapuivat kahtena eri lähetyksenä muutaman päivän välein, ja niiden siirtämisen varastoon ja kynttilät tapuliin toteuttivat Paavo Räsänen, Elvi Korhonen, Markku Tiilikainen, Ritva ja Esko Taskinen.

Anun Lahja- ja Kukatuvan lahjoitus kaikkien hankittujen tarvikkeiden myymisestä tukkuhinnalla mahdollisti hankinnan kokonaishinnan jäämisen huomattavasti alle luvattujen lahjoitusten rahamäärän. Tämä mahdollisti myös hankinnassa huomioitavaksi kynttilälyhtyjä varalle ja 96 tunnin öljykynttilöitä useamman vuoden tarpeen ja lisäksi sytyttimiä. Kokonaishankinta sisälsi 200 kynttilä-

lyhtyjä pidikkeineen, 2340 öljykynttilöitä kuuden vuoden tarpeeksi ja 30 kappaletta sytyttimiä.

Kokonaiskustannusten summaksi muodostui 3315 euroa ja lahjoitusvarojen lupaus oli 4300 euroa. Kaikki edellä mainittu mahdollisti lisäksi maksettavien osuuksien pienentämistä joidenkin yhdistysten osalta. Kaikille hankkeeseen osallistuneille on toimitettu laskut, joilla he maksavat osuutensa Anun Lahja- ja Kukkatuvalle suoraan. Näin toteutimme hankkeen poliisihallinnon lupayksikölle lähettämäni esityksen ja sieltä saamani myönteisen vastauksen mukaisesti, eli luvanvaraista rahankeräystä hankintamenettelymme toteuttaminen ei tarvinnut.

Hyvät tuusniemeläiset

Tuusniemen kirkonmäellä sankarihaudassa lepää 155 sankarivainajaa ja hautausmaalla lepää viisi vakaumusena puolesta kuollutta. Otamme kynttilälyhdyt käyttöön tänään ja sytytämme kynttilät kaikille heille ja Karjalan mullassa nukkuvien muistomerkillä.

Yhteinen ja yhdessä toteutettu hankkeemme isänmaamme 100-vuotisjuhlavuonna on suuri kunnianosoitus sankarivainajille. Heille, jotka ovat antaneet kaikkein kalleimman uhrinsa isänmaamme itsenäisyyden puolesta taistellessa.

Kiitän lämpimästi kaikkia hankintaan taloudellisesti ja talkoilla osallistuneita ja teitä kaikkia tuusniemeläisiä saa-

mastani tuesta ja avusta sekä hyvästä yhteistyöstä tämän hankkeen käynnistämisen ja toteuttamisen yhteydessä.

Me teimme tämän yhdessä. Sankarivainajien ja veteraanien jättämä perinne on myös tulevien sukupolvien voimavara. Sen pitäminen ajankohtaisena ja elävänä on meidän yhteinen tavoitteemme, jota meidän tulee vaalia ja siirtää.

Luovutamme kynttilälyhdyt tarvikkeineen Järvi-Kuopion seurakunnalle Tuusniemen alueeseurakunnan vastuulle hallintaan ja käyttöön.

Tuusniemellä 29.9.2017

Esko Taskinen

Dementikon päivä

Olen nuori morsion
suvituudessa huntu hulmuu.
"Noustaan nyt ylös"
korvaan huudetaan.

WC:n pöntölläkään
en rauhaa saa
sillä samaan aikaan
kasvot pestään
ja päivävaatteet puetaan.

On äsken syntynyt esikoinen
ja häntä kapaloim.
Lääkkeet tarttuu kurkkuun ja
joku suuhuni puuroa lusikoi.

Karjalasta lähdön evakkoon
tarkkaan muistan sen.
Vahingossa maitolasin
kumoon tönäisen
ja hoitajalta saan katseen vihaisen.

On omaisia tullut käymään
ja kasvojen kavalkadi
ohitseni käy.
Mutta tuttuja, rakkaita kasvoja
joukossa ei näy.

"Sun haltuus' rakas isäni"
sen tutun virren sanat
lohduttaa.
Vaikka kaiken muun jo
unohdan sen muistan
ainiaan.

Väsyttää, mutta nuokun
nojatuolissani vaan.
On ovet lukittu
ettei ennen iltapalaa
pääse nukkumaan.

Viimein pääsen petiin,
mutt' peitto liian ohut on,
palelen.
Rakkain, koska tulet
noutamaan kera enkelten?

Runo ja piirros: Mirjam Hanttu

Raimo Auer

Tuusniemen ensimmäinen kunnanjohtaja

1960-luvun loppupuolella alettiin Tuusniemellä keskustella kunnanjohtajan viran perustamiseksi. Useilla samankokoisilla kunnilla oli olleet kunnanjohtajat jo useita vuosia. Kunnanjohtajan puuttuessa asioita hoitivat kunnansihteerit. Tällä nimikkeellä oli ollut jo useitakin henkilöitä. Tuusniemen Kojanlahdessa syntynyt Tapani Kuusela aloitti kunnansihteerinä jo 1.8.1963.

Kunnanvaltuusto teki päätöksen kunnanjohtajan viran perustamiseksi 29.12.1970. Samalla edellytettiin, että kunnanhallitus tekee esityksen entisten virkojen järjestelystä siinä vaiheessa, kun kunnanjohtaja ottaa viran vastaan, jolloin toimisto- tai kunnansihteerin virka lakkautetaan.

”Kunnanjohtajan vaali Kunnanvaltuustossa 24.5.1971.

Esiteltiin esityslistan asia N:o 21.

Puheenjohtaja esitti, että suoritettaisiin suljettu lippuäänestys, johon valtuutetut kirjoittaisivat kannattamansa ehdokkaan nimen. Suoritetussa vaalissa äänet jakaantuvat seuraavasti: kunnanjohtaja Raimo Pekka Auer Varpaisjärveltä 19 ääntä, sosionomi Pentti Eresmaa 1 ääni ja yksi tyhjä äänestyslippu.

Äänestyksen tulokseen viitaten puheenjohtaja ilmoitti, että Tuusniemen kunnanjohtajaksi tuli valittua kunnanjohtaja Raimo Auer Varpaisjärveltä.

Puheenjohtajana oli Lauri Vartiainen ja pöytäkirjan piti Matti Sollo.”

Varpaisjärvellä kunnanjohtajana toiminut Raimo Auer otti viran vastaan 6.9.1971.

Raimo Pekka Auer syntyi Kuopiossa 11.5.1936. Vaimo Vieno Orvokki syntyi 11.5.1938. Heillä oli vuonna 1965 syntynyt poika Pauli Aatos.

Raimo valmistui ylioppilaaksi Kuopion lyseosta 1957. Suoritti kunnallistutkinnon ja valmistui sosionomiksi Tampereen yhteiskunnallisessa korkeakoulussa 4.6.1962.

Pitkä ja monipuolinen virkaura takana

Nuoresta iästään huolimatta Raimolla oli pitkä ja monipuolinen ura takanaan. Hän oli toiminut kansakoulun opettajana Pielavedellä ja Kaavilla. Ollut useita vuosia toimistovirkailijana silloin vielä toimineessa Kuopion maalaiskunnassa, kunnansihteerinä Muuruveden ja Jämsänkosken kunnissa ja viimeksi kunnanjohtajana Varpaisjärvellä.

Raimo Auer Tuusniemen kunnanjohtaja vuosina 1971-1976.

Luottamustoimia

Ansioluetteloissa näkyvät luottamustoimet olivat mittavat. Siellä mainitaan tilintarkastukset monissa kunnallisissa ja maakunnallisissa yhteisöissä sekä puheenjohtajuuksia ja liittovaltuuston jäsenyyksiä. Varpaisjärvellä muun muassa kirkkovaltuustossa. Monivuotinen toiminta Pohjois-Savon Seutukaavaliiton varsinaisena tilintarkastajana. Häntä kuultiin asiantuntijana eduskunnan pankkivaliokunnassa.

Kunnanjohtajan viran hoitamisen aloitus

Toiminta kunnantoimistossa oli vakiintunut ennen kunnanjohtajaa siten, että kunnansihteerit Tapani Kuusela toimi ikään kuin kunnanjohtajana. Hän sopi asioista pitkälti kunnanhallituksen puheenjohtaja Veikko Antikaisen (maalaisliitto) ja varapuheenjohtaja Veikko Hämäläisen (skdl) kanssa. Kunnantoimistossa työskenteli keskeisessä asemassa myös Tapanin vaimo Pirkko Kuusela.

Jo tästä voimme päätellä, että aloittaminen oli vaikeaa. Raimo tuli ikään kuin Kuuseloiden tontille. Heillä oli ymmärrettävistä syistä vaikea toimia yhdessä uuden tulokkaan ja vieläpä johtajan ja uuden esimiehen alaisena. Näistä vaikeuksista alkoivat kuntalaisetkin pian kuulla juttuja. Muu toimiston henkilökunta koki olevansa vaitiolovelvollisia.

Kunnan poliittinen tilanne

Tuusniemen kunnan luottamustoimet olivat olleet jo pitkään ”kiikun kaakun” oikeiston ja vasemmiston kesken. Tähän tuli vaa’ankieleksi Suomen Pientalonpojan puolue. Puolueen edustaja valtuustossa oli autoilija Lauri Hätinen. Hän teki yhteistyösopimuksen vasemmiston kanssa. Se muutti valtuuston vasemmistoenemmistöiseksi. Kunnanhallitus taas jäi oikeistoenemmistöiseksi. Sen aikaisen kunnallislain mukaan kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi kunnanjohtaja, tehden samalla Tuusniemen kunnanhallituksen oikeistoenemmistöiseksi.

Kaikki päätökset tehtiin puoluepoliittisin perustein

Siihen aikaan tehtiin kunnassa voimakasta puoluepolitiikkaa. Tuusniemi-puolueesta ei ollut tietoaakaan. Välillä tehtiin esimerkiksi henkilövalinnoissa ”lehmäkauppoja” sülle-mulle-periaatteella. Tämä teki päätöksen teon erityisen vaikeaksi. Valtuusto oli vasemmistoenemmistöinen, kunnanhallitus taas oikeistoenemmistöinen. Kunnanhallituksen päätökset eivät siten menestyneet enää valtuustossa.

Raimo Auer oli Tuusniemelle tultuaan nähnyt ja kokenut toisenlaista päätöksen tekoa. Se mikä Tuusniemellä oli täysin uutta, vieläpä monissa muissakin kunnissa, että hän halusi kehittää kuntaa. Hän alkoi neuvotella, piirihallinnon, yritysmaailman, kansanedustajien ja erilaisten yhdistysten kanssa. Hän otti muun muassa maatalouden kehittämisen ohjelmaan ja kuntaan perustettiin ohjausryhmä. Tämä katsottiin valtuustossa ”turvunuijien ja rikaiden isäntien” avustamiseksi. Elinkeinoa päästiinkin kehittämään vasta 1980-luvulla.

Kunnanjohtaja koki työnsä erittäin vaikeaksi, jota se olikin, ja hän sai toimistaan voimakasta kritiikkiä. Jotkut luottamushenkilöt ottivat kunnanjohtajan tekemisten arvostelun tosissaan. Samalla aloitettiin voimakas huhujen, jopa perättömien, levittäminen yksityiselämästäkin.

Raimo Auer ihmisenä

Ihmisenä Raimo Auer oli herkkä ja sivistynyt. Hänellä oli monia aikaisemmin hankittuja ystävyys-suhteita maakunta- ja piiriporassaan. Vanhan ajan herrasmiehenä hän esimerkiksi kadulla tervehtiessään nosti lakkiaan. Tälle tavalle jopa joskus naureskeltiin.

Vieno Auer oli luonteeltaan avoin, valovoimainen ja ystävällinen ihminen ja hyvä puoliso. Oli suorastaan traagista, kun hän nukkui pois äkillisesti tupaillansa Leo ja Riitta Juvosessa Mustinjärvellä vain 38-vuotiaana.

Vaikeudet kunnantoinimistossa ja kokouksissa järkyttivät Raimoa kovasti. Lohdutukseen hän turvautui ehkä liian usein alkoholiin. Kaikki käytös ja ulkonäkömuutokset eivät kuitenkaan johtuneet alkoholista. Hänellä oli jo lapsena saatuja allergiaoireita, esimerkiksi vaikea kalaallergia ja monia muita vaikeita sairauksia. Lääkärintodistus 13.9.1976 on ”karmaiseva”.

Sairaudet aiheuttivat astmaattisia ja monia muita vaikeuksia. Väärä ravintoaine saattoi muuttaa ulkonäköä. Samalla puhe alkoi puuroutua ja toiminnot hidastua. Huhuja juovuksissa olevasta kunnanjohtajasta oli mahdollista estää. Lääketiede ja tutkimukset olivat vielä puutteellisia. Hänelle oli syötetty koko ikä väärää lääkettä, jotka rauhoittivat kuntoa, varsinkin sydäntä. Tämä asia selvisi Tarinaharjun sairaalassa vasta syksyllä 1976, siis liian myöhään.

Vuosi 1976

Tutustuesssa kunnanhallituksen pöytäkirjoihin, liitteeseen vuodelta 1976, jolloin Raimo Auer oli ollut virassaan viisi vuotta, voi niistä todeta, miten vaikeaa asioiden hoitaminen kunnassa on ollut. Joka kuukausi ovat eräät luottamusmiehet rakentaneet lääninoikeudelle pitkiä ja monisäikeisiä valituskirjelmia. Lähes jokaisessa kunnanhallituksen kokouksessa vaaditaan poliisitutkinnan aloittamista väitettyjä rikoksia tutkimaan. Rikostutkinta-asiakirjoja ei asiakirjoista kuitenkaan löydy. Valituksia on laadittu myös lautakuntien päätöksistä. On ollut iso ja aikaa vievä työ laatia niihin selvityksiä ja vastineita. Myös niiden käsittely kokouksissa on vaatinut paljon aikaa ja kärsivällisyyttä. Voi vain ihmetellä sitä onko kunnassa muita normaaleja töitä ennätetty edes tehdä?

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja Lauri Vartiainen oli poikkeuksellisen aktiivinen kehittäjä. Hänellä oli usein matkoja Helsingissä monien muiden luottamustoimien takia. Samalla hän kävi puhumassa ministereille ja pääjohtajille Tuusniemen kunnan asioista. Oikealla asialla hän oli, mutta tuli samalla ”kävälleeksi” kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen yli. Lauri teki matkoillaan edustusta ja laskutti niistä kuntaa. Siitä alkoi mahtava niin sanottu ”lakanoiden” tekeminen, joille edustusmenoja kerättiin. Niitä alettiin periä Laurilta takaisin. Mikä oli oikein, mikä väärin, lienee jäänyt osin epäselväksi, mutta paljon se aiheutti selvittelyä ja päätöksen tekoa. Samalla kyllä selvitetiin muidenkin virka- ja luottamusmiesten edustusmenot. Takaisinperintäsummat näyttävät näin jälkikäteen hyvin vähäisiltä. Kunnanjohtajan ja Laurin keskinäiset välit pysyivät kuitenkin kohtuullisen hyvinä, eivätkä aiheuttaneet ongelmia, työtä kuitenkin.

Kunnanhallituksen päätöksiä

Kunnanhallituksen kokous 9.9.1976 klo 14.00-17.05. Kyseisen kokouksen päätökset olivat merkittäviä. Osa kunnan henkilökunnasta oli esittämässä kunnanjohtajan ja kunnansihteerin olleen työaikana alkoholin vaikutuksenalaiseksi ja käyttäytyneen henkilökuntaa kohtaan epäasiallisesti. Osa kunnantoinimiston henkilökunnasta ei ollut asiasta tietoinen. Vastineista selviää myös se, että kun osa henkilökunnasta esitti eriäviä mielipiteitä, niitä ei otettu huomioon, vaan heitä kehoitettiin poistumaan.

Jälkeenpäin henkilökohtaisissa keskusteluissa useakin henkilö on kertonut ettei kunnanjohtaja ole kertaakaan käyttäytynyt epäasiallisesti, vaan on ollut mukava ja hel-

posti lähestyttävä. Tämän muistelman kirjoittajana en nähnyt kunnanjohtajaa kertaakaan työpaikalla juovuksissa. Työhuoneemme olivat kyllä eri kerroksissa ja meillä oli vähän yhteisiä työasioita. Työni oli enimmäkseen valtion hallintoon liittyvää viljelijöiden asioiden hoitamista.

Kokouksessa oli käsiteltävänä Auerin lääkärintodistus, jossa hänet todetaan työkyvyttömäksi. Häneltä pyydettiin kirjallinen selvitys 20.9. mennessä. Aloitettut kurinpitotoimet keskeytettiin sairausloman ajaksi. Kunnanhallitus päätti samalla julistaa kunnanjohtajan viran väliaikaisena haettavaksi. Antamassaan kirjallisessa vastineessa 19.9. kunnanjohtaja kiistää esitetyt mielipiteet.

Kirje: Tuusniemen kunnanvaltuustolle ja kunnanhallitukselle (sanatarkka jäljennös)

Kunnioittavasti pyydän saada ilmoittaa, että olen saanut lääkärintodistuksen ja hakenut työkyvyttömyyseläkettä. Aikomukseni on anoa eroa virastani heti sen jälkeen, kun olen saanut myönteisen eläkepäätöksen.

Aktiivisen työ kauteni näin päättyessä haluan sopia kaikista avoimista kysymyksistä ja olen niistä valmis neuvottelemaan. Pyydän saada kiittää kunnanvaltuustoa tuloksellisesta yhteistyöstä Tuusniemen kunnan hyväksi ja toivottaa sille menestystä kaikissa hankkeissa.

Tuusniemellä 30.9.1976 Raimo Auer kunnanjohtaja, sosionomi

(Huomaa kiitokset vain kunnanvaltuustolle, kunnanhallitus olikin täysin yhteistyöhön kykenemätön.) Kirjoittajan kommentti.

Sairaus ja kuolema

Jouduttuaan sairauslomalle jo 10.9.1976 Raimo Auer joutui olemaan tutkimuspotilaana Tarinaharjun sairaalassa. Silloin selvisi useita osin hoitamattomia sairauksia. Tarinassa ollessaan hän piti vielä yhteyttä ystäviinsä, joita hänellä oli Tuusniemellä ja muuallakin. Eräskin opiskelukaaveri ja paras pitkäaikainen luottoystävä oli silloinen Män-

Raimo Auerin muistolle 4.12.1976. Vas. Aaro Huusko, Matti Kujala, Seppo Hallman, Valto Holopainen, Pauli Räsänen (työkaverit).

tyharjun kunnanjohtaja Sakari Nuutinen. Mainittakoon, että hänen seuraajaksi Mäntyharjulle siirtyi 2000-luvulla Tuusniemen kunnanjohtaja Jussi Teittinen.

Syksyn Raimo Auer vietti sairaan miehen elämää. Laitettuaan kesämökin Kotaniemessä myyntiin, hän kävi sitä ostajille näyttämässä, niin kuin sinäkin päivänä, kun hän ei enää seuraavilta yöuniltaan herännyt 21.11.1976. Kuollessaan hän oli 40-vuotias.

Raimo haudattiin Kuopion hautausmaahan rakastamansa Vieno Orvokin viereen 4.12.1976. Raimon kertoman mukaan he olivat alkaneet seurustella jo teini-iässä. Kunnan luottamushenkilöistä siunaustilaisuuteen osallistui ainoastaan kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Veikko Hämäläinen. Tilaisuuteen osallistui miespuolisten työkavereiden kanssa kunnanrakennusmestari Aulis Ensio Svensk, s. 20.4.1931. Hän kuoli äkillisesti muutamaa viikkoa myöhemmin 45-vuotiaana.

Kirjoittajan kommentit

Tapasin Raimon kuoltua erään luottamusmiehen ja kerroin hänelle Ramin kuolleen, niin kommentti hätkähdyttää vieläkin. Vastaus oli: "Onpa hyvä, niin voidaan laittaa kunnanjohtajan virka auki vakinaisena, eikä tarvita valita väliaikaista".

Vielä nykyäänkin, jos muistelen Raimo Aueria, siihen hyvin helposti kommentoidaan vähättelevästi alkoholia syytellen.

Voimme näin jälkeenpäin huomata sen miten epäoikeuden mukaisen kohtelun hän sai. Toisaalta oli jo silloin ihmisiä, jotka tämän huomasivat. Mainittakoon muun muassa vaikkapa Antti Pitkänen "Pettäismäin Antti" Pajumäestä. Myös "Liäkäntti" Antti Mustonen, sanoi samaa, ollessaan Raimon takia hyvin pahoillaan. Koulutoimenjohtaja Pauli Räsänen ja nuorisosihteeri Seppo Hallman, kuin myös tämän kirjoittaja. Samaa mieltä olivat silloin jo kunnasta pois muuttaneet taloussihteeri Aaro Huusko ja sosiaalsihteeri Matti Kujala.

Seppo Hallmanin kommentti 16.7.2017

1. Asiallinen ja hyvä kirjoitus 2. Raimon terveys heikkeni huomattavasti Vienon kuoleman jälkeen. 3. Raimo ja Pauli kävivät minun työhuoneessa usein aamuisin, suun-

niteltiin päivän tehtäviä, käytiin läpi ja sovittiin monista sivistys- ja koulutoimeen liittyvistä asioista. Keskusteltiin vaikeista tilanteista, myös terveydestä ja sairauksista. Pauli ja minä tiesimme myös Raimon ja Vienon sairauksista. Olisipa tallella Paulin muistopuhe Raimon hautajaisissa. Pauli osasi pukea sanoiksi Raimon loistavat ominaisuudet.

Matti Kujalan kommentit 22.7.2017

Valto, kirjoituksesi on viileän asiallinen. Se nosti mieleen elävänä yli neljän vuosikymmenen takaiset myrskyisät tapahtumat Tuusniemen kuntaelämässä, joissa minullakin oli etuoikeus olla mukana ja seurata sitä sisäpiirissä vuosina 1973-1976.

Tuon ajan lehtileikkeitä selatessa tapahtumat sijoittuivat isossa kuvassa öljykriisin jälkimaininkeihin. Yllättävä ja äkillinen kustannuskehitys romutti pahasti kunnan mittavat kehittämissuunnitelmat. Rakennuskohteissa kustannusarviot eivät pitäneet. Valtion rahoitusosuudet, avustukset ja lainat osoittautuivat riittämättömiksi, eikä suhdanteiden muututtua saatu edes pankkilainaa. Käytännössä kunta jäi suhdannepuristukseen vuosiksi yksin.

Uuden kunnalliskodin rakentaminen oli ehditty aloittaa jo ennen öljykriisin puhkeamista. Kustannusten nousun aiheuttamista lisälaskuista selvitäkseen kunta haki kaikin keinoin lisärahoitusta. Kaikkialla kuitenkin tuntui olevan seinä vastassa. Tiukan paikan tullen rakennustyötkin olivat muistaakseni välillä pysähdyksissä, kun rahaa ei yksinkertaisesti ollut.

Näin jälkikäteen arvioiden on ymmärrettävää, joskaan ei hyväksyttävää, että ahtaalle ajetut kuntapäätäjät lähtivät hakemaan ratkaisua kunnan ahdinkoon, kuten tavallista, hakemalla syyllistä. Ja kukapa muu kuin kunnanjohtaja johtavana viranhaltijana sai kannettavakseen raskaimman ristin.

Minä muistan Raimon tuusniemeläisten etua ajavana kunnanjohtajana, kannustavana oppi-isänä, arvostavana työtoverina, avoimen lämminhenkisenä ystävänä - sanal-

Pauli Auerin perhe Kutujuhllilla 2017. Vas. Ron Aleksi, Timi Patrik, puoliso Anna, Pauli. Kuvasta puuttuu Virva Tuuli. Klaukkalassa asuva perhe tutustui samalla Paulin entiseen kotikuntaan.

la sanoen oikeana Ihmisenä.

Valokuva, jossa Aaro, Pauli, Seppo, Sinä ja allekirjoittanut seisomme Raimon arkun ääressä on muisto yhteisestä ystävyystämme.

Matti

Vuosi ei ole ollut helppo myöskään kunnanhallituksen jäsenille. Vaikeaan tilanteeseen oli ajautettu kykenemättömänä tekemään yksimielisiä päätöksiä. Kunnan taloudellinen tilanne oli ajautunut samalla katastrofin partaalle. Kunta sai kyseenalaistaa mainetta valtakunnallisissa aikakauslehdissä ”Maailmanlopun kuntana”. Taloussihteeriksi Tuomo Hakala, uutena virkamiehenä, pantiin vastaan kiperiin kysymyksiin. Hän oli luonteeltaan rauhallinen ja tasapainoinen, eikä vähästä hätkähtänyt.

Mitä sitten tapahtui, se on eri juttu!

Valto Holopainen
maaseutusihteeriksi vuosina 1972 - 2002

Mirjam Leskisen elämän tarina 100 vuoden ajalta

Koti ja lapsuus

Mirjami Leskinen syntyi Vuolijoella 8.7.1917 Heikki ja Saimi Haatajan 11-lapsiseen perheeseen toiseksi vanhimaksi lapseksi. Perheessä oli kahdeksan poikaa ja kolme tytärtä. Koti sijaitsi Oulujärven rannalla Kuusenrannan kylässä; pieni maalaistalo, jossa oli pirtti ja kaksi kamaria. Navetassa oli 4-5 lehmää, muutama lammas ja hevonen tallissa, lisäksi joitakin kanoja ja kukko. Kylästä oli Kajaaniin 45 ja Vuolijoen kirkolle 6 kilometriä. Kotimökillä ei ollut sähköä. Valaistus hoidettiin öljylampuilla ja kynttilöillä. Myöhemmin isä osti kaasuväläysimen, Petromaksin, joka toimi valopetrolilla. Väläysimen säiliöön pumpattiin ilmaa. Siinä oli niin sanottu sukka, johon paineistettu polttoaine tuli ja palaessaan hehkutti sukan hyvin kirkkaaksi.

Isä kävi savotoilla lähipitäjissä, muun muassa Hyrynsalmella ja Suomussalmella. Hänellä oli tekomiehet, jotka kaatoivat ja karsivat puut. Sitten mittamies merkkasi katkaisukohdat ja miehet katkoivat puut pölleiksi. Isä ajoi hevosella puut laanille, yleensä jokivarsiin, josta puut vieritettiin keväällä veteen. Sieltä ne uitettiin suuremmalle vesistöle ja lopuksi hinattiin lauttoina keluveneillä tehtaalle.

Äidin veljistä kaksi toimi savotoilla niin sanottuina kymppinä. He jakoivat tekopalstat ja maksoivat tekijöille palkat käteisellä rahalla.

Mirjam pulikoi lapsena sisarustensa kanssa kesällä paljon Oulujärvessä. Vanhemmat lapset vahtivat nuorempia. Äidin kaverina lapset olivat pyykinpesussa rannalla. Talvisin pyykit pestiin navetan muuripadassa ja huuhdottiin avannolla. Ostopesuaineita ei ollut, vaan pesuaineeksi tehtiin lipeäliuosta. Se tapahtui seuraavasti: Vesikorvon päälle levitettiin juuttikankainen säkki, säkin päälle laitettiin tuhkaa ja kiehuva vettä kaadettiin tuhkan päälle, jolloin liuos valui korvoon. Liuoksen annettiin seistä seuraavaan päivään, jolloin sakka saostui pohjalle ja lipeäneste kirkastui. Siinäpä se oli pyykinpesuaine. Toisena pesuaineena oli elukoiden suolista keitetty suopasaippua.

Lehmät käyskentelivät pitkin metsiä aitaamattomilla luonnonlaitumilla eikä niitä tarvinnut metsästä hakea lypsylle, sillä ne osasivat tulla omine aikoiheen lypsypaikalle. Yöksi lehmät otettiin aina navettaan pediturvaan, josta ne aamulypsyn jälkeen laskettiin taas metsään. Lampaila oli tiheätekoinen pisteaita lähellä kotia. Hevonen käyskenteli metsässä lehmien mukana. Mirjamin nimikkolehmä Lemmikki tuli hänen mukanaan Savoan myötäjäisinä.

Lehmien nimistä Mirjam muistaa Omenan, Punakorvan ja Palmikin. Äiti opetti Mirjamin lypsämään jo seitsemänvuotiaana Mustakorva-nimisellä lehmällä. Jo kymmenvuotisena hän lypsi itsenäisesti. Heinät elukoille tehtiin useilta pieniltä niityiltä, rannoilta ja teitten varsilta. Latoja oli useilla niityillä, joista heinät ajettiin pihavarastoon talvella hevosreellä.

Äiti leikkasi keritsimillä lampaista villat, karstasi ne lepereiksi ja kehräsi rukilla villalepereet langoiksi. Näin saatiin tarpeet sukkien ja kintaiden kutomiseen. Sitä työtä perheessä riittikin, kun miehet kävivät savotassa ja lapsetkin tarvitsivat lämpöisiä vaatteita talvipakkasiin. Neulomiseen piti opetella heti kun kynnelle kykeni. Tosin villapaidat ja housut teetettiin kirkolla ompelijalla, jolla oli neulomakone.

Kun koti oli järven rannalla, oli luonnollista hakea veden viljaa ruoan jatkeeksi. Nuottaa vedettiin käsipelissä ja Mirjam oli usein soutajana ja pulikkamiehenä. Pulikkamiehen tehtävä oli vedon loppuvaiheessa purskutella vettä pulikalla niin, että saaliskalat pysyvät nuotan perällä. Muikut suolattiin nelikoihin (puupyttyihin). Sieltä kaloja otettiin, muun muassa perunan keitinveteen kypsy-mään, tai syötiin suolakalana.

Ruokana oli yleensä keitetyt perunat ja ruskea kastike, lisukkeena suolakalaa ja ruisleipää. Kalakeittoa, paistettua kalaa sekä kalakukkoa syötiin sulan veden aikaan usein. Kasvimaalla kasvoi porkkanaa, lanttua ja naurista. Niillä saatiin ruokaan jatketta, ja olihan se lapsista mukavaa ja maukasta jättää naurista makupaloiksi.

Mirjamin kotona leivottiin pullaa hyvin harvoin, pääasiassa vain jouluksi ja juhannukseksi. Pikkuleipiä ei tehty Mirjamin muistikuvan mukaan juuri ollenkaan. Kirkolla koulua käydessään lapset joskus ostivat vesirinkelin, joka maksoi kylän kaupassa 50 penniä.

Joulua Mirjamin kotona ei erikoisemmin vietetty. Mirjam teki pienemmille sisaruksilleen lahjoiksi räteistä äppöjä eli nukkeja.

Kyläkoulu tuli Kuusirannalle Mirjamin kotiin, kun isä vuokrasi kunnalle alakoulun käyttöön kammarin. Tästä syystä talon väki joutui nukkumaan pirtin lattialla, johon levitettiin olkimatratit alusiksi. Opettaja asui talon toisessa kammarissa.

Savusauna lämpisi kerran pari viikossa. Kovilla pakkasilla saattoi mennä kaksikin viikkoa ilman saunan löylyjä.

Lestadiolaisseuroja Mirjamin kotiseudulla pidettiin usein. Huuskonniemi oli suosittu seurapaikkana. Naapurit leipoivat seuroihin nisua ja joskus myös pikkuleipiä.

Kotona kahvi oli tärkeä artikkeli. Jos se loppui, niin piti käydä naapurista lainaamassa. Tällainen naapuriapu toimi hyvin. Lainat maksettiin viemällä lainattua tuotetta takaisin pikkuisen enemmän kuin mitä oli lainattu.

Sokeria ostettiin toppana, josta sitä leikattiin sokerisaksilla tarpeen mukaan. Sirut olivat pieniä. Sokeri säilytettiin komeron ylähyllyllä, etteivät penskat yltäneet sieltä sitä ottamaan.

Marjoja, lähinnä puolukkaa, kerättiin syksyllä runsaasti. Puolukkaa survottiin suuriin korvoihin, jotka säilytettiin aitasissa. Jäätynyttä puolukkasurvosta käytiin lohkomassa talvella muun muassa ruisjauhoilla imellettyä puolukka-puuroa varten. Isossa perheessä sitä kuluikin runsaasti.

Enon tytöt, Maire, Sirkka ja Eila, olivat Mirjamin parhaita kavereita. Siksi Mirjam siskoineen ja lähitalojen tytöt kokoontuvat sinne usein. Maantien mutkassa leikittiin piirileikkiä tyttöjen kanssa. ”Piirileikki kun aljettiin, niin kuka muistui mieleen. Millä kohtaa piirin syrjässä oma heila lienee”. Tämän lorun Mirjam lauloi heleästi vielä satavuotiaana.

Mirjam muistelee, että serkkupojista mukavimpia olivat Kalle ja Lauri.

Takarivissä Mirjam, äiti, Heikki, isä ja Aslak, edessä Vieno, Elsa, ukki-Jussi ja Sakari. Kuva vuodelta 1935.

Enolla oli kylän ainoa polkupyörä, jolla lapset opettelivat ajamaan ja taidon karttuessa eno lainasi pyöräänsä kirkonkylässä kävijöille. Kirkolle oli matkaa kahdeksan kilometriä.

Mirjam kävi kansakoulua Vuolijoen kirkolla. Talvisin hiihrettiin järven poikki kouluun kuusi kilometriä suuntaansa ja sulan maan aikaa kuljettiin polkuja pitkin kahdeksan kilometriä suuntaansa. Koulunkäynti alkoi kymmenvuotiaana ja kesti yhteensä viisi vuotta. Välillä Mirjam oli kotona äidin apuna hoitamassa pikkuveljeään. Mirjamin mieleisiä aineita olivat käsityö ja piirustus. Hän muistelee, että koulussa oli kova kuri ja hyvä järjestys. Opettajia kunnioitettiin ja toteltiin.

Mirjami kävi rippikoulua Vuolijoen kirkolla 16-vuotiaana kaksi viikkoa syksyllä ja toiset kaksi viikkoa keväällä vuonna 1933.

Rippikoulun jälkeen Mirjam teki töitä pari vuotta kotona äidin apuna talvisin neuloen ja ommellen erilaisia työasuja miesväelle. Kesäisin hän hoiti kasvimaata ja karjaa ja poimi marjoja. Mirjam muistelee, että se oli mukavaa aikaa niin kuin koko lapsuutensa.

Nuoruus

Vuonna 1935 19-vuotiaana Mirjam sai työpaikan Lahdesta. Siellä isän serkulla oli trikootehdas. Perhe, johon kuului kaksi lasta, tarvitsi lastenhoitajan. Mirjam otti pestin vastaan. Talouden hoitoon kuului koko huushollin ylläpito, ruuanlaitot ja siivoukset. Pestiä kesti parisen vuotta, jonka jälkeen Mirjam työskenteli muutaman kuukauden paikallisella vaneritehtaalla. Sitten hän pääsi osuusliikkeen ravintolaan töihin, ensin tiskariksi, sitten ura eteni nisseksi. Nissen tehtäviin kuului kantaa astiat pöydistä ja avustaa tarjoilijoita.

Mirjam Lahdessa ollessaan.

Talvisodan alla ravintolan työntekijöille annettiin mahdollisuus lähteä sotaa pakoon maalle omalle kotiseudulle, koska uskottiin sodan syttyvän. Niinpä Mirjamkin läksi kotiin Vuolijoelle. Kuitenkin hän palasi työpaikalleen Lahteen ennen Moskovan neuvottelujen päättymistä. Sodan sytyttyä ravintolan väki joutui usein pakenemaan ilmapommituksia kellariin. Ilmapommitusten vaurioita tuli viereisen kadun rakennukseen ja myös heidän suojapaikkansa tärisi kovasti. Henkilövahinkoja ei kuitenkaan tullut. Suuria vaurioita syntyi kaupungin asemarakennukseen ja kaupungintaloon.

Kerran Mirjam oli kävelemässä kaupungin aukion läpi, kun hälytys sireenit alkoivat soimaan. Samalla venäläiset pommikoneet aloittivat pommitukset ja saattohävittäjät hyökkäsivät ampuen konekivääreillä aukiolla kävelevää Mirjamia kohti. Ne eivät kuitenkaan osuneet, vaikka kuulia viuhui ympärillä ja kimmokkeet sinkoilivat tulisäkenä kiveyksestä. Viime hetkellä Mirjam juosten pääsi lähistöllä olevaan porttikongiin.

Kerran kesällä 1942 Mirjamin ollessa Lahdessa uimarannalla pommikoneiden vyöryessä kohti kaupunkia ilmatorjunta sai yhteen koneeseen osuman. Kone syöksyi tulisoituna maahan järven toiselle puolelle.

Sota-aikaan asunnoissa piti olla pimennysverhot iltaisin. Silloin kärsittiin elintarvikepulasta. Onneksi työpaikalta sai säännöllisen ruoan. Valtion ostokorteilla pystyi ostamaan pieniä määriä ruokatarvikkeita. Oli kuitenkin viljelijöitä, jotka lahjoittivat omia ostokorttejaan köyhempien käyttöön. Kansan henki oli hyvä eikä sodan aiheuttama puute ja muu sellainen latistanut yhteishenkeä. Sota kosketti Mirjamia kuitenkin hyvin läheisesti, kun Henrik-veli kaatui vuonna 1941 jatkosodan alkuvaiheessa. Veli on haudattu Vuolijoen sankarihautausmaalle.

Lotta-aika ja seurustelu

Sodan loppuvaiheessa oli pula kotirintamalla työntekijöistä. Siksi nuoria naisia kurssitettiin ja vuonna 1944 Mirjam kävi lottakurssin. Heti kurssin jälkeen hän sai komennuksen Lahden sotasairaalaan, joka oli sijoitettu Lahden lyseon rakennukseen. Siellä hoidettiin myös venäläisiä sotavankeja.

Syksyllä 1944 hänet komennettiin Kemiin, jossa oli käynnissä kenttäsairaalan siirto Rovaniemelle. Siinä vai-

heessa tuli Toivo, Mirjamin tuleva mies, kuvioihin mukaan. Mirjami oli kävelemässä jäällä, jolloin potilaita kuljettamassa oleva auto otti hänet kyytiinsä. Toivo oli autossa ja perillä hän ohjasi Mirjamia ylihoitajan luokse. Toivo oli todennutkin kavereilleen jälkeenpäin: ”Jos tuolla työllä ei ole viittä, niin sitten se on minun”. Niinhän siinä sitten myöhemmin kävi.

Rovaniemen kenttäsairaalassa Mirjam työskenteli B-puolella, jossa hoidettiin rintamalla sairastuneita sotilaita. Samaan aikaan suomalaiset sotilaat taistelivat Lapissa saksalaisten ajamiseksi maasta pois. Sairaalan toiminta kesti joulun saakka siitä, kun jatkosota venäläisten kanssa oli päättynyt. Samaan aikaan Toivo työskenteli A-puolella, jossa hoidettiin haavoittuneita. Miehillä ja naisilla oli omat parakit samassa pihapiirissä.

Avioituminen ja muutto Vehmersalmelle

Sodan päätyttyä Mirjam meni takaisin kotiinsa Vuolijoelle. Hän oli sopinut Toivon kanssa, että he tapaavat Kuopiossa 8.1.1945, jolloin mentäisiin ostamaan kihlat.

Niin tapahtuikin, jonka jälkeen nuori morsian jatkoi matkaa Lahteen hakemaan henkilökohtaisia tavaroita viädäkseen ne kotiinsa Vuolijoelle. Topi meni kotimökille Vehmersalmen Litmaniemelle Tyynelään.

Talvella 1945 morsian karstasi villoja, kehräsi ja kutoi sukkia sekä kintaita. Hän ompeli samalla itselleen kappioita. Hän oli harvakseltaan kirjeenvaihdossa sulhasensa kanssa. Pääsiäisenä Mirjam kävi ensimmäisen kerran Toivon kotona Vehmersalmella. Morsian otettiin siellä hyvin vastaan. Topin koti oli pieni. Mökissä oli ainoastaan tupa. Mökki oli kuitenkin lämmin, kun uunissa ja hellassa pidettiin tulta. Siellä sopu sijaa antoi ja olihan Mirjam ahautteen tottunut. Topin vanhempien lisäksi kotona asuivat hänen sisarensa Elina.

Mirjam ja Toivo vihittiin 24.5.1945 Vehmersalmen Pappilassa. Häät oli sovittu pidettäväksi naapuritalossa Heiskalassa, mutta talo paloi samoihin aikoihin. Hääkähvit nautittiin sitten Toivon kotona ja tanssit pidettiin sukulaispaikassa Siikasalmen talossa Jussi Haposella. Tanssimusiikkia soitettiin veivigrammarilla. Porukkaa häissä oli parisen kymmentä.

Mirjam ja Toivo asuivat Toivon kotimökissä viisi vuotta. Toivo kävi Heiskalassa tehden talon kaikenlaisia töitä. Raskaimpia töitä kesäisin olivat peltotyöt; hevosilla kyntö ja maan muokkaus, kylväminen ja sen peittäminen hankmoamalla. Heinänteko työllisti useita kyläläisiä sekä viljan korjuu ja puinti.

Koneellistaminen maatöihin oli tuloillaan. Traktoreita ja puimakoneita suurimmissa taloissa jo oli, mutta paljon käsipareja vielä tarvittiin. Myös Mirjam teki maataloissa töitä.

Oman kodin rakentaminen

Vuonna 1950 Toivo sai Heiskalan maalta kahden hehtaarin tontin. Puut piti tontilta tehdä talolle, jonka jälkeen omistus siirtyi hänelle. Topi rakensi nuorikkonsa kanssa tontille talon, johon tuli tupa ja kamari sekä ruokahuone ruokien säilyttämiseen.

Mirjam ja Toivo Leskisen hääkuva.

Topin isä myi vanhan mökin Rökki-Aakulle (Aaku Miettinen), joten Topin vanhemmat muuttivat nuoren parin taloon asumaan. Topin isä kuoli vuotta myöhemmin. Sekä Topi että Mirjam kävivät töissä Heiskalassa, tosin Mirjam ei ollut vakinaisena. Rukiinleikkuu sirpillä on jäänyt hänen mieleensä tarkkuutta vaativana työnä. Tähtäpäitä ei saanut katkoa. Katkenneita päitä keräiltiin vakkaan leikkuun jälkeen. Myös lyhteiden laittaminen kuhilaille oli taitoa vaativa. Oikein tehtynä kuhilaila tähtäpäät kuivuivat hyvin. Lopullisesti lyhteet kuivattiin riiden orsilla riiden kiuasta lämmittäen. Savu ja lämpö valmisivat viljan puintikuntoon. Kun jyvät kuivuivat, lyhteet tiputettiin riiden lattialle ja ne aseteltiin tähtäpäät vastakkain riveihin. Riiehessä puijat asettuivat vastakkain ja vuorolyönnin riuksilla jyskyttivät olkia niin kauan, kunnes kaikki jyvät irtosivat tähkistä. Oljista sidottiin kupoja, ja olkia käytettiin nukkumapaattojen täyteenä.

Topi ja Mirjam kalastelivat paljon kesäisin. Kaloja suolattiin ja kuivattiin aurinkoiselle ulkoseinustalle viritetyillä rautalangoilla. Sitten kalat pantiin paperisäkkiin ja säkit säilytettiin vintillä, josta kaloja talven mittaan haettiin syötäväksi eri tavoin laitettuna, esimerkiksi perunan keitinvedessä kypsytettynä.

Toivon vanhempien mökki Hiekkaharju Litmaniemellä. Kuvassa Asareas, Toivo, Mirjam ja Johanna Leskinen.

Topi sai edullisesti hevosen vanhan mökin aikaan enoltaan Kohmalta, koska molemmat enot olivat lähdössä töihin Rääkkylään tiilitehtaalle ja möivät hevosensa. Toivo rakensi navetan päätyyn hevoselle lautatallin. Hän jäi pois Heiskalasta ja siirtyi hevosen kanssa Kohman tien rakennustyömaalle.

Talviseen arkeen toi vaihtelua perinteisillä tammimarkkinoilla käynti Kuopiossa vuosittain. Uudessa mökissä he asuivat neljä vuotta.

Litmaniemellä Pyymäellä heinänteossa Helka Happonen lapsineen ja seipään takana Mirjam Leskinen.

Mirjam omassa kodissaan Tuusniemen kirkonkylässä 100-vuotissynttäreiden alla.

Tuusniemelle muutto

Topin isän ja äidin vanhan mökin ostanut Pulkkisen perhe etsi uutta asuinpaikkaa. He olivat käyneet katsomassa Tuusniemeltä erästä taloa. Mirjam ja Toivo kuulivat asiasta ja saman tien he läksivät katsomaan samaa taloa. Sil- lä reissulla he myös sen ostivat. Talo sijaitsi Kulajoen kylällä Tuusniemen kirkonkylän kupeessa. Tällä samaisella tontilla on myös nykyinen Toivon rakentama talo. Mainitakoon, että Pulkkiset ostivat Ville ja Lyyli Osmanilta talon, joka nykyisin on Unto Siilin tyttärellä.

Toivon ja Mirjamin ostama mökki oli pieni ja piti ryhtyä suunnittelemaan uuden rakentamista. Rakentamiseen saatiin rahoitusta, kun Litmanien mökki myytiin ja lisäksi otettiin lainaa. Lainan saannissa olikin hieman ongelmia, kun samaan aikaan rahaa olivat kyselemässä muutamat metsäherrat. Heitä pidettiin ensisijaisina lainan saajina.

Toivolle oli tarjottu sodan jälkeen niin sanottua rintamamiestilaa Kärämäeltä. Käydessään sitä katsomassa hän totesi sen olevan suurimmalta osaltaan suota ja huonoa metsää. Niin ollen hän luopui oikeudestaan siihen. Tänäkin päivänä Mirjam pitää ratkaisua oikeana. ”Kuokkimista olisi riittänyt ja vilja olisi jäänyt hallalle annettavaksi”, totesi Mirjam.

Kun laina-asia oli järjestynyt, alkoi uuden mökin teko. Toivolla ja Mirjamilla oli rakennustöissä apuna Jussi Forsman, Pekka Forsmanin veli.

Tuusniemen arkea

Mirjam teki uudessa talossa ompelutöitä kyläläisille. Hän oli saanut opin ompeluun Kuopiossa asuvalta Toivon sis- kolta Elinalta, joka oli ammattiompelija.

Toivo ahkeroi rakennuksilla. Töitä sillä alalla riittikin, vaikka pulaa oli rakennustarvikkeista. Elettiin sodan jälkeistä aikaa ja pulaa oli kaikesta.

Jotenkin kansa kuitenkin sinnitteli ja keksi keinoja tar- vikepulaan. Kaupan oli muun muassa palaneiden raken- nusten raunioista kaiveltuja nauloja. Niitä oikomalla saa- tiin käyttökelpoista tavaraa ja rakentaminen edistyi. Li- säksi Toivo teki halkoja kunnalle ja seurakunnalle. Hän oli maatalousnäyttelyn rakennustöissä vuonna 1961 kun- nan palkollisena. Jatkoksi hän sai pestin kunnan vakinaisek- si työntekijäksi. Rakennus- ja kiinteistöhuoltotöitä Toivo

teki 16 vuotta, jonka jälkeen hän jäi sairauseläkkeelle 1975, 58-vuotiaana erilaisten sairauksien vuoksi. Hän oli sodassa haavoittunut kaksi kertaa. Kranaatin sirpaleita oli käsivarressa ja lonkassa, eikä niitä voitu poistaa.

Mirjam oli Toivonsa kanssa ahkera uurastaja, joten pie- nistä puroista saadut ansiot riittivät hyvään elämään. Lap- sia ei Mirjamille suotu, mutta rikkautta elämän kulkuun toivat sukulaisten lapset. Usein hänellä olikin kesäisin sukulaistyttö seuranaan. Mirjam jäi eläkkeelle samoihin aikoihin kuin Toivo. Toivo kuoli vuonna 1995.

Koko elämänsä ajan Mirjam on ollut innokas lukija. Suosikkikirjailija on ollut Margaret Mitchell. Tuulen vie- mää -kirjan sisältö on tuonut arkeen vaihtelua ja unelmia. Myös Kalle Päätalon kirjat ovat olleet mieluista luettavaa. Nämä kirjat ovat kirjahyllyn rakkaita aarteita. Lisäksi on yksi tärkeä kirja, jonka äiti juoksutti rekeen, kun Mirjam oli kotoa pois lähdössä Lahteen lastenhoitajaksi vuonna 1935. Se kirja on paljon luettu Uusi testamentti. Siitä on ollut apu moneen arkipäivän murheeseen ja myös iloa sen lukeminen on tuonut elämään.

Nyt sadan vuoden kynnyksellä on näkö jo huonontunut niin, että Mirjam pystyy lukemaan vain suuret otsikot lehdestä.

Mirjam viettää yksin rauhallista vanhuutta omassa ko- dissaan Tuusniemen kirkonkylässä tukenaan kotipalvelu. Hän on tyytyväinen elämäänsä, vaikka jomotuksia ja ko- lotuksia välillä on. Mirjam toteaa, että ”Niinhän niitä kuu- luukin olla, kuten lahoppulla”. Kaikki päivät on eletävä, mitä on annettu. Päivät ovat joskus pitkiä, kun kukaan ei käy tarinoimassa. Sinikka Koskinen o.s. Hyvärinen vie- railee silloin tällöin Mirjamin luona. He tutustuivat, kun Sinikka asui miehensä Eskon kanssa Mirjamin talossa. Mirjam hoiti heidän poikaa, kun Sinikka opiskeli. Koko- naisuutena aika on vanhana kuitenkin kulunut hyvin pal- jolti televisio seuranaan. Mirjam on elämäänsä tyytyväi- nen. Hän on saanut apua aina, kun on sitä tarvinnut.

Amerikan vieraita

Vas. Ida Fredriikka Miettinen s. 1892, Martta Linko s. 1902, sisarukset 10 v. ikäerolla.

*Amerikkaan muutta-
neet Martti Linko Mik-
kelistä Martta Tuus-
niemen Ruskilasta.
Kuva: Ville Miettisen
kokoelmista.*

Tuusniemen Ruskilassa syntyi 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa Räsäsen sisarukset **Juho, Onni** ja **Eino**. Heille myös sisarukset **Ida Fredriikka** ja **Martta**. Veljek-
sistä Onni ja Eino hakeutuivat töihin Helsinkiin. Juho,
joka oli musiikillisesti lahjakas, jäi kotipuoleen. Sanottiin,
että hän olisi päässyt soittamaan torvisoittokuntaan. Mart-
ta oli töissä Pohjolaisten kaupassa Mustinlahdessa.

Martta, Eino ja Onni suunnittelivat lähtemistä Ame-
rikkaan. Rahaa matkaan kerättiin eri tavoin. Onni ei kui-
tenkaan saanut rahaa kokoon. Mieli kuitenkin kovasti te-
ki. Kun Martta ja Eino läksivät matkarahojen turvin, niin
Onnipa hoksaavana ja vilkkaana nuorukaisena pestautui
laivamieheksi laivaan, joka meni Amerikkaan. Perille hän
saapui aikaisemmin kuin Martta ja Eino. Amerikassa hän
loikkasi laivasta. Matka ei siten tullut hänelle maksamaan
mitään. Viimein myös Martta ja Eino olivat Kanadassa.
Myrskyisä merimatka kesti kauan ja he kärsivät meritau-
dista, joka helpotti vasta sitten kun maata oli näkyvissä.

Perillä he sitten hajaantuivat mikä minnekin töitä saa-
dakseen. Eino meni naimisiin, mutta ensimmäinen vaimo
kuoli nuorena, toinen vaimo oli sitten englanninkielinen,
mikä ilmeisesti auttoi monissa asioissa.

Einolla oli Kanadassa räätälinliike. Martta oli muissa
töissä ja meni sitten naimisiin **Martti Linko** nimisen mie-
hen kanssa. Onni oli valloissakin merimiehenä. Äidilleen
Suomeen hän oli kirjoittanut, ”että hommaa meriltä sel-
laisen hempukan, josta äitikin tykkäisi”. En taija onneeni
palelluttaa. Hänelle syntyi lapsia ja oppi monia kieliä. Si-
saruksia pyrittiin värväämään laman aikana Venäjälle.
Äiti kirjoitti Suomesta ja varoitteli lähtemästä, tiedämme
nyt miten viisaita neuvot olivat.

Martan miehellä oli siellä kalastusalus ja olot muuten-
kin paranivat. Ennen kalastusammattia Martti Linko oli
ollut metsätöissä. Siellä oli hankkinut hyvin ja saanut pa-
rempaa ruokaa. Siellä oli muutenkin ollut paremmat olot,
kun siihen aikaan Suomessa olevilla metsäkämpillä.

Silloin kun diplomaattiset suhteet Suomen ja Amerikan
kanssa olivat poikki, yhteyttä ei ollut. Yllätyksenä tuli äi-
dille Punaishelta Ristiltä kirje. Kirjeessä selvitettiin miten

yhteys voidaan kirjeitse saada. Kirjeen kirjoittamisesta
annettiin ohjeita, siinä sai olla ainoastaan 50 sanaa. Myös
sukulaish- ja omaissuhteet kirjoitushetkellä piti selvittää.

Kun sota loppui, kirjeet rupesivat kulkemaan, jopa len-
topostissa. Paketit kulkivat hyvin.

Sitten amerikkalaiset halusivat tulla käymään Suomes-
sa. He tulivat laivalla. Matka kesti kaksi viikkoa. Villen
äidin sisko Martta tuli Mikkelin Harjunmaalta kotoisin
olevan miehensä Martin kanssa. Sähköjä ei vielä siihen
aikaan Tuusniemellä ollut. Amerikan vieraita mentiin
Kolmikantaan iltapimeällä öljylyhin kanssa vastaan. Äiti
antoi ohjeet, että pitää tulla nopeasti kertomaan tuleeko
ne vieraat. Vieraat tulivat ja sitten juotiin kahvia ja syö-
tiin.

Sisarukset näkivät sinä iltana pitkästä aikaa toisensa.
Se oli herkkä hetki, muistelee Ville. Äiti ja Amerikan sis-
ko halailivat ja puhuivat paljon. Vieraat olivat väsyksissä
ja menivät melko pian kamariin nukkumaan. Kun täti-
Martan mies oli pitkä mies, ei hänelle sopivia sänkyjä ol-
lut. Matkatavarana ollut arkku tuli myöhemmin. Se oli
iso, jossa oli meille jokaiselle jotakin tultuaista. Minä sain
suorat housut, siskot saivat myös jotakin. Kauko-veli sai
ristikkäisen puseron. Pusero oli herättänyt huomiota Kuo-
pion tammimarkkinoilla. Sirkuksen tyttö olisi halunnut
sen ostaa. Eihän Kauko lahjatarvaraakaan myynyt.

Tädin mies Martti oli taitava puualan mies, hän teki
puusta kaikenlaista, muun muassa pöydän ja siskon tytöl-
le tuohivirsut. Martti neuvoi Villelle muun muassa tuohen
kiskontaa. Vaikka Suomessa oli huonoa, puutteellista ai-
kaa, Amerikan vieraat tykkäsivät täällä olla ja käydä myö-
hemminkin. Martta-täti kävi täällä tutuissaan muun mu-
assa Pohjolaisten Mustinlahdessa ja Uno Holopaisessa
Juurikkamäessä. Myös Martin kotipuolella he kävivät.
Martin vanhemmat olivat silloin vielä elossa. Naapuri-
lapset tulivat oven suuhun karamellin toivossa kysymään,
onko Ameriikka kotona.

*Muisteli Ville Miettinen aikaa, kun oli vasta 10-vuotias
kirjoitti Valto Holopainen*

Tuusniemen Osuuspankki 110 vuotta

Tuusniemen Osuuskassaväen retkikunta Joensuun kirkon luona 7.6.1955. Mukana hallintoneuvosto ja hallitus puolisoineen.

Tuusniemen Osuuspankin juuret johtavat viime vuosisadan alkuvuosiin. Joulun jo lähestyessä, 12. joulukuuta 1907, kunnanhuoneella päätettiin perustaa Tuusniemelle osuuskassa. Tuusniemen maamiesseuran kokouksen yhteydessä pidetyssä osuuskassan perustavassa kokouksessa osuuskunnan ensimmäiseen hallitukseen valittiin maanviljelijät A.J. Happonen, Niilo Koponen, Juho Baltsar, Mauno Mustonen ja Matti Tiilikainen, sekä heidän varamieheksi Pekka Nissinen. Vain kaksi päivää myöhemmin, 14.12.1907, Tuusniemelle perustettiin toinenkin osuuskassa. Tuusniemen Kosulaan (35 km Tuusniemen keskustasta etelään) perustetun osuuskassan hallitukseen valittiin maanviljelijät Pekka Heiskanen, A.J. Heiskanen, Antti Poutiainen, Pekka Hiltunen ja Aaro Koistinen, sekä heidän varamieheksi: Pekka Hiltunen, Heikki Kettunen ja Antti Juvonen. Aivan omin voimin osuuskassan perustaminen tuskin olisi onnistunut. Kummankin osuuskassan perustamiskokouksessa olivat paikalla asiantuntijoina Pellervon neuvoja ”konsulentti” Aapeli Roos ja Kuopion maanviljelyseuran esimies E.Y. Pehkonen.

Perustamisen yhteydessä Tuusniemen kirkonkylän Osuuskassaan liittyi 17 perustajajäsentä ja Kosulan Osuuskassaan 9 jäsentä. Kummankin osuuskassan säännöt käsitteli Kuopion läänin kuvernööri, joka antoi lausuntonsa hakemusten johdosta 2.1.1908. Sen jälkeen varsin pian Keisarillisen Suomen Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta käsitteli hakemukset. Keisarillisen Suomen senaatin myönteinen päätös annettiin kummankin osuuskassan sääntöehdotukselle 13.1.1908. Osuuskassojen toimiala oli määritelty sääntöjen toisessa pykälässä seuraavasti: ”Osuuskassan tarkoituksena on harjoittaa uloslainaus- ja säästökassaliikettä jäsentensä elinkeinon edistämiseksi, tyydyttääkseen heidän luotontarvettaan sekä tarjotakseen heille tilaisuutta säästöjensä turvalliseen sijoittamiseen ja kartuttamiseen. Osuuskunta voi, siitä erityisesti kokouksessa päätettyään, jäsenilleen toimittaa maataloustarpeiden yhteisostoja sekä harjoittaa jäsentensä maataloustuotteiden yhteismyyntiä.” Toiminta saatiin kui-

tenkin aloittaa vasta sääntöjen tultua merkityksi kaupparekisteriin 21.5.1908.

Säännöissä kirkonkylän osuuskassan toimialueeksi määriteltiin Tuusniemen, Susiniemen, Litmaniemen, Oh-taanniemen ja Kiukoonniemen kylät. Kosulan Osuuskassaan jäseniä otettiin Kosulan, Ukonlahden, Kartansalon, Enonsalon ja Juojärven kylistä. Vuonna 1935 Tuusniemen kirkonkylän Osuuskassan säännöt ja toiminimi uudistettiin. Osuuskassan jäsenalueeksi tuli samalla koko kunta. Kosulan Osuuskassa liittyi Tuusniemen Osuuskassaan varoineen ja velkoineen vuoden 1953 alusta. Liittymissopimukseen kuului Kosulan uuden toimitalon rakentaminen, jonka tupaantuliaisia vietettiin 29.11.1953.

Toimintansa alkuaikoina pienimmät osuuskassat eivät suinkaan olleet auki kaikkina päivinä. Vuonna 1948 pankkitarkastaja Salomo Suomalainen oli nuhdellut kassaa liian harvoista aukioloajoista: ”Ei ihme, jos talletukset menevät Postisäästöpankkiin, kun kassa on avoinna vain kolme kertaa kuukaudessa.”

Tuusniemen Osuuspankin historian alkuaikoina Suomi oli kovin erilainen kuin nyt, neljännen teollisen vallankumouksen kynnyksellä. Myös Tuusniemen Osuuspankki on muuttunut. Sääntömuutoksia on vuosikymmenten kuluessa tehty useita. Pankki on kasvanut ja avannut konttorit Juankoskelle (2000) ja Kuopion Petosen kaupunginosaan (2001) ja Niiralaan (2004). OP Ryhmän jäsenpankiksi Tuusniemen Osuuspankki palasi 19.5.2015.

Pankin palvelut ovat digitalisaation myötä kehittyneet huomasti. Asiakkaat ovat yhä enemmän ottaneet käyttöönsä pankin tarjoamia mobiilipalveluita. OP Ryhmä on muuntumassa perinteisestä luottolaitoksesta monialaiseksi palveluyritykseksi. Pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitopalveluiden rinnalle on tullut uusia toimialoja. Niistä yksi esimerkki on Pohjola Sairaala, jonka uusin yksikkö avattiin Kuopioon kuluvan vuoden syyskuussa.

Esa Simanainen

Ellettyä elämää

Oheinen tarina on julkaistu 2006 Koillis-Savossa.
Juttua on hieman muokattu.

Menneet vuosikymmenet tulvahtavat mieleen keskusteluissa tuusniemeläisen Aino (Aina) Nissisen kanssa. Huh-tikuussa Ainon ikämittari loksahuttaa 95-ikävuoteen. Ikä ei ole este elää tätä päivää. Aino seuraa nykyhetkeä muistuen myös vanhat asiat.

Edellisenä syksynä piipahdin toviksi Ainon luokse. Hän oli juttelemassa puhelimessa sanoen välillä: ”Istu siihen.” Aino jatkoi puheluun ja mainitsi, että joku vieras tuli. Esittelin itseni: Ainon ilme kirkastui vieraan ollessa tutun. ”Keitähän kahvia”, Aino pyysi. Kahvikupin äärelä juttuhanat aukesivat.

”Kotipaikkani oli lähellä Heinäveden rajaa. Peukaloveräjä oli tilan nimi. Lienee joltakin jäänyt peukalo veräjäpuiden väliin, kun paikalla oli sellainen nimi”, Aino pohtii.

”Rippikoulua kävin ensin Vehmersalmella. Lopun koulun suoritin Tuusniemellä keväällä 1928 ja sitten syksyllä menin Lautalaan piiaaksi. Vuosi meni. Vapaapäivistä ei ollut tietoa. Joka päivä tehtiin töitä. Syksyllä keörin aikaan oli palkanmaksun aika. Silloin riiviikolle lähtiessä sai talosta mukaan ruokaa. Lihaa, leipää, jauhoja.

”Tulevan mieheni Kustin, (August) tapasin Lautalassa ollessani. Kun en osannut jatkaa seurustelua, niin poistuimme paikkakunnalta. Menin töihin Kurkimäkeen ja sen jälkeen Vehmersalmelle. Siellä vain tuli talon isännän kanssa erimielisyyttä ja sanoinkin sopimuksen irti kesken vuoden. Kyse oli meijeriin lähetettävästä maidosta. Lehmä poiki ja sanoin, että poikimisesta on liian vähän aikoo. Isäntä sanoi minun muistavan väärin ja käski sekoittamaan juustomaidon meijeriin lähetettävään maitoon. Sittemmin meijeriltä tulikin punainen lappu. Maito meni toiseen luokkaan. Se oli riidan aihe ja sanoin, että markat suap laittoa jonoon. Oishan se isäntä halunnut minut töissä pittää, mutta.”

”Tulin takaisin Tuusniemelle ja seurustelu Kustin kanssa jatkui. Ostimme 1936 Kulajoelta mökin ja maapalan. Jossain vaiheessa olin lähdessä johonkin taloon töihin, mutta Kustin ostaessa meille lehmän, eihän sitä silloin voinut muualle töihin lähteä.”

Tuusniemen kirkonkylään muodostunut Kulajoen kylä oli oman aikakautensa lähiöhistoriaa. Mökkilähiö. Siis tontit olivat noin hehtaarin luokkaa. Miehet kävivät töissä ja vaimoväki hoiteli lasten lisäksi joitakin lehmiä kotosalla. Laidunmaat olivat hieman kauempana.

”Olihan se aikaa. Veimme lehmät kesälaitumille Petäjämäkkeen, kolomen kilometrin piähän. Lypsyreissuille mäntiin nuapurien kanssa yhdessä. Olihan meitä kylän eukoja kaikkiaan viis ja taivalsimme lypsylle eestakasi, uamuin illoin”, tarinoi Aino. ”Myöhemmin ostimme lisämuata Ruokosen lammen rannalta.”

Ainolta tulee tarinaa ja ne ovat hyvinkin läheisiä. Ajatukset vyöryivät menneisyyteen. Olimme heinänteossa Tihheessä. Aino oli äiti-Hilman kaverina. Oli 1960-luvun alkua. Pihasaarelta loppuivat heinäseipäät. Olin heidän mukanaan, kun soutaen haimme Pulkkisen heinäladosta seipäitä.

*Aino Nissinen s. 1911-k. 2000.
Kuva Matti Nissisen kokoelmista.*

”Kyllä minä ihmettelin sitä, että teijän porukalla oli aikoo käyvvä nuapurissa. Ainakin kerran tahi pari viikossa tulitta lehmiin lypsyn jälkeeseen. Työ pienimmät olitte sylissä, yksi juoksi perässä”, naurahtaa Aino.

Isäni Eino ja Kusti tulivat hyvin toimeen keskenään. Heillä tarinaa riitti. Isäni kuoleman jälkeen Kustista tuli läheinen henkilö meidän perheelle. Niin ja meillähän oli hevosia. Apu ja Anu, joita Kusti haki lainaan. Muistan, kun kerran kotiovelta kuului koputusta niin nuorempi sis-koni Raili kysyikin. ”Kusti vai enkeli?” Tulija oli Kusti. Hevosasialla.

Useat tuusniemeläiset muistavat Artun Kulman, Arttu Pennasen kaupan nykyisen Osuuspankin kohdalla. Kaupan kulmalla oli kiosk. Ainon poika Matti oli myyjänä kioskissa. Tikkunekkuja ostettiin, jos rahaa sattui olemaan.

Myöhemmin kioskista Kusti värkkäsi saunan Ruokosen lammen rannalle. Kokoa oli jotain puolitoista kertaa puolitoista metriä. Saunan yläpuolella oli pienoinen mökki. Kerran saunareissun yhteydessä Kusti sanoi ostaneensa haravakoneen. ”Hyvä kone, minkäpähän pii kaks kolme puuttuu.”

Aikaa meni tovi. Kävimme jälleen kylässä Nissisessä. ”Kustilla on syöpä.” Jäi mieleen illan jutuista. Kotimat-kalla oli hämmentävä olo. Harvinaisen kaunis tähtitaivas välkkyi pakkastaivaalla muistuttaen jostain aikaisemmas-ta tapahtumasta.

Keväällä sulan maan auettua oli Kustin vuoro siirtyä muutaman sadan metrin päähän kotoaan hautausmaan puolelle. Kirkonkellot soivat! Oliko kellonnaruissa Kustin veli, Vilho?

Hannu Holopainen

Metsäautoteiden rakentamista Etelä-Tuusniemellä 1967 alkaen

Kirjoittaja Matti Poutiainen Tuskientaival tienhaarassa. Kuva: kirjoittajan.

Matti Poutiainen kertoo muisteloitaan teiden rakentamisesta.

Teiden rakentamisen aloittamiset olivat poikkeuksetta jopa hankalia, suunnitteluvaiheessa vastustettiin, vaikka tarve oli ilmeinen lähes tiettömien taipaleiden takia.

Olin teiden teossa mukana: Kojanlahti-Kosula, Vihtaniemelle sekä Juurikkamäki-Saahkari, myöhemmässä vaiheessa vuonna 1973 rakennettiin tie myös Kojanniemelle, jossa tiehankkeessa tietääkseni ei ollut juurikaan vastustusajattelua.

Muun muassa Ahokaarteesta, Kortekaarteesta sekä Koivurannasta liikkuminen tapahtui kesällä Hoikanlahden yli veneellä ja talvella jäätietä pitkin.

En ollut Kojanniemen tietä rakentamassa, olin jo silloin Etelä-Suomen työmarkkinoilla, Valtion Rautateiden palveluksessa.

Tiehankkeiden toteuttajana oli Keskus Metsäseura Tapio, joka teki myös paljon metsänistutuksia Tuusniemelle ja lähikuntiin. Kojanlahti-Kosula-tiehankkeen alullepanija oli silloinen Päijänteen isäntä Veikko Väänänen, vuosi oli 1967 keväästä alkaen.

Teiden teoissa oli myös miestyövoimaa, jota nykyisin ei juurikaan tarvita. Esimerkiksi räjäytettävät kallionkielekkeet piti puhdistaa maa-aineksista tarkoin lapiolla, lapionterä kului paljon, niihin ei jäänyt ruostetta, eikä ollut ”kettinki-varsi” lapiotakaan käytössä!

Toimin myös porarin apuna räjäytystöissäkin, piti mitata poratut reiätkin viiden sentin tarkkuudella ja kirjata vihkoon, jonka mukaan porarille maksettiin palkka.

Toimin myöhemmässä vaiheessa sorakuormien ylösottajana, soranajossa oli parhaimmillaan yli kymmenen kuorma-autoa.

Olin myös teiden rakennuksilla työnjohtajana metsätekniikko Valto Suomaan ja ylityönjohtaja Eino Partasen ”käsikassarana”.

Tienteko Kosulaan aloitettiin Kojanlahdesta, ensin tielinja ”ajettiin”. Valto kulki edellä useiden satojen metrien päässä ja huuteli meille Einon kanssa: ”Laittakaapa tielinjakeppi ja seuraavat tännepäin.” Ja näin tielinjan teko jatkui Kosulaan saakka. Piti kyllä välillä muuttaa tielinjausta, ettei mennyt ihan ”karjanpolkuja pitkin”.

Kojanlahdesta lähtiessä tienpohja oli hyvää peltomaata, välillä tietysti kosteikkoja ja suomaastoja, joihin tuli tehdä vahvaa ”risumattoa pohjalle, muutenhan tienpohjan sorastus olisi painunut suon silmään”. Olin myös näitä ”risumattoja” tekemässä Salmelan Juhon kanssa. Hän kehui kuinka kova työmies hän on, jo heti ensimmäisenä työmäärä! Minulle tuli vähän kujeet mieleen, että yritänpä hän minäkin tehdä oman osuuteni, vaikka ihan kilpapelillä tarvittaessa! Työpäivän päätteeksi Juho sanoi väsyneenä: ”Empä ole pitkään aikaan tehnyt näin kovasti töitä!”

Kerran aamusella mennessämme töihin, katepillari oli uponnut märkään suohon, melkein ”korviaan” myöten. Siinä oli iso kyltti: Odottelen päiviä parempia! Lienee kuljettajakin lähtenyt lepäämään. Kyllä konekin näki päivänvalon seuraavana päivänä!

Tie oli pohjattu sitten lähes Kosulaan saakka. Päivärinteen Otto oli tullut kyselemään: "Joko tästä hevosella pääsee Kosulaan saakka?" Tietysti naapurikylän pojat olivat kehuneet: "Kyllä, kyllä!" Otto oli tullut päivemmällä Kosulan reissultaan takaisin Ruskilan kautta, hevosen maha ja jalat mullan ja suomullan "verhoamina". Siinä Kojanlahdessa Kosulan tienpohjan päässä oli vähän pahoilla mielin. Kyllä hevonen "kualo" tuolla välillä Kosulan oikotiellä ihan mahojaan myöten märällä tienpohjalla! Hyi, hyi teitä pojat!

Teiden teko oli budjetoitu tarkkaan. Piti laskea muun muassa viimeiset sorakuormat tarkkaan, ettei joutuisi omasta pussista maksamaan.

Teitä tehtiin myös Enonsaloon, jonne tuli niin sanottuja pistoteitä noin 30 kilometriä. Teiden teossa oli mukana muun muassa Veikko Räsänen, Niilo Pulliainen, sekä Pertti Holopainen, Kosulan miehiä. Kojanlahdesta oli myös Tarnasen veljekset.

Kuorma-autoilijoita oli noin 10 autoa, heistä tulee mieleen Oiva Pekkonen Hiidenlahdesta, sekä Ville Vihermäki Kaavilta.

Vihtaniementien tekoon osallistuimme Salmelan Juho kanssa Kojanlahdesta. Poljimme polkupyörällä niin sanotut Savenkaidan rinteet ylös menen tullen, koko tienteon ajan, ei ollut vaihdepyöriä, eikä sähkömoottoreita apuna. Kerran taas "ne pojat" olivat laittaneet Juhon eväskassiin kiven "murikan", jota hän oli tietämättään kuljettanut mukanaan noin kaksi viikkoa. Varmaan kuului kiroilua, huomattuaan tämän ruman teon, ja ne pojat lienee tuas ollut asialla.

Kerran porari/laturi rupesi keittämään kahvia dynamiitti "pötkyillä," menin silloin ison männyn taakse turvaan, että kohta pamahtaa, mutta tulikin "suutari". Tuli vain helekatin kuumaa ja mustaa kahvia!

Tie tuli tehtyä ja tie päättyi Juojärven rantaan. Vihtaniemelle on rakennettu sen jälkeen kymmeniä kesämökejä ja niille varsinaisesta runkotiestä omat pistotiensä tarpeen mukaan. Juurikkamäki-Saahkarantie Mustinlahteen rakennettiin myös erittäin vaihtelevaan maastoon, tie päättyy niin sanottuun Rahulan mutkaan. Olin Eino Partasen kanssa tälle tiehankkeelle toteutuksen vastaavina. Siellä oli töissä kaivurin kanssa myös Aukusti (Kusti) Laitinen ja hänellä "repsikkana" Otto Anderssin, hän istuskenteli usein tien penkereellä, nauttien eväitään. Kerran hän sanoi minulle: "Sinä sitä taidat olla täällä työmaalla "kihona." Enpä nyt tiedä, olenko vai en, vastasin Otolle, entiselle rippikoulukaverille. Otto on ihan kiva ukkeli!

Nuoret työmiehet teltaillivat usein työpäivänsä päätteeksi eräällä lammen rannalla, tien varrella oli kuulemma, siellä jossain talossa useampi tyttö. Ei ihme, jos pojat viihtyivät siellä lämpiminä kesäöinä, eikä tarvinnut ajella kymmeniä kilometrejä kotiin yöksi.

Työnjohtaja Kalevi Penttisen kanssa teimme myös metsäojitus suunnitelmia lähipitäjille, Tuusniemen lisäksi. Metsäteknikko Valto Suomaa oli myös kova metsästyksen harrastaja, samoin ylityönjohtaja Eino Partanen oli luontoihminen, keräten luonnonantimia iltaisin. Toini rouvalle kotiin viemisiksi. He asustelivat meillä Turulassa, ollessaan niillä maisemilla töissä. Valto sanoi usein: "Matti, aamulla lähdetään aikaisin Loislammen rantavuorilla katsomaan lentääkö siellä ylimääräisiä teeriä meidän paistipataan!" Kun kävi hyvä tuuri, niin joskus olikin teeri

kotiin kannettavaksi ja iltaisin odottikin äidin valmistama teeripaisti meitä.

Entisajan tienrakennustöissä lienee myös maininnan arvoista: ei ollut käytössämme pitkiä kelamittanauhoja. Kojanlahti-Kosulan tienpituus mitattiin sisko Ullan kanssa 20 metrin mittaisella rautalangan "pätkällä". Lieneekö sattuneet kilometrit kohdalleen, sain kumminkin tällaisenkin työmääräyksen Valtolta!

Kuumien kesän nautintoaineetkin otettiin janoamme myös kirkasvetisestä lähipurosta, Päijänteen "mäentöyrään alajuoksulta."

Kuulemani mukaan työmaamme "aikamiespojat" olivat myös käyneet nauttimassa kristallinkirkasta purovetä juomamukistaan, lisäten lähikaupasta ostamaansa värikkästä "lisäainetta", varmaan arviolta vingerporin verran/kautta muki. Mutta eipä se ahkerien miesten työtahtia hidastanut! Prosentit oli varmaan ihan alakantissa, vaikka prosenttimittari olikin jäänyt kotiin sapattipötköjen takataskuun!

Näin sitä ennenkin rakennettiin teitä ja nautittiin luonnon-antimista. Ajat ovat muuttuneet, niinpä meidänkin tulee nykypäivänä pysyä kehityksen kelkassa, ainakin yrittää pysyä!

Ajatteleepi ja muisteleepi Matti Poutiainen Kaavilta

P.S. Mielestäni liikenteellisesti verrattuna esimerkiksi Vihtaniemen paikallistie on erittäin hyvässä kunnossa kuin lähellä liikennöivät Ruskila-Kojanlahti sekä Luostaritie.

Sotamies Olli Miettinen 1906-1941

Olli Miettinen oli Kourlammin isäntä Tuusniemen Tuusjärveltä. Hän jatkoi isänsä ammattia. Hän oli osallistunut talvisotaan 1939-40. Olli avioitui Katri Sohvi Partasen kanssa. Elettiin kesää 1941. Viljat oli kylvetty ja kevättyöt tehty.

Olli Miettinen kirjoitti pieneen muistikirjaansa tuon ajan tapahtumia. Kerrottakoon ne nyt tässä Tuusniemen Joulussa itsenäisyytemme juhluvuonna Suomen täyttäessä 100 vuotta. Vihkoon on ensimmäinen merkintä 15.6. ja viimeinen 10.7.

15.6. Sää oli sateinen ja kolea. Sain ensimmäisen lähtökäskyn sotaan. Se kuitenkin peruttiin.

18.6. Tuli uusi kutsu. Mies ja hevonen valmiiksi. Hevoselle annettiin oma kortti.

19.-21.6. Olimme Tuusniemen kirkonkylässä valmistellen lähtöä.

22.6. Hitler julisti sodan alkaneeksi. Lähdimme matkaan kello 2 olimme Ohtaansalmessa ja jatkoimme Kontiolahteen. Pystytimme teltat.

24.6. Herätys kello 4. Tapasin Olli Mustosen ja Lautalan Pekan. Illalla oli iltahartaus.

25.6. Illansuussa lähdimme Hammaslahteen. Autoon tuli osuma ja se syttyi palamaan. Venäläinen ampui ilmasta laukauksia.

27.6. Lähdimme marssimaan Sortavalaan kohti Murtoin kylää.

28.6. Molotov lenteli ympäri ja siikaili meitä.

29.6. Olimme Petrovaarassa. Vietimme Lautalan Pekan syntymäpäivää. Poltimme Sevilla tupakat.

30.6. Lämmitin aamulla saunan. Olin Uno Holopaisen ja Johannes Kekäläisen kanssa.

1.-2.7. Ryssä lenteli ylitsemme, heitteli pommeja. Menimme Pusujoelle.

5.7. Heräsin 2.15 omat patterimme ampuivat kuulaassa aamyössä.

6.7. Oli kaunis sunnuntaiaamu. Pastori piti aamuhartauden ilman laulua. Olimme liian lähellä rajaa. Pastorin puheenaihe oli: "Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka voikaan olla meitä vastaan". Päivä oli rauhallinen. Sain kaksi kirjettä kotoa.

9.7. Vihollinen ampui.

10.7. Ilma vallan suhisi ammusten kiitäessä. Kolmen jälkeen tulitus hiljeni. Saimme komennon lähteä kohti tuntematonta. Kello 3 piti olla valmiina.

Tämän jälkeen joku toinen kirjoitti muistilehtiöön. Kello 17.30. Olli Miettinen haavoittui kuolettavasti. Kranaatin sirpale tuli keskelle otsaa.

Sotamies Olli Miettinen.

Näin päättyi Olli Miettisen elämä heti sota-ajan alussa. Hän jäi linjojen taakse. Hänet haudattiin ensin Ruskealaan. Helmikuun lopulla hänet siirrettiin Tuusniemen sankarihautaan. Äiti kävi tunnistamassa poikansa ruumiin.

Katri Sofia jäi leskeksi. Anoppinsa kanssa hän jatkoi tilan töitä. Piti osata hevostyöt, korjata sato talteen. Hankkia polttopuut ja tehdä sekä miesten että naisten työt. Sohvi odotti esikoistaan. Lieneekö viimeisessä kirjeessä tieto tullut myös Olli-isälle.

Kaarina syntyi helmikuussa. Hänestä tuli myöhemmin Kourlammin isäntä-emäntä. Sota jätti monta orpoa. Pitkät olivat valkoiset sankariristit kirkkomaillamme kertoen sodan karua kieltä. Suuri oli vastuu myös kotirintamalla. Tässä on vaan yhden sodan koskettaman perheen tarina. Olkoon tarina myös muistutus 100-vuotiaan Suomen itsenäisestä historiasta. Kallis on ollut vapautemme hinta.

Anna-Liisa Happonen

Kenttäpostia yli 70 vuoden takaa

Sattuipa eräänä loppukesän päivänä, että kissat kiipeilivät aitan ylisillä kattoparrujen päällä. Yhtäkkiä maahan tipahti jotain mielenkiintoista: kaksi matkalaukkuja, joiden olemassaolosta kukaan talon nykyisestä väestä ei tiennyt. Lattialle pudotessaan matkalaukut aukesivat ja lattialle levisi varsinainen aarre: iso määrä kirjeitä, jotka oli kirjoitettu rintamalta yli 70 vuotta sitten. Koivulahdessa asuneet Toivo ja Otto Asikainen olivat kirjoittaneet ne kotiin vanhemmilleen Otto ja Anna Asikaiselle "sieltä jostakin".

Eevariitta Jäntti

Kiviniemi 18.11.41

Päivää, Isä ja Äiti!

Terveiset nyt taas täältä Kannakselta sinne kotiin päin.

Hyvin täällä vaan olen pärjännyt ihan entiseen tapaan niinkuin ennenkin.

Sain eilispäivänä Valmalta paketin kahvia ja sokeria y.m. täytyy säästää ne nyt huonon päivän varalta jos joskus tämä mejän porukka hajoaa niin ne on sitten tarpeen.

Tokko se Toivo on vaan vielä tullut kotiin? Taitaa mennä sen loma ihan turhaan, että ei kerkiä olla kotona yhtään.

Nyt sitä villa hommaa vähän kerron, sitä saisitta vähän lähettää jos kerran on liikaa, se kuulema kintaita ja sukia neuloo. Vaan eihän sitä niin paljon tarvihe olla että kumpiinkin piisaa. Kumpahan vähän lähetätte jos kerran omalta tarpeelta ylettyy. Kirjoittakaa sitten paljonko minä osaan niillä peria.

Nyt lähetän tässä tämän pika kuvan, sitten myöhemmin lähetän paremman kuvan kun joutun siltä loma reissulta.

Siis: Näkemiin

Monin rakkain terveisin

Otto

Nyt osote vähän muuttu. Se on 2. Kpk 6262.

Kiviniemi 4.12.41

Päivää, Isä ja Äiti!

Terveiset taas täältä päin sinne Kotisuomeen. ja monet kiitokset paketista ja kirjeistä. Eillen sain Toivon kirjutaman ja tänään sain teijän kirjeen.

Muuten tänne ei kuulu entistä enempää, kaikki on ihan entisellään. Kyllä oli Toivollakin lyhyt vaan se loma, ja ei kai ne enää saata uutta antaa, vaan jospa tämä ähäkkä alkaisi pijan loppua että pääsisi urkon rauhantöitä jatkamaan.

Nyt se on sieltä se paketin laittaminen melkein eijoota, kun ne kohta ei annan laittaa kun tyhjän pahvilaatikon, vaan koittakaahan vielä joskus lähettää vähän sitä kielletynpuunhetelmiä niin saa nähä että ottaako ne pois. Vaikka ei tääl-

Kuvaelma kenttäpostin kirjoittamisesta kotiseutujuhlassa 8.10.2017. Kirjoittajana Tomi Räsänen. Lukijana Anneli Asikainen.

lä vielä siitä niin puutetta ole, vaan joskushan se loppuu.

Nyt ei taas ole mitään asiaa niin lopetan tällä kertaa.

Siis Näkemiin

Monin rakkain terveisin

Otto

Tässä lähetän taas nämä paketti liput.

Kiviniemi 16.12.41

Päivää, Isä ja Äiti!

Terveiset taas täältä päin maailmaa sinne kotiin.

Ensiksikin monet kiitokset siitä voi paketista jonka sain tänään Aapelilta, se kävi siellä niin salaa että en tiennyt minäkään mitään, kun ei ole tullut käytyä sen luona vaikka ei ole tätä väliäkään kovin pitkälti.

Vaan ei täällä ole vielä ollut siitä mitään puutetta. Täältä lähti joku lotta lomalle sinne Savoön päin, niin se tuo taas sieltä sitä nälkä rasvaa.

Minä lähetin Isälle vähän sitä tupakkaa tulemaan. kirjoittakaa sitten kun se tulee, että oliko kaikki pysynyt.

Nyt ei taas tämän enempää Muuta kuin Näkemiin!

Monin rakkain terv.

Otto

Latva 19.5.42

Päivää, Isä ja Äiti!

Monet keväiset terveiset taas sinne kotia, ja monet kiitokset kirjeestänne, jonka sain juuri lukea.

Hyvin olen vaan jaksanut, ei ole ollut mitään sairauksia eikä puutetta. Nyt on jo ollut vähän lämpimämmät säätkin, vaikka ne oli täälläkin ihan että oli paleltua tässä alkukuusta.

Kyllä se oli ikävä tapaus Heppolaankin, kun niin huonosti on asiat nyt tällä kertaa. Kyllä minäkin olin eillen

kun näin lehestä sen Taunon kuolinilmoituksen, niinkun en oisi uskonut omia silmiäni, että onko se niin. Kyllä vaan meni siinäkin kylän paras mies, vaan eihän se sitä katso, kenelle se on niin sallittu, niin se on kestettävä kaikki vastoin käymiset.

Tokko vielä on Toivo tullut lomalle, se ainakin mulle kirjoitti, että hän ennen helluntaita menee. En minä ainaakaan pääse tällä kuulla, miten ensikuun alkupuolella.

Vai jo se viimeinkin tuli Vilippukin kotiin, Kyllä se vielä tulikin ihan oikeilla aikaa, kerkii parhaiksi toukokuun- teolle. Oisi mennytkin muuten ihan myttyyn varmasti ne tytöt, jos ei oisi etes hevosta saanut.

Nyt ei taas ole muuta, jatkan toisten lisää. Näkemiin.

Rakkain terveisin
Otto

17.9.42

Huomenta! Äiti ja Isä!

Terveiseni taas Teille sinne kotiin. Rupesin taas aikani kuluksi vähän kirjoittelemaan. Ei minulle kuulu mitään erikoista, hyvin tuo on taas mennyt tähän asti. Alkaa jo olla ihan syksyiset ilmat, nyt on jo parina yönä ollut kova pakkanen, aamulla on maa ihan kuurassa.

Kyllä varmasti viimeisiä kauroja joudutti, ne kun eivät vielä täällä olleet oikein joutuneita.

Minä näin viime pyhänä Isakkia silloin kun meni lomalle, vaan en sitä tupakkaa saanut niin paljon että olisi tuonut sinne Isälle. Sain hänelle muutamia laatikoita loma-ajaksi. Minä sitä tässä puuhaan ja tuon sitten itse kun joskus tulen sinne päin.

Otolla on nyt meininki käydä täällä minun luona. Minä sille soitin niin sovittiin, että hän niin kuin ensi viikolla kävisi, saa nyt nähdä tuleeko hän.

No, joko Te olette perunan nostaneet? Nyt olisi varmaan ollut hyvät ilmat vaikka puidakin, jos vaan on joutanut puimaan, ja olisi sitä puinti sakia.

Nyt pitää tämä jouduttaa postiin, että joutuu tänäpäivänä lähtemään. Siis hyvää vointia vaan Teille.

Ja Näkemiin, ehkä piankin.

Rakkain terv. Toivo

Vuosikokous yhteislaulun merkeissä

Niin? Miksi yhdistysten vuosikokoukset painottuvat syksyyn? Paakkilan seudun kylät pitivät vuosikokousta heinäkuun puolenvälin jälkeen Paakkilan uimarannalla.

Kaunis keli tapahtumaan oli tilattu yhdistyksen puolesta, kuten edellisenä juhannuksena. Kaunis ilta-aurinko tuli esille juuri parahiksi aattoiltana. Juhannuskokkoa sytyttäessä.

Eipä huono ollut keli kokousiltana, kun ilta-aurinko paisoi parhaassa loistossaan pilvien lomassa kohden Juojärven isoa selkävettä. Kapustaselän suunnalle. Kokouksessa pohdittiin jo tulevaa talvea. "Jospa kylälle saataisiin hiihtolatua. Tornatorin mailla on olemassa jo valmis latu-uran pohja. Jos se vain saataisiin yhteisen toiminnan, hiihdon käyttöön..." Asia jäi selvityksen alle.

Ilta jatkui jo leppeimmissä, kesäisissä tunnelmissa. Paakkilan trubaduuri Ryd Heldoorn oli hieman myöhässä, mutta mikäpä oli iltaa istuessa kesäisissä tunnelmissa tarinoita kertoessa.

Ryd kaiveli kitarankielistä tuttuja säveliä ja Marita Hirviheimo toimi laulujen sointujen antajana. Hieman korkealta äänilajit menivät, näin uroon kuulokulmasta kuunneltuna. Onkos sen väliä, ja sanat olivat välillä hakusalla itekelläi. Se toikin omanlaisensa mukavan ja leppoisan tunnelman illanviettoon.

Laulut alkoivat Satumaalla. Oli Karjalaa mielessä, kun järven toisella puolen ilta-auringossa siinteli Outokummun puoli. "Hei Harjalasta heilin minä löysin."

Tunnelma illassa oli kuin Asterix-sarjakuvissa, jossa viimeisellä sivulla koko kylänväki kokoontui yhteiseen illan-

Paakkilan uimarannalla tapahtuviin kokouksiin on liittynyt olennaisesti nokipannukahvit. Vuosien saatossa kahvinkeittäjänä on toiminut Heimo Holopainen. Nykyisin hän on siirtänyt luottamustoitteeseen pikkuhiljaa nuoremmalle väelle. Kahvitte-lijana olikin Vesa Hartikainen.

viettoon päivän seikkailujen jälkeen laulujen ja herkkuhetkien merkeissä.

Taukojen kohdalla laulelivat kyyhkysset, rastaat, tintit, sellän kuikkakin osallistui illan viettoon omilla huudoillaan. "Ku, kui, ku kuiÖ..." Niin, ja jopa Jukosen kalaparvet tulivat musiikin ääreen matalalle hiekkarannalle. Kesäiseen tapahtumaan mukaan olisi toki mahtunut enemmänkin väkeä.

Mielessä on Konosen Sepon sanonta: "Pienet pijot oovvat parhaita."

Hannu Holopainen

Kirjeitä Juurikkamäkeen

Alkuesittely

Juurikkamäessä on sota-aikana vuonna 1944 pidetty kotiseutujuhla, johon on juhlaterveisinä tullut kaksikin kirjettä entisiltä kyläläisiltä. Kirjeet on osoitettu juhlapäällikölle, joka on todennäköisesti ollut elämäkaverini isä Väinö, tai hänen isänsä Juho, koska kirjeessä mainitaan Lamminmäki, joka on ollut hyvin keskeinen kokoontumispaikka Juurikkamäen kylässä. Aviopuolisoltani saadun tiedon mukaan on Lamminmäeltä lähtenyt kaksi veljestä opiskelemaan ja he ovat päätyneet kansakoulunopettajiksi Itä-Suomeen. Tämä käy ilmi myös Taavetti Räsänen lähettämän kirjeen päiväyksestä.

Myös Tatu Pekkarinen on lähettänyt lämminhenkiset terveiset samaan kotiseutujuhlaan, jotka nyt molemmat kirjeet julkaistaan kokonaan sanasta sanaan.

Sisko Räsänen

Hyvät ystävät!

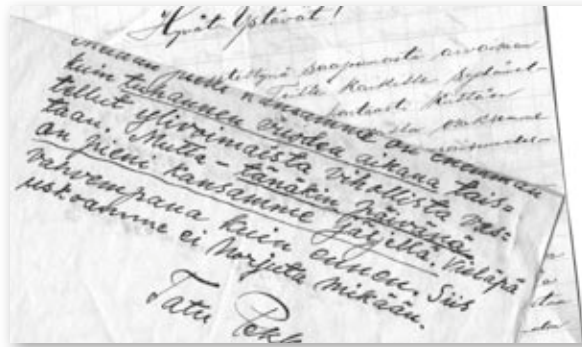
Pielisjärven Vieissä 14/6-44

Ollessani estettynä saapumasta arvoisaan juhlaanne lähettän täten Teille kaikille sydämellisen tervehdykseni, samalla hartaasti kiittäen viimeisestä nimittäin evakkomat-kalla osaksemme tulleet ystävyydestänne ja vieraanvaraisuudestanne.

Olen juhlassanne hengessä mukana, otan osaa iloonne ja mahdollisesti suruunne.

Tunnen syvää sisäistä tyydytystä ja mielenlennystä siitä, että synnyinkyläni kansa juhlii niin yleväin aatteiden merkeissä. Ja kyllä teidän jokaisen kannattaakin rakastaa kotiseutuanne ja juhlaa kotiseudun rakkauden elvyttämiseksi. Omastakin puolestani voin vakuuttaa, ettei sen herttaisempaa paikkaa löydy hakemallakaan, kuin on se meidän yhteinen synnyinseutu. Ja sopii Teidän myös harrastaa ja innostaa kulttuuripyrintöihin, sillä Te olette viisasta ja, edistyskykyistä ja edistyshaluista kansaa. Senkin totesin jälleen siellä viimeksi käydessämme.

Minulla olisi Teille ystäväiseni paljonkin sanomista, mutta en uskalla kauan tuhлата kallista juhla-aikaanne. Sanon kuitenkin vielä sen mikä tuntuu olevan polttavampaa sydämelläni. Rakastakaa kotiseutuanne, juurtukaa siihen syvin sitein, kaunistakaa sitä omien käsien kautta. Kasvakaa siinä myös sisäisesti tosi sivistyneeksi, hyväksi ja jaloksi kansaksi. Muistakaa, että vainioillakaan ei ole laulavia latvoja ilman syviä juuria. Kun ajattelen juhlaanne, niin näen siellä hengensilmillä Teidät monet lapsuuden ystävät ja kasvukumppanit. Mutta samalla näen siellä Teidän kalliin perintönne. Teidän lapsenne ja tuon nuoren polven, jonka käsiin meidän ikäihmisten on jätettävä kär-

sivän, totuuden ja oikeuden puolesta jalosti taistelevan isänmaamme tulevaisuus. Muistakaa Te nuori kansa, että kotiseudun ja rakkauden pyhä tuli on Herran tulta, joka ei saa sammua kenenkään oikean kansalaisen sydämessä.

Lämpöisin tervehdys on monen kiireen lomassa Lamminmäen entiseltä Taavetilta ynnä Elviltä ja pieneltä Marja Tertulta.

Molemmat aikamiespoikani ovat tulilinjalla Karjalan kannaksella komppanian johtajina.

Taavetti Räsänen

”Kirje jatkuu vielä erillisellä paperilla”

Arv. juhlapäällikkö.

Minulle sattui monia kiireitä, mutta kuitenkin kaikenkin omistin pienen lepo hetken näille vaatimattomille sivuilla jos tahdotte lukea ja on siihen aikaa, Kiitän Teitä vielä ystävällisyydestänne evakkomat-kallamme. Huomasin jo silloin Teissä joustavan hienon hengen energia, joka nyt näkyy puhkeavan kauneimpaan kukkaansa. Kiitän Teitä hartaasti kaikesta. Kuulin siellä, että arvoisa rouvanne on entisen Ahvenisen Mikon tytär, siksi häntäkin tervehdin. Mikko jätti kauniin lapsuuden muiston sen kautta, että hän Lamminmäellä oleskellessaan paljon kauniisti lauleli - ei koskaan joutavia niin kuin monet muut, vaan aina kauniita ja hyviä, joskin leikillisiäkin. Häntä joskus sanottiin koreaksi Mikoksi leikillään vain sen vuoksi, että hän käveli aina, varsinkin pyhinä hyvin puettuna.

Ystävyydellä T.R.

”Tatu Pekkarisen tervehdys kotiseutujuhlaan”

Juurikkamäen kotiseutujuhla

Tervehdin Juurikkamäkeläisiä esivanhempieni synnyinseutulaisia, muistutan mieliin nyt Isänmaamme kohtalokkaalla hetkellä yhden asian: Meidän pieni kansamme on enemmän kuin tuhannen vuoden aikana taistellut ylivoimaista vihollista vastaan. Mutta tänäkin päivänä on pieni kansamme jäljellä. Vieläpä vahvempaa kuin ennen. Siis uskoamme ei horjuta mikään.

Tatu Pekkarinen

(tässä kirjeessä ei ollut päiväystä)

Sisko Räsänen

Tapahtumia vuoden aikana

Aino Pelkonen vuoden 2017 Tuusniemeläiseksi. Vas. Pekka Mustonen, Eila Santanen, Aino, Minna-Liisa Mathalt, Helena Meyes, Anna-Liisa Happonen.

Lyydia Räsänen 100 vuotta. Onnittelemassa ja villasukkia tuomassa sotaveteraani Viljo Räsänen 21.10.2017.

Soitun Eräpoikien 60 v.-juhlassa 5.8. palkittiin perustajajäsen Eero Pelkonen. Vierellä myös palkittu Anne Fomkin.

Vieno Ryytänen 18.10. 90 vuotta. Onni Ryytänen 19.10. 98 vuotta. Onnittelijana Tuulikki Keränen.

K-Kauppan avajaiset 24.5.2017.

Kuopion pursiseuran Eskaaderi Tuusniemellä 29.7.2017.

Kannaksen retkisatamassa laitettiin majaan uudet portaat. Kirvesmiehinä Seppo Heiskanen (vas.) ja Osmo Väisänen.

Seppo teki Kalervolle Paakkilan Konepajalle Kutukalan. Seppo oikealla.

Koiranäyttely satamassa 1.7.2017.

OIKAISU.

Edellisessä numerossa olevassa kuvassa oli virheellinen kuvateksti. Vas. metsäteknikko Onni Rynänen, kauppias Matti Hirviheimo, Riistaveden Osuuspankinjohtaja Armas Kananen, Tuusniemen Säästöpankin johtaja Toivo Kananen, metsäteknikko Armas Vellonen.

Tarinaa vanhan luokkakuvan taustalta

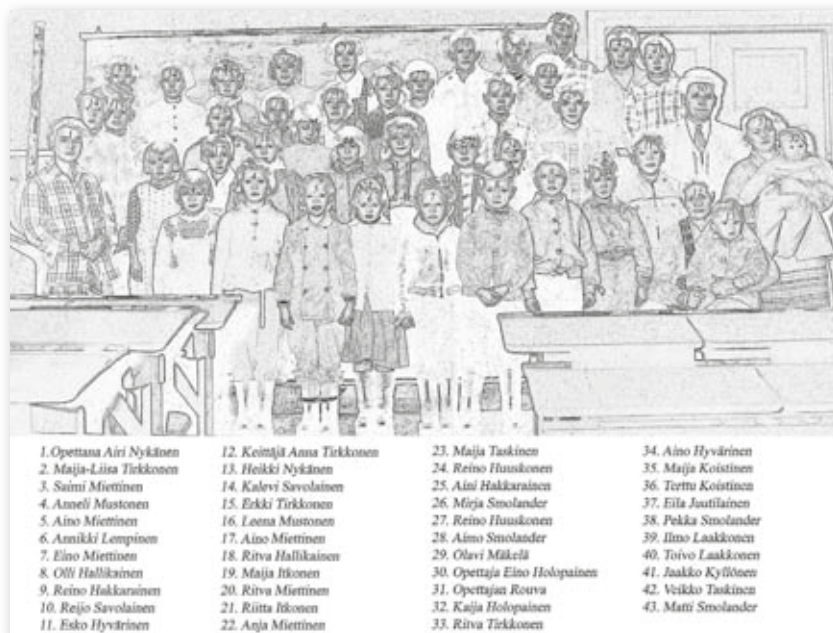
Saimin, Annelin ja Ainin tarinan juurena on kuva Konttimäen koulun oppilaista vuodelta 1956.

Koillis-Tuusniemen kyläyhdistyksen valokuvien digitoitiprojekti on kestänyt noin kaksi vuotta. Sinä aikana on syntynyt runsaasti konkreettisia tuotoksia vanhoista valokuvista. Digitoituja ja entisöityjä kuvia on katsottavissa kyläyhdistyksen internet-sivuilta, kuvista on koottu valokuva-albumit ja kirjastoon on järjestetty valokuvanäyttely. Kuvakinkerit-nimeä kantavia yleisötilaisuuksia kyläyhdistys on järjestänyt useita. Projektin sivutuotteena kylähistoriikki, Neljän kylän tarina, on saanut sähköisen esitysmuodon, ja se on ladattavissa yhdistyksen kotisivulta.

Viimeisin vaihe digiprojektissa on kylän kansakoulujen (Konttimäki ja Ohtaanniemi) toimintojen ympärille keskittyvä toiminta. Koulukuvia digitoidaan ja kuvien sisältö kaivetaan esiin.

Kuvat ja koulukuvan digitointi: Timo Tirkkonen

Teksti: Matti Rahunen

Luokkakuva ja sen tarina

Kertojina Aino, Anneli ja Saimi

Elettiin vuotta 1956. Konttimäen koulu Tuusniemen koulispuolella oli pullollaan oppilaita. Itsenäisen, satavuotiaan Suomen suurimmat ikäluokat - suurimpana 1947 syntyneet 108 000 lasta - täyttivät koululuokat kaikkialla Suomessa.

Sodanjälkeinen aika oli köyhää. Kaikesta oli puutetta. Kunta avusti perheitä muun muassa oppilaiden kenkien hankinnassa. Kouluun tultiin kinttupolkuja pitkin, oikaisten läpi synkkien metsien. Koulumatka saattoi kestää jopa puolitoista tuntia. Nykyiset tiet - Oravintie ja Konttimäentie - saivat lopullisen muotonsa vasta 1960-luvulla. Talvisin sukset olivat arvokkaat apuvälineet. Ne olivat joko isän tekemät puusukset tai jo silloin tehdasvalmisteiset.

Koulupäivä alkoi aamulla kello 9. Päivä aloitettiin aamuhartaudella ja oppitunnit koostuivat lukemisen, laskennon ja historian oppitunneista. Koulua pidettiin hengessä koti, uskonto ja isänmaa. Opettajat olivat kertojien mukaan hieman leväperäisiä ja varsinaiseen opettajan ammattiin kouluttamattomia. Luokassa kuri pysyi hyvänä. Opettajaa kunnioitettiin ja hänen sanaansa uskottiin. Ankaria kurinpitotoimenpiteitä, kuten karttakepillä sormille lyöntiä, ei tarvittu. Aino kertoi joutuneensa nurkkaan jälki-istuntoon puoleksitoista tunniksi, koska hän ei suostunut lausumaan runoa opettajan vaatimalla tavalla. Anneli oli jostain syystä joutunut jäämään laiskalle, vaikka olikin erinomainen oppilas.

Kouluruokailu oli jo 1950-luvulla hyvin järjestetty. Koulukeittäjä valmisti lämpimiä aterioita, kuten lihakeittoa, hernekeittoa, läskisoosia ja perunoita, erilaisia vellejä ja erityisesti marjakeittoa ja mannapuuro lauantaan olivat oppilaille mieleisiä. Rusinakeittoa oli oppilaille toisinaan myös tarjolla. Leivän ja maitopullon oppilaat toivat kotoaan repussa. Ruokailu aloitettiin ruokarukouksella. 50- ja 60-luvulla oppilaat keräsivät koulua varten kaksi litraa puolukoita. Siinä oltiin aikaa edellä - lähiruoka-idea toteutui. Lähiruokaa oli myös koulun naapurista, Riihimäeltä, hankitut perunat.

Kouluvuosia kertyi Ainolle, Annelille ja Saimille Konttimäen koululla seitsemän. Tämän jälkeen kukin lähti taholleen jatko-opintoihin tai töihin. Oppikouluun syrjäiseltä seudulta oli lähes mahdoton päästä. Matka oli liian pitkä ja raha oli vähissä.

Koulumuistojen huippua ovat muistelut koulun juhlista. Joulujuhla oli juhlista parhaiten mieleenjäävin. Illan hämärtyessä koko kylä tuli kuusen kynttilöin valaistulle koululle hevosreellä aisakellojen soiodessa. Muutamina vuosina joulujuhla järjestettiin aamuhämärissä. Parhaimmillaan koulun pihassa oli useita hevosia puomiin sidottuna ja heinää pureksimassa. Yhteisöllisyys oli silloin parhaimmillaan. Juhlaan tuli tosiaan koko perhe vauvasta vaariin. Oppilaat olivat pukeutuneet parhaimpiinsa. Tytöt olivat pukeneet päälleen uuden hameen -pojat paidan - ehkä ainoan koko vuonna. Kaikki oppilaat olivat

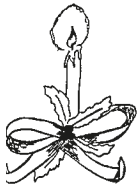

Vasemmalta Aino Miettinen (koulukuva nro 5), Anneli Tukiainen o.s. Mustonen (nro 4) ja Saimi Miettinen (nro 3) Mäkijäällä 2017.

mukana joulujuhlaohjelmissa ja silmät loistivat laulukourossa. Tunnelma oli ikimuistoinen. Oli mukavaa, kun isä ja äiti, sisaret ja isovanhemmat olivat katsomossa. Joulupukkikin kävi. Hän jakoi jokaiselle oppilaalle lahjan: pus-sin, jossa oli pipari, karkki ja omena.

Toinen haastateltavien mieleen jäänyt juhla oli äitienpäiväjuhla. Oppilaat olivat keränneet kylältä vehnäjauhoa ja kananmunia taikka rahaa kahvipöydän tarpeisiin. Väkeä juhlissa oli valtavasti. Oppilaat esittivät ohjelmaa ja valokuva otettiin koulun pihassa. Pian päästiin kotiin äidin luo ja kesälaitumille!

Tapio Nurmi

Muistoissamme

Mirja Aulikki Tiilikainen o.s. Lievonen

31.12.1960–29.9.2016

Aulikki syntyi Tuusjärven Viitamäkeen maatalon tyttärekse vuoden viimeisenä päivänä vuonna 1960. Hän oli perheen seitsemästä lapsesta toiseksi nuorin. Aulikki tuli ainoana sisarusparvestaan ylioppilaaksi Tuusniemen lukiossa. Koulutie jatkui talouskoulussa ja apuhoitajakoulussa. Myöhemmin hän valmistui sairaanhoitajaksi Joensuusta. Työura alkoi Tuusniemellä palvelukeskuksessa ja jatkui lyhyen Kotkassa vietetyn ajan jälkeen Tuusniemen sairaalassa ja Kaavin terveyskeskuksessa. Kaavilla vietettyjen mukavien vuosien jälkeen Aulikki palasi takaisin töihin kotikuntaansa Tuusniemelle uuden Koivukodin valmistuttua.

Aulikki oli innokas opiskelija ja piti ammattitaitoaan yllä kouluttautumalla jatkuvasti. Syksyllä 2015 aloitetut terveydenhoitajaopinnot loppuivat nopeasti Aulikin sairastuttua vakavasti. Lyhyeksi jääneen taistelun päätteeksi Aulikki nukkui rauhallisesti pois syyskuun 29. päivä vuonna 2016.

Aulikki oli elämänmyönteinen ja ihmisläheinen. Hän piti paljon työstään ja tunsikin olevansa kutsumusammattissaan. Monet jäivät kaipaamaan Aulikin ystävällistä ja valoisaa huolenpitoa.

Perhe- ja ystäväpiirissä Aulikki oli vieraanvarainen ja aina toisia ajatteleva. Aulikki piti hyvää huolta läheisistään ja huolehti hyvin vanhemmistaan näiden sairastuttua. Puoliso- ja äitini Aulikki oli lämmin ja huolehtiva, ja aina lähellä. Kotona Aulikki oli erittäin tomera ja aikaansaava, eikä yksikään kotityö tai pikkuremontti jäänyt häneltä tekemättä.

Aulikin ja Matti-puolison elämässä alkoi uusi aikakausi ensimmäisen lapsenlapsen synnyttyä. Aulikki oli Eliaspojalle erittäin rakas mummo, jonka kanssa vietetty aika jäi kuitenkin liian lyhyeksi. Aulikki oli tyytyväinen elämänsä elämään, vaikka viimeinen toive toisen lapsenlapsen näkemisestä jäi toteutumatta. Marraskuun 6. päivä syntyi pieni Sofia Aulikki, jossa mummon elämä jatkuu.

Suru on ollut erittäin suuri Matti-puolisolle, joka jäi opettelemaan uutta elämää rakkaan elämänkumppanin nautittua pois. Kaisu ja Sanna kaipaavat tomeraa ja aina avuliasta äitiään, Elias leikkisää mummoaan ja Esko ja Perttu iloista ja aurinkoista anoppiaan. Kauniit muistot jäivät Aulikista meille kaikille jälkeen jääneille.

Kaisu ja Anna-Liisa Happonen

Tapio Nuutinen

3.7.1941–23.7.2017

Tuusniemelle tuli vuonna 1974 Säästöpankin johtajaksi nuori ja vilkas Tapio Nuutinen. Näkyvä muutos oli heti se, että Säästöpankin johtaja löytyi johtajan huoneesta. Olihan jo pitkään totuttu, että edeltäjä ”Kanas-Topi” istui pankin tiskissä.

Mukana muuttanut puoliso Anja sai työpaikan Metsänhoitoyhdistyksessä. Koulukäinen Merja-tyttö tuli mukana.

Tapio osoittautuikin hyvin ulospäin suuntautuvaksi mukavaksi mieheksi. Hän halusi tutustua kaikkiin tuusniemeläisiin, säätyyn ja pankkiasiakkuuksiin takertumatta. Nuutiset vaikuttivat paikkakunnalla yhdeksän vuotta, aina vuoteen 1983 saakka. Tänä aikana kaikki Tuusniemeläiset tulivat Tapiolle tutuiksi.

Hän osallistui sen verran politiikkaan, että tuli valituksi kunnanhallitukseen ja elinkeino- ja muihinkin lautakuntiin. Aktiivinen toiminta Miesten kerkossa ja Leijonissa oli selvää.

Tapio syntyi Suonenjoella. Kaupallisen koulutuksen jälkeen hän oli kauppi meta Pielaveden Osuuskaupassa, jonka kaupan hänelle luovutti tuusniemeläisille tuttu Viljo Antikainen. Pankkia la kiinnosti ja hän hakeutui Keiteleeseen Säästöpankin johtajaksi. Siellä meni yhdeksän vuotta, niin kuin Tuusniemelläkin.

Vuonna 1983 Tapio hakeutui Luopioisten Säästöpankin johtajaksi. Pankki oli itsenäinen ja antoi siten mahdollisuuden kovaan kasvuun. Siihen aikaan tapahtuva rahamarkkinoiden liian nopea ja hallitsematon vapauttaminen johti pankkikriisiin, jonka seurauksia kärsitään vieläkin. Säästöpankkeja vaadittiin liittymään perustettuun Suomen Säästöpankkiin. Nuutisen johtama pankki päätti kuitenkin kovasta painostuksesta huolimatta jäädä ulkopuolelle, jonka Nuutinen ja pankin hallinto taitavasti hyödynsivät.

Luopioisten Säästöpankki avasi nopeaan tahtiin uusia konttoreita Pälkäneelle, Kangasalalle, Valkeakoskelle ja Tampereelle. Uusiin konttoreihin ryntäsi nopeasti uusia asiakkaita ja asiakasmäärä kasvoi, joita oli jo vuonna 2002 lähes 12 000.

Eläkkeelle jäätyään Tapio harrasti muun muassa puutarhanhoitoa, kalastusta ja matkailua. Tuusniemellä ollessaan Nuutiset rakensivat kesämökin Tuusniemen Vihtaniemelle, joka on perheen omistuksessa vieläkin. Näin maailmalla menestymisestä huolimatta Tuusniemi on pysynyt koko ajan hyvin läheisenä.

Ystävällistä ja huumorintajuista ”Tapsaa” jäi suremaan laaja ystäväpiiri. Myös oma perhe, vaimo Anja ja tytär Merja perheineen, sekä muu lähisuku, jotka olivat hänelle erityisen rakkaita.

Valto Holopainen

Martti Rissanen on poissa

Kuva: Kaarina Hakkaraisen kokoelmista

Kesän kynnyksellä 23. päivänä toukokuuta 2017 kuoli riistapäällikkö Martti Rissanen. Hän oli syntynyt Pieksämäen maalaiskunnassa 9.9.1926. Hän valmistui metsäteknikoksi Rovaniemeltä. Ennen riistapäällikkökauttaan hän oli neuvojana Tuusniemen Metsänhoitoyhdistyksellä.

Metsien käsittelyä suunnitellessa ja leimikoita tehdessä Martilta ei jäänyt maisema- ja näköala-arvot huomioimatta. Heikkotuottoiset kalliometsät ja notkoläteiköt saivat jäädä käsittelemättä. Teerien lentopuut ja metsojen ruokailumännyt saivat näkyvän suojelupannan.

Vuonna 1967 Martti Rissanen valittiin Pohjois-Savon riistapiiriin riistapäälliköksi. Riistapäällikön toimisto oli Kuopiossa, mutta Rissanen sai oikeuden asua Tuusniemellä ainakin toistaiseksi. Hän sitten asui Tuusniemellä koko toimikautensa ajan.

Rissasella oli taitoa ja kykyä tervehdyttää ja kehittää metsästysseurojen toimintaa ja yhteistyökykyä. Hänen kehitystyönsä tulokset ulottuivat yli maakunnan rajojen ja mielipiteitä kuunneltiin myös valtakunnan päättävissä elimissä.

Martti Rissanen oli mukana monissa järjestöissä ja yhdistyksissä. Laajasti elämäämme ja toimintojamme pohjalle miehelle oli tarjolla runsaasti luottamustehtäviä.

Hänet tunnettiin myös hyvänä kirjoittajana. Neuvojana ollessaan hän kirjoitti usein Metsälehdessä ja monissa muissakin metsä- ja yleisissä julkaisuissa, kuten Savon Sanomissa. Kirjoituksiaan Martti elävöitti ottamillaan valokuvilla.

Olimme Martti Rissasen kanssa noin 60 vuotta samassa metsästysseurassa ja monet hienot eräretket ehdimme yhdessä tehdä. Monet kiehiset ehdittiin vuolla tervastulien sytykkeeksi. Vaeltaessamme Kuusamon kairassa, koskemattomassa erämaassa, tuntui kuin olisimme tietäneet toistemme ajatukset. Vielä viime syksynä Martti toi minulle kutusiikojä.

Martti Rissasta jäi muistamaan laaja metsästäjä- ja ystäväjoukko.

Onni Ryytänen

Hilkka Helena Kettunen o.s. Väänänen

23.7.1936 – 4.3.2017

Hilkka syntyi Vehmersalmen Mustinlahdessa, jossa hän kävi myös koulunsa. Koulun jälkeen hän jäi työhön enonsa maatilalle, osallistuen kaikkiin töihin, kotitaloustyöt mukaan lukien. Hilkka tapasi miehensä Erkki Kettusen Tuusniemen Laukansalon Kärängästä ja muutti miehensä lapsuuskotiin. Perheeseen kuului Erkin isä Mikko, taitava kyläseppä, ja Erkin sisaret Liisa ja Anja. Hilkka vastasi talon karjasta ja kotitaloustöistä. Erkki kävi tilan ulkopuolella metsätöissä hevosen ja ostamansa metsäkoneen kanssa.

Perhe kasvoi kolmella pojalla, Hannu, Seppo ja Matti, sekä Helena-tyttärellä. Maatila oli pieni, joten lisäelantoa hankittiin tilan ulkopuolelta. Hilkka ja Erkki pitivät tärkeänä lasten pääsyn kouluun. Tuusniemellä oli jo silloin oma keskikoulu ja lukio, josta he saivat alkuevää lisäkoulutukseen. Hyvin lapset käyttivät tämän mahdollisuuden. Maantietä ei ollut lähellä. Laukansaloon oli viiden kilometrin matka. Levälahti-Laukansalo-tie valmistui 60-luvulla ja Kärängäntie Leppäsaareen 80-luvun alussa.

Ja entä Hilkka. "On se ihme imminen tuo Hilkka Helena", totesi Erkki kerran minulle vaimostaan. Hilkka oli erittäin työteliäs. Kesä oli kiireistä aikaa. Parhaina kesinä Hilkka istutti jopa 16000 puun tainta kuokalla. Putki-istutusta ei tunnettu. Entä sitten ne marjametsän antimet. Satoja kiloja lähti myyntiin mustikkaa, puolukkaa ja karpaloa.

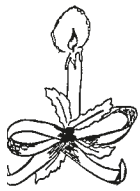
Kansalaisopiston tullessa kylälle Hilkka kutoi kotiinsa kauniita tekstiilejä. Hän maalasi myös posliinia. Taisi jäädä viimeiset työt kesken. Hilkan töitä riitti myös lasten perheillemme. Ne tuovat muistoja ahkerasta äidistä ja mummosta. Hilkka ja Erkki osallistuivat myös yhteiskunnallisiin menoihin. Hilkka kuului moniin kunnallisiin luottamustehtäviin. Hän oli innokas keskustalainen ja pitkäaikainen jäsen kunnallisyhdistyksessä, keskustanisissa ja omassa paikallisosastossaan.

Myöhäisempänä aikana he myös matkustivat. He olivat yhteisillä kotimaan ja myös ulkomaan matkoilla. Hilkka oli aina toivottua seuraa. Hän oli huumorintajuinen ja erittäin sanavalmis. Missä Hilkka oli, siellä ei ilo ja nauru loppunut.

Ei seiso Hilkka kotirappusillaan. Kaipaamme hänen suurta vieraanvaraisuuttaan, yhteisiä marjaretkiä Honkasalolle, monia keskusteluhetkiä ollessani yöty Kärängän talon yläkerrassa. Tunsin olevani tervetullut milloin vain. Monesti tupsahdin Hilkan ja Erkin luo ohi kulkiessani. Aina heillä oli vieraille aikaa. Karjalapaisti oli uunin suussa muhimassa ja päivällä paistetut piirakat liinan alla odottamassa. Haikealta tuntuu. Se kaikki on nyt poissa.

Hilkka, me ystävät kaipaamme sinua, jätit aukon - jotain on poissa. Ystävän arvon ymmärtää, sen menetettyään. Suurin suru on kuitenkin lapsilla ja lastenlapsilla. Ei ole huolehtivaa Hilkka-äitiä eikä rakastavaa mummoa. Kiitos Hilkka kaikesta siitä mitä matkallasi annoit meille kaikille.

Kaipauksella ystäväsi Anna-Liisa Happonen

Muistoissamme

Martta Parviaisen muistolle

Kuva: omaiset

Pudasjärvellä syntyneen Martta Parviaisen elinpäivien määräaika täyttyi lähellä hänen 90-vuotispäiväänsä. Kymmenlapsisen perheen toiseksi vanhimpana lapsena Martta joutui kantamaan vastuuta läheisistä sisarusistaan ja oppi monenlaisiin työtehtäviin. Isänmaa kutsui häntä jo nuorena pikkulottana sodan ajan monenlaisiin tehtäviin, joihin naisia tarvittiin. Tehtävissään Martta joutui näkemään ja kokemaan myös sodan julmuuden ja sen aiheuttaman surun ja kärsimyksen, kun hän toimi rintamalla kaatuneiden aseveljien laittamisessa kotiseurakuntien kirkkomaahan haudattavaksi. Sodanajan tehtävistä isänmaamme hyväksi hänelle on myönnetty rintamapalvelutunnus.

Meillä jokaisella on oma kohtalomme ja Martan kohdalla rakkaus kuljetti hänet 21-vuotiaana Tuusniemelle vuonna 1949. Hän avioitui Eino Parviaisen kanssa. Puoliso oli ollut myös sodassa ja haavoittunut siellä. Koti perustettiin Paakkilaan, jossa Eino oli työssä Suomen Mineraalin palveluksessa. Martta sai töitä Paakkilan ruokalassa, ja perheeseen syntyi vuosien saatossa kolme tytärtä. Paakkila oli vireä kylä. Martta antoi ystävällisenä ja palvelualttiina ihmisenä oman vahvan panoksensa yhdessä miehensä kanssa kylän yhteisiin

tapahtumiin ja niiden järjestämiseen. Yhdessä kannettiin vastuuta muun muassa urheilukisojen järjestämisestä, joiden keskuspaikkana oli Paakkilan ruokala. Siellä Martan leipomat maukkaat munkit maistuivat osallistujille ja toki muillekin.

Puoliso Eino oli Tuusniemen Sotainvalidiyhdistyksen jäsen ja Martta touhusi aktiivisesti myös yhdistyksen toiminnassa monenlaisissa tehtävissä. Oma talo rakennettiin Paakkilaan. Martta oli jo nuorena oppinut käden taidot neulomiseen, mattojen kutomiseen ja moneen muuhun elämässä tarvittavaan työhön. Luonto ja marjastaminen olivat hänelle tärkeitä. Monet työntekijät perheineen joutuivat lähtemään Paakkilasta vuonna 1975 muualle Suomeen kaivostoiminnan loppumisen myötä. Martan ja hänen perheen muutto tapahtui Lohjalle.

Lohjan reissu kesti viisi vuotta ja vuonna 1980 Eino-puolison saadessa eläkepäätöksen, päästiin muuttamaan takaisin omaan taloon Paakkilaan. Kotitalo oli ollut asuttuna koko ajan läheisen tuttavan asuessa siinä. Elämä jatkui ja työtä riitti Martalle monissa tehtävissä. Hän oli työssä taimitarhalla, koululla ja Aunen baarisessa Tuusniemellä. Eino-puolison vuonna 1988 tapahtuneen kuoleman jälkeen Martta jäi asumaan yksin omaan taloon. Martta oli topakka hoitamaan omakotitalon ylläpitoon kuuluvia tehtäviä ja kiipesi tarvittaessa katollekin lumenpudotukseen. Osallistuminen Sotainvalidien yhdistystoimintaan jatkui. Martta kuului jäsenenä Tuusniemen Rintamaveteraaniyhdistykseen. Hän osallistui veteraanijärjestöjen yhteisiin tilaisuuksiin, ja kyytiapua järjestyi naapureiden toimesta. Terveystilan heikkeneminen viimeisinä vuosina rajoitti kuitenkin osallistumista. Martta säilytti hänellä olleen iloisen ja ystävällisen elämänasenteensa loppuun saakka. Hän sai veteraaneille kuuluvia etuuksia ja myös viimeisinä vuosina etuuksiin kuuluvia kotiin vietäviä palveluita, jotka yhdessä kotipalvelun avun kanssa mahdollistivat kotona asumisen. Unohtaa ei sovi ja lämpimät kiitokset ansaitsee läheinen naapuriapu, jota Martta sai kokea. Eri puolilla Suomea perheineen asuvat tyttäret olivat hänelle rakkaita ja tärkeitä. Heidän käydessään tapaa-
massa äitiä ja mummoa, matkaevääksi ja kotiin viemiseksi auton peräkonttiin laitettiin villasukkia, mattoja marjoja ja mehuja.

Martta saatettiin viimeiselle maalliselle matkalleen Tuusniemen hautausmaalle syyskuun ensimmäisenä päivänä Eino-puolison viereen. Hänellä oli perille pääsyn aika. Martan poismenoin myötä veteraaniyhdistös Tuusniemellä on menettänyt läheisen veteraanisisaren. Kiitollisuus ja kunnioitus yhteisistä vuosista sekä oman-
kin elämän rajallisuudesta ovat ajatuksissa.

Esko Taskinen

Muistoja Marjatta-mummosta

29.10.1920 - 4.7.2017

Mummoni Marjatta Mäkinen nukkui pois heinäkuun alussa korkeassa 96 vuoden iässä. Muistan, kuinka olimme vielä viimeisenä päivänä lähdössä katsomaan mummoa vuodeosastolle. Äitini tuli kyynelsilmin kertomaan, että tällä kertaa olimme myöhässä: mummo oli menehtynyt tuntia aikaisemmin.

Usein sanotaan, että ensimmäinen vuosi läheisen poismenon jälkeen on se hankalin. Minulla on edessä ensimmäinen jouluni ilman mummoa; myöhemmin tulee vielä ensimmäinen äitienpäivä ja kaikki muut juhlapyhät, jolloin en enää pääse käymään mummon luona, kirjoittamaan korttia tai soittamaan ja toivottamaan hyviä pyhiä.

Se on merkillinen tunne, koska Marjatta oli niin pitkään kovin sitkeä ja elinvoimainen ihminen. Muistan erään lapsuuteni joulun, jonka hän joutui viettämään sairaalassa, jossa kävimme häntä suvun voimin katsomassa. Pitkä ikä toi mukanaan terveyshuolia vielä monta kertaa tämän jälkeenkin, mutta vain harvoin olin syvästi huolissani: mummolla tuntui olevan tapana toipua jokaisesta niin suuresta kuin pienestäkin vaivasta.

Surutyöstä ja menetyksestä huolimatta mielessäni on ollut kirkkaana onnellisuus siitä, että saimme pitää

mummon luonamme niinkin pitkään. Marjatta jaksoi aina olla kiinnostunut lapsistaan ja lapsenlapsistaan ja kantaa huolta minunkin pärjäämisestäni töissä, harrastuksissa, uudessa kotikaupungissa (ensin opiskellessani Jyväskylässä, sitten töissä Helsingissä) ja elämässä yleensä. Vaikka muistin aina rauhoitella, että hyvin täällä menee, tiesin olevani usein mummon mielessä.

Matkan varrelta jäi paljon muistoja. Ala-asteikäisenä poikkasin matkalla koulusta kotiin mummon luo ainakin kerran tai pari viikossa: mummo kattoi pöytään usein omenapiirakkaa ja marjamehua. Joskus pelasimme tammea tai kiinanshakkia, joskus hän kertoi tarinoita Karjalasta ja sota-ajoilta.

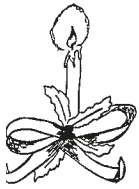
Karjalainen vieraanvaraisuus ei myöskään koskaan lähtenyt mummon luonteesta, vaikka lapsuuden maisemat olivat jääneetkin taakse vuosikymmeniä sitten. Viime vuosina mummon liikkuminen oli jo verkkaisempaa, mutta silti hän halusi aina vieraillessani nousta sohvalta keittämään kahvit tai hakemaan pakastimesta jäätelön. Mummolassa oli aina mukava käydä: mieleen muistuu se tuttu ja turvallinen tunne.

Heinäkuuisissa hautajaisissa mummoa muisteltiin puheissa ja Tuusniemen kirkossa pidetyssä siunaustilaisuudessa. Hänen elämänsä ja monet tarinansa vuosien varrelta aukenivat sinä päivänä minulle eri tavalla. Näin ne mielessäni yksittäisten muistojen sijaan suurena kokonaisuutena, pitkänä polkuna Karjalan lapsuus- ja nuoruusvuosista sota- ja evakkoajien kautta Tuusniemelle asettumiseen ja perheen perustamiseen.

Lapsena ja nuorena isovanhempiaan tulee herkästi ajatelleeksi vain sellaisina kuin he tässä ja nyt ovat. Minun näkökulmastani mummo oli korkeassa iässä, vanha ja viisas ja oli aina sellainen ollut, tai siltä se tuntui. Vasta aikuisena ja ajan kanssa hänen muistojaan ja tarinoitaan ajatellessa opin ymmärtämään Marjatan elämän koko kaaren ja kirjon. Se pistää miettimään sitä, miten kokemusrikas ja suuri asia ihmisen aika täällä voikaan olla.

Marjatta-mummo sai elää pitkän, vaiheikkaan ja hyvän elämän. Sopii vain toivoa, että itselläni olisi edessä yhtä paljon päiviä ja yhtä paljon kykyä ja taitoa nauttia noista päivistä ja tehdä elämästä hyvää.

*Tuomas Mäkinen
Helsingissä, lokakuussa 2017*

Muistoissamme

Ester Miettinen

*Kuva:
Johanna
Joukanen-
Miettinen
kokoelmista*

13.1.1928-20.6.2017

Tapasin Esterin ensimmäisen kerran pääsiäisenä 1987, ja tämän vuoden pääsiäisenä leivottiin anopin kanssa hänen viimeiset karjalanpiirakat. Monesti tätä piirakkasavottaa tehtiin ja aina kun puuro ja taikina meni tasan, niin hän totesi, että viimeiset piirakat leivottiin. Vuosien saatossa opin anopilta karjalanpiirakoiden, lihapiirakoiden ja rieskan tekoa. Ruuanlaitto, leipominen sekä marjojen ja sienien keruu oli anopille mieleistä. Esteri oli tarkka marjan kerääjä. Oltiin sitten mustikassa, vatussa tai viinimarjapensaassa, niin yhtään marjaa hän ei jättänyt pensasiin. Piirakoiden leipominen oli kuitenkin hänen intohimonsa. Niitä hän leipoi ympäri pitäjää ja niistä hän jäi varmaan monen kyläläisen mieliin.

Esteri oli elämänmyönteinen ihminen, joka ei osannut suuttua tai valittaa asioista. Hän ei myöskään moittinut läheisiään, vaan yritti parhaansa mukaan neuvoa arjen vaikeissa asioissa. Vielä viimeisinä aikoina kodissa asuessaan hän usein sanoi, että olishan täällä maailmassa vielä mukavaa olla. Hän odotti kovasti kevään tuloa ja sitä, että olisi voinut nauttia siitä oman kotinsa terassilla. Hoitokotiin jouduessaan Esteri kaipailla vihtalla saunomista ja tietenkin sitä piirakan leivontaa. Saunaan ei hän heikentyneen liikuntakyvyn vuoksi enää tammikuun jälkeen päässyt, mutta viimeiset piirakat leivottiin pääsiäisenä 2017.

Viimeisenä äitienpäivänä käytiin paikoissa, jotka häntä kiinnostivat ja joita hän ikävoi. Yksi niistä oli tietysti Ruokonen, johon Esteri aikoinaan asettui kotia perustamaan yhdessä miehensä Laurin kanssa. Lauri menehtyi kuitenkin nuorena ja Esteri joutui itseksensä huolehtimaan maatilasta, perheen elannosta ja lapsistaan, joista nuorin oli vain viiden kuukauden ikäinen. Leskenä hän ehti olla miltei 50 vuotta. Joskus kysyin häneltä, että miksi et ottanut uutta miestä, niin hän vastasi, että kukapa se olis noita ruojia (lapsia) jaksanut ja vanhetessaan sanoi tulleen ronkeliksi. Hyvin Esteri piti läheisistään huolta aina viimeisiin vuosiin saakka. Hän asetti aina muiden tarpeet omiensa edelle unohtaen itsensä. Pitkään salaisuus saattoi Esterin kohdalla johtuakin juuri siitä positiivisesta elämän asenteesta, sisukkuudesta ja muiden ihmisten huomioimisesta. Ja tietysti kamfert-tipoista ja hevosen voiteesta, joiden tehoon hän uskoi loppuun saakka.

Haikeana jääme kaipaamaan Esterin läsnäoloa ja hänen huolenpitoaan.

Johanna Joukanen-Miettinen

Unto Hirvosen muistolle

*Kuva:
omaiset*

Vehmersalmen Mustinlahdessa 1925 tammikuun alussa syntynyt veteraani Unto Hirvonen sai kutsun viimeiseen iltahuutoon 4. päivänä huhtikuuta 2017. Syntymäkotia maalla oli perinteinen maatila, jossa oli peltotöitä, metsätöitä ja karjanhoitoa. Isänmaa kutsui Untoa sotapalvelukseen jo 18-vuotiaana huhtikuussa 1943 jatkosodan taisteluihin Äänilinnaan. Sieltä taisteluiden loputtua siirryttiin Lapin sotaan.

Sodan päätyttyä työtä oli kotitalalla ja lisäansioita piti hankkia savottatöissä hevosen kanssa. Ne työt kuljettivat häntä monella paikkakunnalla aina Pohjois-Karjalan Juukaa myöten. Aili-puoliso löytyi naapuripitäjästä Tuusniemen Kojanlahdesta ja avioliittoon mentiin 1953. Unton kotitila töineen ja vastuineen siirtyi Unton vanhemmilta hoidettavaksi. Perheeseen syntyi vuosien varrella viisi lasta, joista yksi poika on jo kuollut.

Musiikki oli lähellä Unton sydäntä. Hän soitti mandoliinia ja lauloi. Nuoruuden vuosina hän kiersi esiintymässä tanssilavoilla ”Tulipojat”-yhtyeessä. Kotitila hoidettiin Mustinlahdessa 36 vuoden ajan. Sen jälkeen siirryttiin puolison kanssa viettämään eläkepäiviä Tuusniemelle.

Monenlaisiin harrastuksiin osallistuminen antoi virikkeitä elämään. Osallistuminen eläkeläisten toimintaan, retkille kotimaassa ja ulkomailla kuuluivat myös harrastuksiin. Musiikki oli tärkeä ja soittoharrastus jatkui muun muassa Tuusniemen Peli-manneissa yhtyeen toiminnan loppumiseen asti. Untolta harrastus ei loppunut. Soittokaveri ja veteraanivelji Lauri Happonen kävi virittämässä Unton ”maniskaa” vielä viimeisinä vuosina.

Tuusniemelle muuton jälkeen Unto liittyi Tuusniemen Sotaveteraaniyhdistykseen ja oli mukana laulamassa veteraanikuorossa. Hän kuului veteraaniyhdistyksen hallitukseen monia vuosia ja teki vapaaehtoistyötä muun muassa keräämällä mainosilmoituksia joululehteen. Unton luovuttua sairautensa vuoksi hallituksen jäsenyydestä, valittiin Aili-puoliso jatkamaan tehtävässä. Unto jatkoi osallistua yhdistyksen tilaisuuksiin lähes elämänsä loppuun asti. Unton toiminta sotaveteraaniyhdistyksen hyväksi voidaan tiivistää toteamalla, että hän teki pitkän ja ansiokkaan sekä näkyvän työn yhdistyksen riveissä sotaveteraanien hyväksi.

Ansioistaan ja työstään isänmaahan hyväksi Unto sai vuonna 2015 tasavallan presidentin myöntämän Suomen valkoisen ruusun ritarikunnan I-luokan mitalin. Suomen sotaveteraaniliitto on myöntänyt hänelle 2004 Suomen sotaveteraaniliiton kultaisen ansiomerkin ja 2009 sotaveteraaniliiton ansioristin tunnustuksena ja kiitoksena arvokkaasta toiminnasta sotaveteraanien hyväksi.

Veteraaniveljet- ja sisar yhdessä laajan veteraaniyhteisön kanssa kiittävät Untoa yhteisistä vuosista ja kunnioittavat hänen muistoaan. Avulias, ystävällinen, leppoisa ja vaatimaton Unto on päässyt lepoon Vehmersalmen hautausmaalle poikansa viereen. Saimme olla saattamassa häntä viimeisellä maallisella matkallaan. Veteraanin iltahuudon sanoin ”Himmetä ei muistot koskaan saa”.

Esko Taskinen

Kivenraivauksesta maaseudun kehittämiseen

JUHLAPUHE JUURIKKAMÄEN MAAMIESSSEURAN 80-VUOTISJUHLASSA 31.7.2005

Arvoisa juhlaväki, hyvät naiset ja herrat!

Kuten meillä kaikilla on hyvin tiedossa, asuttivat Räsäset ensimmäisenä Juurikkamäen kylää.

Tutkimusten mukaan Lamminmäen Mäkelä on perustettu vuonna 1611. Perimätiedon mukaan Olli Soininpoika Räsänen päätti asettua asumaan Juurikkalahden Ukolahteen, josta siirtyi myöhemmin Lamminmäelle. Miksi hän tänne asettui? Juurikkamäki oli arvattavastikin vehmasta seutua, puusto oli vahvaa ja kaskeamiseen sopivaa. Järvet ja lammet antoivat runsaasti särvintä. Huonojakin puolia arvattavasti oli, pellot osoittautuivat kaskeamisen jälkeen kivisiksi ja jyrkiksi mäen rinteiksi.

Menemättä tämän enempää tähän vanhempaan historiaan, aion pysytellä tässä puheessani sodan jälkeisessä ajassa. Ajassa jonka monetkin läsnä olevista muistavat oman elämänsä aikana tapahtuneen.

Pysyttelemme kuitenkin tiukasti tuusniemeläisen maaseudun historiassa, jonka voisi otsikoida:

Pellonraivauksesta maaseudun kehittämiseen

Onko muutos ollut hyväksi vai pahaksi, siitäkin voidaan olla eri mieltä. Maaseudun autioituminen on kuitenkin tosiasia. Mitkä olivat olosuhteet esimerkiksi 60-luvun alussa? Mitä on tapahtunut, mihin on tultu ja mitä on tulevaisuus?

Neljäkymmentä vuotta sitten maaseudulla oli vielä paljon ihmisiä. Talot, tilat ja torpat olivat vielä asuttuja, vaikka nuoriso oli jo silloin lähtenyt Etelä-Suomeen ja Ruotsiin. Vanhempaa ja keski-ikäistä väestöä asui monin paikoin vielä sähköttömissä asunnoissaan, tietömiä taipaileiden takana.

Miten sitten autioituminen alkoi? Voitaneen sanoa puolileikkillisesti, että kun tuli sähköt, niin nähtiin lähteä, ja kun tuli tie, niin sitä myöten päästiin pois.

Vielä kuusikymmentäluvulla Tuusniemellä oli paljon töitä, konekanta maataloudessa oli vähäinen, traktoreita oli yksi tai kaksi kylällään, leikkuupuimureita muutama koko pitäjässä. Metsä- ja maataloustyöt tehtiin pääasiassa hevosella. Metsätöiden takia pidettiin hevosia vielä sittenkin kun traktorit olivat jo yleistyneet.

Kun maaseudulla oli paljon metsätöitä, sanottiin että pienellä paikalla on tuloja sen verran kun savotasta kerkiää hankkimaan. Lehmien ja muunkin karjan tuotos oli vähäinen. Karjat olivat pieniä ja vähätuottoisia. Monissa paikoin tehtiin vielä kotivoita ja maito vietiin myös kermana meijeriin. Tuusniemen meijeri kuitenkin kehitti maidon keruuta ja yhä useampi tila alkoi tuottaa maitoa enemmän.

Vielä kuusikymmentäluvulla raivattiin peltoa ja kiviä. Vieläkin on nähtävissä tuusniemeläisillä mäkisillä pelto-

KIVENRAIVAUSVAUNU 1956. VASEMMALLA VELI NYKÄNEN, TOIVO TIRKKONEN, MARTTI RAHUNEN

kuvioilla kivenraivauksen jäljet. Mäkisten peltojen alareunat ovat korkeiden kivireunustojen ympäröimät. Vielä kuusikymmenluvulla maksettiin valtion toimesta kiven- ja pelloinraivausavustusta, sekä myönnettiin lainaa. Asutuslautakunta teki vuosikymmenen lopulle saakka solkeinaan päätöksiä puunmyyntiluvista, maansaantihakemuksista, leimaverovapauksista sekä asutuskassalainoista. Esimerkiksi 18.päivänä joulukuuta 1968 pidetyssä kokouksessa myönnettiin 26 tilalle puunmyyntilupa.

Pakettipelto oli viljelijän koettelemus

Suomalaista maaseutua koetteli tosi kovasti niin sanottu peltopakettilaki, jota alettiin toteuttaa vuonna 1969. Viranomaisien maatalouspäätöksissä muut asiat vähenivät ja käsiteltävänä oli runsaasti pelto- ja lehmäpakettihakemuksia. Lakihan oli oikealta nimeltään pelloinraivauslaki ja tarkoitti sitä, että pelto jätettiin viljelemättä, mutta pidettiin siinä kunnossa, että se voitaisiin tarpeen tullen ottaa nopeasti viljelykseen. Ojat piti pitää vesoista vapaana. Tämähän oli sinänsä turhauttavaa touhua, ojat kasvoivat sitäkin äkeämmin. Palkkatyönä teetetty raivaus maksoi enemmän kuin valtion korvaus. Pelloin omistajista olivat monet jo huonokuntoisiaakin vesurin varteen.

Kuitenkin pelloinraivauslaki oli suuri henkinen isku maatalousväestölle, joka oli luullut tekevänsä tärkeää työtä elintarvikkeiden tuottajana ja kansan elättäjänä. Nyt olikin enemmän hyötyä siitä, joka ei tuottanut, vaan paketoi peltonsa. Tämä tuntui käsittämättömältä.

Tuusniemellä oli enimmillään yli 150 tilaa paketissa, enemmän kuin nyt on viljeltyjä tiloja yhteensä.

Kuusikymmentä- ja seitsemänkymmentäluvun vaihteessa Suomessa oli lama-aika, joskaan ei kaiketi kuitenkaan niin syvä ja vaikuttava kuin yhdeksänkymmenluvun alussa alkanut lama. Ei ainakaan työttömiä ollut lähelle-

kään niin paljon kuin toistakymmentä vuotta sitten alkanut lama aiheutti. Siinä mielessä ei vielääkään ole työttömyydestä päästy. Kuusikymmentä ja seitsemänkymmentäluvulla ei rahaa ollut ihmisillä paljon, mutta se ei niin hirveästi haitannut, koska sitä ei oltu vielä opittu koskaan paljon käyttämään. Tämä asiahan on nykyään aivan toisessa mallissa.

Valtaosa Tuusniemen maaseudusta sähköistettiin seitsemänkymmentäluvun alkupuolella ja sitä jatkettiin vielä vuosikymmenen lopulla. Tuntuu uskomattomalta vieläkin, että sähköt ovat olleet monilla kylillä vasta kolmisenkymmentä vuotta. Esimerkiksi Kojanlahdessa ja Ruskilassa sähköistettiin vuonna 1973. Monet talot sähköistettiin vasta vuosina 1975 ja 1976.

Siinä oli tekemisen meininki vähän aikaa.

Seitsemänkymmentäluvulla alkoi maaseudun uusi nousu. Se alkoi monella eri tavalla. Asuin- ja tuotantorakennuksia rakennettiin vilkkaasti, ostettiin lisämaita, niitä vuokrattiin ja salaojitettiin. Pakettipeltoja otettiin viljelykseen. Tuusniemellä otettiin puolet kaikista pakettipelloista viljelykseen ja loppuja metsitettiin. Maaseudulla oli tekemisen meininki. Maataloustuotteilla oli hyvä hinta, puu kävi kaupaksi, ostettiin koneita, rakennettiin kalustoliiterteitä, tehtiin viljelysteitä ja uskottiin tulevaisuuteen. Sukupolvenvaihdoksia tehtiin runsaasti. Parhaina vuosina Tuusniemelläkin tehtiin parikymmentä sukupolvenvaihdosta. Näistä vilkkaista vuosista tuusniemeläiset tilat ottivat kaikki irti, johon voimme vielä tänäkin päivänä olla tyytyväisiä. Tuusniemen maaseutu olisi paljon autioituneempi ilman tätä voimakasta kehittämisjakoa.

Kuitenkin uhkaavia pilviä alkoi olla näkyvissä. Tuli rajoittavia lakeja. Tuli laki maidontuotannon rajoittamisesta, eli niin sanottu kaksihintajärjestelmä. Jokaisen maitotilan oli otettava lain määräämä maitokiintiö. Peruskautsi maidontuotannossa määrättiin ja siihen oli mahdollisuus saada lukemattomia poikkeuksia. Vuonna 1987 tuli voimaan laki, joka kielsi pellon raivauksen, ja siihenkin lakiin tuli lukemattomia poikkeuksia.

Marjanviljelyllä maaseutua kehittämään

1980-luvun lopulla alettiin Tuusniemelläkin pohtia voimakkaampaa maaseudun kehittämistä. Päätettiin aluksi keskittyä marjanviljelyyn, johon liitettiin muutkin luonnontuotteet, kuten sienet ja metsämarjat ja niiden kauppa. Paikkakunnalla toimi marjoja ja sieniä ostava ja jalostava kunnan omistama yhtiö Koillis-Savon Luonnonantimet Oy.

Se ei saanut läheskään kaikkia tarvitsemiaan tuotteita omalta paikkakunnalta.

Alkoi suuren byrokratian aikakausi. Kuten nyt kaikki tiedämme, se ei ollut vielä mitään verrattuna siihen mitä oli tulossa vuonna 1995 EU:n myötä. Tämä byrokraattien aikakausi ei ole siten vieläkään päättynyt. Viljelijäväestöä alettiin yhä määrätietoisemmin kietoa aina vaan tiheämpään säännösten verkkoon.

Maaseutu alkoi olla uuden autioitumisen edessä. Maaseudun ongelmat alkoivat olla tosi suuria. Miten mennään eteenpäin? Onko maaseudulla tulevaisuutta?

Tuusniemelle ja samanlaisilla kunnilla on maaseudun elämä ja ihmisten toimeentulo äärimmäisen tärkeää. Tuusniemenkin väestöstä vielä suurin osa saa toimeentulonsa maa- ja metsätaloudesta.

Maaseudun ihmiset ovatkin tämän tajunneet ja alkaneet puolestaan kiihkeästi etsiä uusia toimentulomahdollisuuksia. EU:n määräykset ovat kasvattaneet jatkavia tiloja niin suuriksi, ettei niiltä enää millään kerkiä muihin töihin. Kaikki aika, jopa yli kestämissen rajojen, menee tilan töiden parissa.

Maaseudun elävän ja asuttuna pitämistä ei voida enää ajatellakaan perinteisten maatalouden harjoittajien kautta. Maaseudulla asuu jo nyt runsaasti muita ammatteja harjoittavia ihmisiä. Kaikki nämä palkkatyöstä elävät pienyrittäjät, erikoisviljelijät, jatkojalostajat, eläkeläiset ja kaikki muutkin mahdolliset alkavat olla maaseudulla tuttuja. Kuten yhä suuremmassa määrin kaupungeissa tahi muualla kauempana töissä käyvät ihmiset. Puhumattakaan loma-asukkaista ja matkailijoista.

Ympyrä on tavallaan sulkeutunut. Ennen maaseudun murrosta, eräänlaista kolmekymmenvuotista sotaa, oli maaseudulla talollisten lisäksi metsätyönjohtajia, metsätyömiehiä, suutareita, räätäleitä, asutustilallisia, kauppiaita, hevosmiehiä, rakennusmiehiä, tiemiehiä, lihanhankintamiehiä, automiehiä ja kaikkea siltä väliltä.

Entäs nyt? Nytkin alkaa sitten olla kaikkea väestöä vähän niin kuin siltä ja väliltä.

On kuitenkin todettava, että kaikki kylät eivät enää palaudu asutuiksi entiseen eikä uuteenkaan malliin.

Onnittelen omasta puolestani juurikkamäkeläisiä siitä, että panitte tämän juhlan pystyyn. Monilla kylillä sitä ei enää pystytäkään tekemään. Juurikkamäen kylähän oli kuuluisa erinomaisista kulttuurivoimistaan. Näytelmistään, iltamistaan ja mainioista esiintyjistään.

Mitenkäs se olikaan? Puhuin aluksi, että Räsäset asutivat ensimmäisen Juurikkamäen kylän.

Mikähän se olikaan se Olli Soininpoika Räsäsen jälkeisistä isännistä, kun oli ravannut paljon peltoa, rakentanut siltoja ja rakennuksia? Olipa vielä pannut emännän synnyttämään melkoisen joukon suvun jatkajiaakin. Niinpä Tuusniemen rovasti - mikähän se Berdelius olikaan - tuli ristimään jo kolmannella vuodella olevaa poikalasta. Ihasteli samalla isännän aikaansaannoksia suurenmoisiksi, mutta ei malttanut olla sanomatta, että ”onhan tässä ollut luojaallakin omat ansionsa”. Tähän tämä isäntä totesi, että ”olisittepa rovasti ollut tiällä silloin kahtomassa, kun tämä olj ihan luojan varassa”.

Valto Holopainen

Tämä puhe jäi kuitenkin pitämättä, koska loukkaannuin edellisenä aamuna ja makailin Kysissä lääketokkurassa.

Matti Juutilainen oli lukenut tämän juhlassa.

Kivenraivauskuva: Koillis-Tuusniemen kyläyhdistys

Tuusniemen marjanviljelijöiden yrittäjäkurssin päättäjäiset 19.12.1990

Vasemmalta osastonjohtaja Olli Maukonen ja puutarhaopin lehtori Liisa Kääriäinen Muuruveden maatalous- ja puutarhakoululta. Väinö Happonen, Erkki Hiltunen, Elvi Koponen, Tauno Mönkkönen, Titta Pesonen, Leena Turunen, Valto Holopainen (kurssin johtaja).

Edessä vasemmalta Eija Vanttinen, Seija Taskinen, Eeva Hirvonen, Pirjo Heiskanen. Kuvasta puuttuvat myös todistuksen saaneet Ari Hanattu, Veli-Matti Mikkonen, Pekka Tiilikainen, Olli-Matti Tirkkonen, Auvo Heiskanen ja läsnä ollut marjanviljelykonsulentti Pentti Korhonen.

Kurssi oli välillä 21.3.-31.12.1990. Kurssi sisälsi teoriaopetusta 148 tuntia ja projektin ohjausta kurssilaisten tiloilla 25 tuntia oppilas. Henkilökohtainen ohjaus jatkui vielä vuonna 1991.

Kurssin järjesti marjanviljelyprojekti Mallu. Projektin aikana Tuusniemen marjanviljelyala lisääntyi kolminkertaisesti 14 hehtaarista 42 hehtaariin, jolloin marjatiloja oli toiminnassa 20 marjatilaa. Projektin ja kurssin rahoittivat Tuusniemen kunnan lisäksi työvoimaministeriö ja lääninhallitus.

Marinoidut muikut

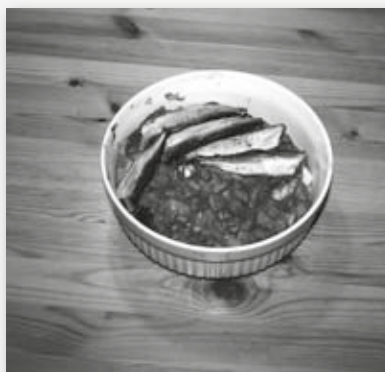
”Terveellinen”

Rasvaton, ei välttämättä lisättyä suolaa

Tarvitaan:

- noin 30 kpl muikkuja
- rypsiöljyä
- tomaattisosetta
- 3 kpl sipuleita
- 3 - 5 kynttä valkosipulia
- hieman suolaa ja pippuria myllystä (maun mukaan, ei välttämättä)

Pilko sipulit ja heitä kattilaan, lorauta päälle öljyä. Kaada tomaattisose koko komeuden päälle ja tasoittele. Keitä välillä hämmennetään 5 - 7 minuuttia. Ota kaa-pista suorareunainen paistikuppi ja kaada pohjalle vähän öljyä. Lado muikut kuppiin vierä vieräen yhteen tai kahteen kerrokseen ja kaada loppu keitos muikku-

jen päälle ja tasoita. Pane kuppi uuniin 150-175 astetta ja reilun tunnin kuluttua syömään.

Yllätyt mausta - tätä täytyy saada lisää!

V.H.

Matka Tapio-laivalla Kuopioon

Tässä 6-vuotiaan pojan muistelut ensimmäisestä matkasta Tuusniemeltä Kuopioon Tapio-laivalla 1937. Matkakaaverina oli vanhempi veljeni Eino.

Meijerin rannasta laivaan lähti matkustajia mukanaan maaseudun tuotteita. Kesän sato oli kypsynyt, oli elokuu. Oli monenlaista tuotetta lähdyssä myyntiin, perunoita, nauriita, lanttuja ja muita juureksia. Oli marjoja, leipää, kananmunia ja saunavastoja.

Tällä kertaa laivaan tuli erikoisia matkalaisia. Tuusniemellä oli lihasaksana ”Rölli” Salahmo Miettinen, hän toi kolme härkämullikkaa taluttamalla laivaan. Olivat menossa Kuopioon teurastettavaksi ja myyntiin.

Tapio lähti kohti Kuopiota kello 13. Sinä kesänä laivan miehistössä oli minulle tuttuja, tädin pojat Heikki ja Antti Hakkarainen. Heikki oli konemiehenä ja Antti kansimiehenä. Antti oli minun kummi ja hänen kanssaan sain tutustua laivaan. Käytiin konehuoneessa, siellä oli iso höyrykone. Lämmittäjä syyti metrisiä koivuhalkoja uuniin. Olipa lämmin työpaikka.

Kävin myös laivan ohjaamohytissä. Kapteeni esitteli ohjaamon laitteet. Sain isosta ohjausruorista ohjata Tapio-laivaa.

Juojärven alueella laiva kävi useassa laiturissa, joista lähti lisää matkustajia ja tavaraa laivaan. Käytiin Juojärven eteläpäässä Pöytälahdessa. Sieltä Papinniemen kautta Varistapaleen kanavalle. Siinä laiva iltayönä pysähtyi. Laivan miehistö kärräsi lisää halkoja laivaan. Aamuyöstä mentiin kanavasta läpi ja tultiin Suvasveden puolelle. Siellä laiva kävi Levälähdessä, Mustinlahden ja Litmaniemen laitureissa.

Tultiin Kallavedelle ja Kuopion satamassa oltiin noin kello 8. Laivoja tuli useilta eri reiteiltä satamaan. Satamalaiturilla oli kuorma-ajureita odottamassa laivoja matkus-

tajineen ja tavaroineen. Ajurit kuljettivat tavarat kaupungille ja torille myyntiin.

Kävellen mentiin Kauppakatua pitkin torille. Matkan varrella ajattelin jotta mitähän varten naisia seisoo noissa ikkunoissa. Kysyin tätä Einolta ja Eino valisti että ne ovat mallinukkeja, jotka esittelevät myytäviä asusteita. Tultiin torille, siellä kauppiaat esittelivät myyntikojujaan ja tavaroita, joita myivät. Kauppahallin vieressä oli pitkä vossikkajono, jotka odottelivat asiakkaita. Ne olivat sen ajan takseja. Torin touhuja katsellessa piti se ostaa kuuluisa Hanna Partasen lihapiirakka. Carlsonin tavaratalossa oli Kuopion ensimmäiset liukuportaat ja niillä piti saada ajaa.

Ja sitten ne ostokset. Torilta ostin henkselit ja linkkuveitsen. Linkkuveitsen ostaja sai kaupantekijäisiksi pahville painetun kertotaulun. Se linkkuveitsi oli mieluisin ostos. Sillä tehtiin monet ongenvavat, pajupillit ja kaarnalaivat. Pajupillit, kaarnalaivat, henkselit ja linkkuveitsi ovat ajan saatossa hävinneet, mutta kertotaulu on vielä jotakuin muistissa.

Iltapuolella päivää oli kotiin lähdön aika. Muistaakseni se oli linja-auto Erkki Toivanen, joka ajoi Kuopio-Outokumpu-väliä. Matkan varrella oli minulle ensi kokemus Jännevirran kapulalossista. Auto ajoi lossin kannelle ja lossinhoitaja sekä osa matkustajista vetelivät puukapuloilla paksusta sinkistä lossin yli. Jännevirrasta matka jatkui Melalahden kautta Tuusniemelle.

Tällaisia muistoja jäi maalaispojalle mieleen ensimmäisestä kaupunkimatkasta.

Veikko Juutilainen

Markus Rurik Räsänen ja velipuoli Kaarlo

Voidaan sanoa, että Markus Rurik vaikutti koko Suomessa ja ilmeisesti ulkomaillakin. Hän syntyi Fredrika (Riikka) Räsäselle Viipurissa 14.5.1915.

Tuusniemellä 1895 syntynyt Riikka läksi Viipuriin pikkokomaan 1914. Se missä perheissä Riikka siellä palveli ei ole tietoa, mutta hänelle syntyi jo noin vuoden kuluttua poika, joka kastettiin Markus Rurikiksi. Riikka tuli takaisin Tuusniemelle 1916, jolloin myös Markus Rurik merkittiin muuttaneeksi Tuusniemelle. Markus Rurikin poika Markus Rurik junior kertoo, että Riikka olisi pannut poikansa Viipurissa lastenkotiin. Tuusniemelle hänet on kuitenkin kirkon kirjoihin merkitty.

Markus Rurikista kehittyikin aivan erikoinen ihminen. Johtuikohan se hänen tuntemattomaksi jääneestä isästään? Hänen poikansa Markus Rurik junior epäilee vahvasti, että isä olisi ollut juutalainen ja hänkin perinyt isältään juutalaista verta. Se on tehnyt myös hänestä erikoisen ihmisen.

Jo poikasena hän teki mitä ihmeellisimpiä tekoja ja temppuja. Hän oli hyvin taitava käsistään. Hyvin rohkeakin hän oli. Ihmeteltiin kovasti, kun hän kesken saunomisen kävi peppuroimassa lumihangessa.

Tällainen erikoinen poika joutuu tietenkin hankaluuksiin ja hänet toimitettiin Sippolan kasvatuslaitokseen. Sieläkin hän tietysti pärjäsi paremmin kuin toiset.

Sippolasta hän pääsi lomille ja teki taloissa palkkaa vastaan töitä. Oltuaan toisilla kymmenillä hän oli töissä muun muassa Tuusniemen Pajumäen Lähemällä Otto Venäläisellä, Ilmarin isällä. Ilmari kertoo, että ollessaan sota-aikana Punkaharjun sairaalassa, siellä oli Isko-niminen potilastoveri. Kuullessaan Ilmarin olevan Tuusniemeltä, hän kertoi olleensa kasvatuslaitoksessa yhtä aikaa myös Tuusniemeltä kotoisin olevan Markus Rurikin kanssa.

Radioalan huippuammattilainen ja fakiiri

Radiotieteeseen hänellä oli erikoinen kiinnostus. Jo poikasena hänellä oli ollut radiovälineitä ”vihulaissäkissä”, joita kuljetteli mukanaan. Ilmarin kanssa he olivat käyneet muun muassa lähteellä koettelemassa rupeaisiko yhteyksiä tulemaan ja radiosta jotain kuulumaan. Sillä reissulla ei ollut yhteyksiä tullut. Lähemällä ollessa hän teki Ilmarille muun muassa kahdet luistimet. Kerran hän oli näyttänyt miten metrisen halon läpi saapi äänen kuulumaan. Aikuisena ollessa hän oli järjestänyt Suojaharjun seurantalolla esityksiä. Hän oli esitellyt monia ihmeellisiä temppuja. Hän oli muun muassa niellyt keihäitä ja pistellyt käsivarsili hasten läpi puikoilla.

Markus Rurik Räsänen ja puoliso Anna o.s. Laine

Lähemällä hänellä oli ollut paljon sähkölaitteita. Hän oli levitellyt niitä lattialle ja sanonut, että pystyy laittamaan sähköt koko taloon. Otto-isäntää oli alkanut kiinnostaa. Markus Rurik oli kertonut, että hän tarvitsee siihen auton akun, jonka hän kävisi hakemassa Kankaalan luona seisovasta nimismiehen autosta. Silloin oli Otto luopunut sähkön hankinnasta ja sanonut ”elä hilloo sitä akkua tänne.”

Markus Rurik opiskeli jossain radioalan huippuammattilaiseksi. Mitään koulua hän ei tiettäväsi kuitenkaan käynyt. Itse hän oli kertonut olleensa sota-aikana Norjassa. Oli sanonut, että hän ei osallistu ”fasistien sotaan”. Jossakin vaiheessa hän monitahoisien ja erikoisen elämänsä aikana ryhtyi tekemään ja myymään ”syöpälääkettä”. Sitä hän kulki myymässä koko maassa ja Tuusniemelläkin monet kerrat.

Hän ryhtyi myös fakiiriksi. Aikakauslehdet Seura, Apu, Koti-Posti, Uusi maailma ja muut lehdet kirjoittivat hänestä 1950-luvulla paljon juttuja. Hän työnteli muun muassa puikkoja vartalonsa läpi monista paikoista. Markus Rurik matkusteli ympäri Suomea itseään esittelemässä. Koti-Posti-lehdessä hänestä oli juttu, kun hän pysäytteli vapaaehtoisilta sydämiä ja käynnisti takaisin toimimaan. Voidaan vain todeta, että rohkeita ja luottavaisia esiintymiskaverit ovat olleet.

Ilmari esittelee vielä käytössä olevaa Kaarlون tekemää kattilaa.

Kerrotaan hänen rikastuneen ”terveysjuomaa” myymällä. Juomaa hän teki itse, mutta mistä, sitä ei taidettu tietää. Syövän hän väitti sillä parantuvan.

Markus Rurik rakensi Riihimäen lähelle Ryttylään suuren ja komean omakotitalon, jossa otti vastaan syöpälääkkeen ostajia. Talossa oli uima-allas ja seinän kokoisia maalauksia. Eräässäkin lehtikuvassa hänen kerrotaan olleen samppanjalasien kanssa lääkintöneuvoksen kanssa. On helppo kuvitella, että hän on voinut esiintyä myös ”henkiparantajana”.

Rikastuttuaan Markus Rurik vietti ilmeisesti yllleistä elämää, velkaantui ja talo meni pakkohuutokauppaan. Nimismies myi talon halvalla kauppiaskaverilleen. Markus Rurik kuoli siellä vuonna 1993. Hän kuoli seikkailurikkaan elämänsä päätteeksi köyhänä poikana. Markus Rurik junior kertoo isällään olleen lapsia useiden naisten kanssa. Näitä hän oli tavannut isänsä hautajaisissa.

Markus Rurikin velipuoli Kaarlo

Markus Rurikilla oli viisi vuotta nuorempi Kaarlo-niminen veli, oikeasti velipuoli, joka oli kouluikäisenä kunnan kasvattina Lähemäen naapurissa Pajusaaressa. Kaarlo Johannes Räsänen syntyi Tuusniemellä vuonna 1920, josta muutti vuonna 1945 Helsinkiin Paavalin seurakuntaan naimattomana.

Kaarlo tuli aina aamusella Ilmarin luokse Lähemäelle ja siitä he menivät aina yhdessä Pajumäkeen kouluun. Koulumatkoista on Lähemäen Ilmarilla monia muistoja. He olivat hyviä kavereita, mutta kerran Kaarlo vanhempana ja vahvempana alkoi työntää Ilmaria niskasta avoinna olevasta kaivon luukusta syvälle kaivoon. Pelottelu oli mielessä, eikä kuitenkaan työntänyt pitemmälle, mikä olisi ollut Ilmarin loppu. Työntämisen Kaarlo lopetti säikähtäessään sitä, kun Ilmarin repusta molskahti maito-

pullo kaivoon. Koulussa Kaarlo oli niin nopea lukija, että Emmi-opettaja ei kerinnyt kuunnella, kertoi Ilmari.

Kaarlolla olisi vielä ollut yksi vuosi kasvattinaoloa jäljellä. Hän päätti lähteä silti velipuolensa Markus Rurikin mukaan Sippolaan. Hänellä ei tietenkään ollut rahaa, niin häntä ei otettu junaan. Markus Rurik nousi junaan yksin. Kaarlo lähti junan jäljestä matkalle jalkaparikassa. Hän teki mennessään töitä, joita siihen aikaan taloissa aina oli. Kaarlo oli muutaman kuukauden kuluttua Sippolassa veljensä luona. Otettiinko hänetkin sitten kasvatuslaitokseen ei ole tietoa?

Ystävyys kuitenkin säilyi ja Ilmari kävi vuonna 1955 Kaarlون luona Myllykoskella kylässä. Kyläreissu tuli tehtyä samalla Helsingin matkalla. Ilmari haavoittui sodassa ja kävi sotainvalidina tarkastuksessa. Tulomatkalla hän jäi Kouvolassa pois junasta, matkusti Myllykoskelle ja kyselemällä löysi lapsuudenkaverinsa. Kaarlolla oli siellä omakotitalo, jonka kellarissa hän teki muun muassa kattiloita ja kävi niitä myymässä eri puolilla Suomea. Oli sanonut, että ”helppo näitä on tehdä, mutta vaikea myydä”. Ilmarilla on Kaarlون tekemä kattila käytössään vielä tänäkin päivänä. Jäikö tältä Riikka Karvosen, myös isättömänä syntyneeltä, Kaarlo-pojalta jälkeläisiä, ei ole ainaakaan vielä tiedossa?

Riikka (Fredriikka) Karvoselle o.s. Räsänen syntyi vielä lapsia, vaikkapa aikanaan tuusniemeläisille hyvin tuttu Mauno Ahonen. Hän on sitten oman juttunsa arvoinen.

Lähteet:

Ilmari Venäläinen, Tuusniemi, Pajumäki, Lähemäki

Vuonna 2016 ilmestynyt kirja: Hilma ja Heikki, kirjoittaja Valto Holopainen

Järkyttävä tapahtuma 80 vuotta sitten Petrasen lammella Tuusniemen Kosulassa

Huhtikuun 15. päivä 1937 oli aurinkoinen aamu Levälähdän Pilkolla. Nostimme potaattia itämään kuopasta äitini ja isäni kanssa. Olin silloin 6-vuotias. Muistan tuon murheellisen päivän oikein hyvin. Kerrottakoon se nyt 100-vuotiaan Suomen juhluvuonna. Selma-täti, setäni Nikan vaimo, tuli vanhimman poikansa Taunon kanssa kuopan luo, pyysi äitiä lähtemään Kosulaan kaupoille heidän kanssaan. Äiti sanoi, että jos ei olisi tämä potaatin otto itämään kuopasta, niin lähtisin, mutta ei tätä voi kesken heittää. Eikä minulla ole ihan välttämätöntä tarvetta muuta kuin rihmarulla ja hiivaa. Ne ovat loppu. Selma sanoi tuovansa ne kyllä.

Niin he lähtivät kohti Kosulaa talvitietä pitkin, jota oli ehken kuusi kilometriä. Tie kulki ensin Pettäislammen yli ja Petrasen lammen yli. Tie oli hevostie, jota yleensä jäädytettiin talvella savotan ajoa varten. Kauppareissulaiset tekivät kauppaostoksensa ja lähtivät palaamaan kohti kotia. Selma oli silloin 39-vuotias ja odotti kahdeksatta lastaan. Tauno olisi täyttänyt 6.12. Itsenäisyyspäivänä 14 vuotta. Tultuaan Petrasen lammelle Tauno lähti luistelemaan hevostien ulkopuolelle. Vähän matkaa rannasta oli kuitenkin

Selma Lempinen o.s. Lyytinen hukkuu 15.4.1937. Nikanor Lempinen. Kuva: Anna-Liisa Happonen arkistosta.

uveavanto, jota hän ei huomannut. Hän putosi avantoon. Äiti otti rannalta seipään ja lähti avannolle pelastamaan poikaansa. Seiväs oli kuitenkin laho, ja kun äiti laittoi sen avannon päälle, se katkesi ja Selma-äiti putosi samaan avantoon. Hän ei päässyt sieltä ylös. Pohja oli mutainen. Vettä oli avannossa sen verran, että Selman hiukset olivat olleet veden päällä. Hän ei kuitenkaan jaksanut nousta avannosta pois, ja kun ei ollut mitään sellaista, joka olisi auttanut avannon liukkaan reunan yli.

Voi vain kuvitella niitä tunteja, jotka olivat hukkuvan äidin viimeisiä, kun hän ajatteli itseään ja tulevaa lastaan, vieressään olevaa hukkuvaa poikaansa ja kotona olevaa miestänsä ja kuutta alaikäistä lastaan. Nuorin oli vuoden ja 8 kuukauden ikäinen Tenho Kalevi ja häntä vanhempi oli 3-vuotias Anna Sofia. Sitten olivat pojat 5-vuotias Martti ja 7-vuotias Teuvo Hermanni ja työt 9-vuotias Aune Liisa ja 15-vuotias Helvi Maria. Tällainen joukko jäi Nika-isän harteille. Voi vain kuvitella sitä suurta kauhua kuolinhetkellä.

Perhe kuvattuna muutama vuosi hukkumisonnettomuuden jälkeen. Vas. Teuvo, Aune, Isä Niko, Tenho Kalevi, Matti, Anna. Takana seisoo vanhin tytär Helvi. Meni myöhemmin naimisiin Toivo Mustonen (Koivulahti) kanssa.

Kauppamiehiä ei iltaan mennessä kuulunut. Setäni tuli heitä kyselymään. Hän lähti kohti Kosulaa ja löysi vaimonsa ja poikansa hukkuneina avantoon. Hän oli nostanut heidät jälle, mutta eihän ollut mitään tehtävissä. Muistan hyvin, kun setäni tuli meille ääneen itkien ja kertoen tapahtuneesta. Kahdella hevosella ja liistereillä heitä lähdettiin hakemaan. Reessä oli jonkinlaiset laidat. Muistan, kun hevoset seisoivat hämärällä pihallamme hukkuneet kyydissä. Se muisto ei ole 80 vuoteen kadonnut. Hautajaisista muistan kun lapset seisoivat äitinsä ja veljensä avattujen arkkujen äärellä hautajaispäivänä.

Niin jäi isä kuuden lapsensa kanssa. Navetassa oli muutama lehmä, joku lammas ja kanoja ja joulupossu. Viljelyksiä oli joku hehtaari. Ruista sen verran, että leipä saatiin omasta pellostä. Keväisin ainakin kalaa. Niukkuutta oli, mutta ei varsinaista nälkää. Ei ollut lapsilisiä, ei koulussa ruokaa, eikä minkäänlaisia sosiaaliapuja. Vanhin tytär meni sota-ajan loppupuolella naimisiin kaavilaisen sotainvalidi Toivo Mustosen kanssa. Setäni oli iältään jo niin vanha, ettei hänen tarvinnut osallistua sotaan.

Joulupäivänä 1945 setäni Nika kuoli Aune-tyttären ja minun käsivarsille. Olimme häntä auttamassa vuoteeseen. Aune oli 18-vuotias ja taas tämä alaikäinen lapsilama jäi nuoren naisen harteille. Siinä lapset kasvoivat. Aamulla Aune keitti velliä. Puoliseksi soosi ja potaatit ja illalla vähän jotain. Aune vastasi karjanhoidosta ja perheen ruuasta ja nämä keskenkasvuiset pojat pelto- ynnä muista töistä. Siinä vuodet vierivät ja jokainen löysi oman paikkansa. Martti-poika jäi jatkamaan tilaa. Nykyään tilalla asuu Martin vaimo Eeva. Tilan omistaa heidän poikansa Eero. Hän jatkaa metsätilallisenä ja on jo varsinaisesta työstään eläkkeellä. Tässä tarina, joka alkaa 80 vuotta sitten.

Anna-Liisa Happonen

Juojärvi ja Tuusniemen satama ihastuttivat

Eskaakaaderi Tuusniemellä 9.7.2017. Kipparit vas. Matti Pitkänen, Kari Reponen, Kari Kaksosen ja Raimo Reiman.

Varistaipaleen kanavassa oltiin lähekkäin. Kuva: osallistujat.

Kouvolan ja Ristiinan eskaaderi Kaavinkoskella 10.7.2017. Kuva: osallistujat.

Kuluneena kesänä Juojärvi ja Tuusniemen satama vetivät Saimaan veneilijöitä puoleensa.

Yksittäisiä veneilijöitä kävi harvakseltaan, mutta kaksi ”eskaaderia” toivat isompia porukoita.

Kouvolan Kipparit ry ja Ristiinan Pursiseura tekivät perusteellisen tutustumisen vesistöihimme. Eskaaderin nimi oli ”Valamon Vesille” Sovittuna kokoontumis- ja lähtöpaikkana oli 5.7. Savonlinna, jonne palattiin 13.7. Juojärvelle tultiin Haukiveden yli Heinäveden reitille, jota sanotaan Suomen kauneimmaksi reitiksi. Koettiin kaikki Heinäveden kanavat: Pilppa, Vihonvuonne, Kerma, Karvio, Varistaipale ja Taivallahden kanava.

Sitten oltiin jo Juojärvellä. Ensimmäinen yö vietettiin Heinäveden Valamon laiturissa, samalla tutustuen luostariin ja sen nähtävyyksiin. Sieltä lähdettiin ylittämään suuria Juojärven selkiä, ihastellen samalla kuuluisan maa-kuntajärven jylhää kauneutta ja sen erämaaajärven olemusta. Iltapäivän aikana alettiin jo kiinnittyä Tuusniemen satamalaiturisiin.

Tuusniemen satama todettiin viihtyisäksi, siistiksi ja hyvät palvelut omaavaksi paikaksi. Sataman hotelli- ja ravintolalaiva oli vieraiden käytettävissä. Laivaravintolassa maistui paistetut muikut ja laivasaunassa sai mojavat lölyt.

Sataman hiekkarannalla ja nurmikolla pelattiin erilaisia pelejä. Vieraat pitivät siitä, että paikkakuntalaiset pyrkivät juttelemaan. Tuusniemeläisten todettiin olevan mukavia ja heihin oli helppo tutustua. Jokunen tuttu ja puolittutukin saattoi löytyä.

Seuraavana päivänä irtauduttiin Tuusniemen laiturista ja veneet ohjattiin kohti Ohtaansalmea, josta jatkettiin Rikkavedelle. Rikkavedenkin todettiin olevan kaunis järvi, jonka takana kohosi näkyviin Maarianvaara mastoineen.

Järven toisessa päässä Kaavinkoskella veneilijöitä odotti Koillis -Tuusniemen kyläyhdistyksen lämmittämä savusauna. Kaavinkosken retkisatamassa yövyttiinkin. Savusauna todettiin mahtavan hyvät lölyt antavaksi. Rohkeimmat pulahtivat vielä kylmähkään Rikkaveteen.

Seuraavana aamuna irtauduttiin laiturista ja veneet suuntasivat yksi toisensa jälkeen kohti Ohtaansalmea ja Juojärveä. Juojärvellä rantauduttiin Jäätsaloon ja siellä olevan Outokummun Pursiseuran majalle. Tuuliolosuhteiden ja puutteellisten kiinnitysmahdollisuuksien takia matkaa päätettiin jatkaa yöksi suojaiseen Kalliolahteen. Seuraavan päivän ohjelmassa olikin jo Juojärveltä poistuminen Taivallahden ja Varistaipaleen kanavien kautta. Sulkumestarin ystävällisellä opastuksella ja käsiohjaukseen siirtymisellä saatiin kaikkiaan viisi venettä mahtumaan samaan sulutukseen. Samalla laskeuduttiin yläilmoissa olevalta 101 metriä merenpinnasta olevalta Juojärveltä 20 metriä alemmaksi ja kotimatka eteläiselle Saimaalle oli edessä.

Olipahan antoisa retki todettiin ja oltiin kiitollisia alueen hyvistä palveluista ja mukavista ihmisistä.

Ristiinan Pursiseura
Raimo Reinamo

Kouvolan Kipparit
Ari Vainio

Hiidenlahden ja Koivulahden alueen erilaisten ammattien taitajia

Kuppari: Kupparin ammattia hoiteli Hanna Pelkonen, joka oli myös hie-roja.

Kuppisarvet oli tehty nautaeläinten sarvista. Terävällä partaveitsen kärjellä ihoon tehtiin pieniä haavoja, joiden päälle imettiin sitten se sarven nysä, jonka annettiin olla jonkin aikaa siinä haavojen päällä. Kun sarvet irrotettiin pois, niin pintaveri pääsi valumaan pois, joka sitten pestiin iholta pois. Nykyaikana kuppaustarvikkeet, esimerkiksi sarvet, ovat semmoisia kumipalloja, joilla veri puristetaan.

Ainakin ennen vanhaan kuppaus tehtiin saunassa. Veren laskeminen alensi verenpainetautia.

Suonenlyöjä: Suonenlyöjä oli Augusti Miettinen. Suonenlyönti, samoin kuin kuppauskin, olivat samanaikaisia hoitokeinoja vielä 1940-luvulla esimerkiksi verenpainetaudin hoitoon. Suonenlyönti lienee jo jäänyt unholaan, mutta kuppausta harjoitetaan vielä tänä päivänäkin, kuten edellä jo ilmeni.

Kuppari

Suutari

Suutarit: Suutareita oli monessa talossa. Ainakin muistini mukaan enoni Taavetti Happonen, Väinö Mustonen, Juho Heikkinen. Viljo Miettinen ja Eero Pitkänen. Kun ennen vanhaan kaikki tarvittava tehtiin kotona, niin piti olla useita mestareita.

Taksiautoilijat: Tuusjärvellä heitä oli kaksi: Alvi Vainionmäki ja Veikko Niiranen. Joka talossa ei ollut omaa autoa, niin kuin tänä päivänä. Nykyisin on lähes joka asukkaalla oma ajokki. Takseja kuitenkin tarvitaan, kun väki vanhenee.

Puukäsityöt: Puukäsittäjiä teki ainakin Toivo Mustonen, myös veljeni Toivo Laitinen oli käsistään taitava. Veljeni

Eino Laitinen myös rakenteli pärevasuja. Toivo-veli teki kangaspuut vaimolleen.

Lihesaksoja: Jotkut ostelivat taloista teuraseläimiä, teurastivat ne ja veivät kaupunkiin myytäviksi. Saksoja oli ainakin Taavetti Pitkänen.

Puukäsityöt

Muita teurastajia: Niitä oli ainakin Tauno Holopainen, Eino Happonen ja Vilho Miettinen.

Valokuvaajat: Valokuvaajana kierteli Otto Lehikoinen, hän ei asunut vakituisesti kylällä.

Teurastaja

Tinureita: Myös tinurin ammattia hoiteli joku kiertävä mieshenkilö, joka tinasi muun muassa kuparisten kahvipannujen sisäpuolia.

Samoin joku kierteli ostelemassa lehmien ja hevosten häntäjouhia harjatarpeiksi. Kaikki tavara otettiin talteen, niin kuin hevosten häntäjouhetkin.

Oli kaikenlaista kulki-jaa, jotka saattoivat asua jonkin päivän talossa ja siirtyivät sitten taas toiseen taloon. Olipa talojen

nurkissa pitempäänkin piipunpesäasukkaita, joita sanottiin hyöryläisiksi. Yleensä he olivat hyvin köyhiä eikä heillä ollut omaa kotia. He halusivat elää omaa vapaata elämää, eivätkä halunneet jäädä ns. kunnaneläteiksi. Kirput ja russakat kulkivat heidän vaatteissaan myös talosta taloon. Nyttemmin yhteiskunta pitää huolen asukkaistaan, eikä kerjäläisiä enää ole.

Ompelija Elina, ompeli takit ja nahkaset käsityönä.

Kynnöt tehtiin hevosilla, viljat sirpilla ja viitakkeella. Ne puitiin sitten riihessä, että saatiin jyvät irti korsista ja jauhettiin käsikivillä.

Sisko Räsänen

Rauha 2017

Onnea 100-vuotiaalle Suomelle ja Tuusniemen Joulu-lehden lukijoille. Muutamat sanovat lukeneensa minunkin kirjoituksiani, vaikka joku totesi tavallisiksi. Onko tavattomia runoja ja minkälaisia ne on? Kun ymmärtäis, ehkä Eino Leinon Lapin kesä ja Nocturne vaiko Elegia? Mutta Laulajan Laulu, se pitäis jokaisen lukea. Siinä on 11 säkeistöä ja viimeinen kuuluu näin:

*Runon hyvän jos mistä se katkaisee,
niin runo on sentään runo -
näin ystävä aina sa yhdeks puuks
ne sielusi säikeet puno!*

Juhlamieltä ja Hyvän Joulun toivotuksin!

Rauha Kekäläinen

Tuusniemi

Joka vanhoja muistaa, sitä tikulla silmään.

Ilmankos se näkö hämärtää.

Mutta olkoon miten tahansa Suomi juhlii kaikesta huolimatta 100-vuotisjuhliiaan ympäri Suomea. Kaikki koittaa panna parastaan, että juhlista tulisi hyvä. Onhan Suomi kaunis maa ja kartaltakin katsoen, vaikka sodassa tulee aina invalideja. Niinpä Suomi-neitokin menetti toisen jalkansa ja toisen kätensä. Silti Suomi-neito koittaa porskuttaa eteenpäin vaikka onkin ikäneito ja invalidi. Minä, joka tässä yritän saada ajatuksiani paperille, olen vähän nuorempi enkä tiedä mikä olen, olenhan - jos Herra suo - jouluna 89-vuotias. Sanotaan että Jumalassa on juoksun määrä.

On onni ollut asua aina veden äärellä, vaikka siitä on ollut vaivansakin ainakin myrskyllä. Muistan monta myrskyä, mutta ne on onneksi takana päin. Toivon mukaan saapi loppuelämän viettää tyynemmässä ja katsella ikkunasta ja muistella menneitä ja ootella mitä tulevat päivät tuo tullessaan.

Mutta palataan 64 vuotta taaksepäin, kun muutimme Juurikkamäkeen lähelle Uuno Holopaisen kauppa, ja koulu oli lähellä. Oli toteutunut yksi lapsuuden haave. Koulu oli lähellä ja kauppa ja posti. Tulimme syksyllä 1953, ja tuli ensimmäinen kevät 1954 ja ensimmäiset tulvat suolle, kun vesi kerääntyi suopellolle.

Joulusaunassa

*Jouluaatto koitti meille
taloyhtiössä asuville.
Heikkinen tuo hyvä mies
poikkes talon pihatielle.
Ilosanoman tuon lausui
että kaikki talon väki
"joulusaunaan mennä saa"
talo tarjoo ilmaiseksi
kylvyn joululahjaksi.*

*Sittenpä kun ilta koitti
tyttö ovikelloja jo soitti.
Halus viedä äidin saunaan.
Saunavuoroa kysyen,
koska sauna vapaa on?
Ei oo ketään kylpemässä
menkää vaan nyt tyhjä on.
"Saunamme tuo yhteinen".*

*Niinpä sitten riennettiin
ensi kertaa tähän saunaan.
Tyttö äitiänsä pesee
lauteillekin viimein saa
äitinsä jo nousemaan
vaikka vaikea on tie
lauteille se viimein vie.*

*Mikäpä on olla tässä
joulusaunan lämpimässä?
Kun on vielä koivuvasta
jonka sain naapurista
lahjaks jouluaattoon tähän.
Mitä se ois kylpemistä?
Jos ei vastaa olisi laisinkaan
joka kuuluu joulusaunaan.*

*Sitten kun on kylvetty
vielä käyty suihkun alla.
Kohta joutaa istumaan
puhtaan saunapyyhkeen kanssa
itseänsä kuivaamaan.
Vaatteita jo päälle pannaan
että kotiin kohta jo mennään
jouluaattoon juhlimaan.*

*Mutta kukas oven takana?
äänellä jo pahalla.
Haastaa ettei oisi ollut
lupa tulla joulusaunaan.
Kun ei oo ennen kylpenyt
ei se kuulu teille nyt.
Maksaa saaten saunamaksun
näin kuului julistus
jouluaaton kunniaksi.*

Tuusniemi

Tuusniemi

Tuusniemen yhtenäiskoulun 6-luokkalaisten ajatuksia, Suomi 100 vuotta

*Tulivenetsialaiset
satamassa 2.9.2017.
Kuva: Raimo
Kekäläinen.*

Suomi on ollut itsenäinen jo 100 vuotta. 12-vuotiaan silmissä se on melko pitkä aika. Kaikista eniten minua kylä mietityttää, miltä sotilaista tuntui, kun he puolustivat Suomea. Miltä tuntui, kun Suomesta tuli itsenäinen maa? Se varmaan tuntui tosi ihmeelliseltä, koska Suomi oli ennen aina ollut osa toista maata ja sen hallintoa. Mutta nyt, tänä vuonna, Suomi, meidän synnyinmaamme on jo 100 vuotta. Minun on vaikea ajatella ja uskoa, että jotkut, kokonaiset ikäluokat ovat uhranneet elämänsä Suomen puolesta. Olen ylpeä ja tulen aina olemaan ylpeä, että olen suomalainen. Suomi tulee pysymään sydämessäni ikuisesti, olisipa missä tahansa muussa maassa.

Itsenäinen Suomi on kaunis maa. Metsät ovat täällä vihreät ja niissä on kiva leikkiä, syksyllä sieltä voi poimia mustikkaa ja puolukkaa. Talvella on valkoista, koska lumi peittää maan. Talvella on myös pimeää. Kesällä on aurinkoista, lämmintä ja valoisaa. Joskus voi myös sataa ja on viileää. Täällä säät vaihtelevat.

On varmasti kivaa, Suomi täyttää 100 vuotta!

On mukavaa, että Suomi on itsenäinen valtio. Suomessa on hyvät koulut, joissa saa syödä lounaan. Joissakin maissa kouluruoka maksaa tai ruuan joutuu tuomaan itse. Suomessa koulunkäynti on ilmaista ja koulukuljetuksetkin järjestetään.

Suomessa sääolosuhteet ovat hyvät. Suomessa ei ole hurrikaaneja tai tsunameita, jotka tuhoavat kokonaisia kaupunkeja, kuten esimerkiksi Amerikan mantereella on käynyt.

Suomen luonto on kaunista ja ilma puhdasta. Suomen luonnossa elää todella monia eri eläinlajeja. Metsissämme on monia puulajeja, joita ei ole monessakaan maanosassa.

Suomi on selvinnyt jo 100 vuotta itsenäisenä ja hyvänä valtiona. Toivottavasti se myös pysyy sellaisena.

Jos olisin veteraani, saattaisin ajatella näin. Sotilaan ajatuksia tästä päivästä:

“En olisi arvannut, että Suomi on itsenäinen vielä tänä päivänä. Monia ihmisiä kuoli sen takia, että halusivat vain suojata isänmaatamme. Se kertoo vain sisusta, jota meillä oli. Se kertoo myös siitä, kuinka me rakastimme tätä maata. Nyt, kun Suomi täyttää 100 vuotta, niin toivon ja uskon, että meitä muistetaan vaikka yhteisellä juhlalla. Maamme on muuttunut paljon, mutta sisu säilyy päivästä päivään.”

Minulle Suomen itsenäisyys merkitsee vapautta ja iloa saada olla oma itsensä. Suomessa on turvallista ja maailman mittakaavassa asiat ovat todella hyvin. Kunnioitan kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat tehneet työtä Suomen itsenäisyyden eteen ja auttaneet ihmisiä sodan jaloissa.

Suomi kansainvälistyy koko ajan. Etelän maista tulee ihmisiä sotaa ja huonoja elinolosuhteita pakoon. Mielestäni heidän auttamisensa on tärkeää. Uskon, että he saavat paremmat mahdollisuudet elämäänsä täällä.

On hienoa, että Suomessa on ilmainen koulunkäynti, perusterveydenhuolto ja kaikkea muuta, mitä ei välttämättä kaikissa muissa maissa ole.

Suomi on maailmalla kuuluisa kauniista ja puhtaasta luonnosta. Koen, että kaikki ihmiset eivät arvosta sitä. Toivoisin myös, että luontomme suojelemiseen panostettaisiin enemmän, sillä luontomme on myös tulevaisuuttamme.

Suomen itsenäisyys on todella hieno asia ja toivon, ettei itsenäisyys lopu koskaan.

Satavuotias Suomi. On se kyllä, jos uattelloo, aika lyhyen ajan ollu oma muasa. Tiällä on hyvät metiköt, pelekkee havumetikköö melekein ja siitä ennen rahat suatu, kun tervaks poltetu tai tukkipuoks tehty. Ja suomalainen koevu on ylvoimasesti parraim puu. Nii ja myö suomalaiset sen saunannii on keksitty ja tarpeeseen on tullunna näin kylmillä säillä.

Ennen vanhaan ukot oli puusavotassa tai pilikillä, kesällä ongella tai metästämässä perheelle rusakkopaistia tai hirvikeittova.

Suomi 100

Ajatuksiani Suomesta. Suomi on kaunis maa, suuret metsät ja kauniit järvet. Arvostan sitä, että Suomessa on puhdas ilma ja ihanat neljä vuodenaikaa. Talvella voi laskea mäkeä, luistella ja hiihtää. Keväällä tulee ensimmäiset lämpimät päivät ja ensimmäiset kukat puhkeavat. Kesällä voi uida Suomen puhtaissa järvissä, voi olla kesämökillä ja syödä paljon jäätelöä. Syksyllä voi ihastella kaunista ruskaa ja haravoida lehtiä. Suomessa ravinto on puhdasta. Suomessa on etuoikeus käydä koulua ja täällä on paljon hyvää ruokaa. Onnea 100-vuotiaalle Suomelle.

Suomessa on kiva asua ja tämä on todella hyvä maa. Suomessa on turvallista elää ja asua. On vaikea uskoa, että Suomi on 100 vuotta, se on loppujen lopuksi aika vähän. Täällä on paljon järviä, metsiä, peltoja, hienoja maisemia. Metsissä on paljon marjoja. On todella kauheaa ajatella, että Suomi on ollut sodassa ja selvinnyt siitä. Suomi on todella hieno maa.

Suomi on ollut jo pitkään itsenäinen, vuodesta 1917. Suomi on siis 100 vuotta ja se on paljon. Suomen luonto on kaunis ja täällä on viihtyisä olla. Arvostan sitä, että täällä on asiat hyvin. Kotiseudullani on paljon metsää ja peltojakin. Täällä on rauhallista.

Suomi täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Meillä täällä on asiat hyvin. Saamme käydä vapaasti koulua ja meillä on hyvä terveydenhuolto. Saamme nauttia Suomen luonnosta ja neljästä vuodenaikasta ja niihin kuuluvista perinteistä. Olen ylpeä ihmisistä, jotka tekevät työtä Suomen itsenäisyyden eteen. Olen ylpeä myös siitä, että voimme itse päättää monista asioistamme.

Suomessa oli huono kesä, kun aina vain satoi. Suomessa on kylmää, kun se on pohjoisessa. Mutta kumminkin Suomi on hieno maa ja kohta 100 vuotta. Täällä on paljon järviä. Järvistä voi onkia puhtaita kaloja.

Olen onnellinen, että Suomi on itsenäinen.

Olen onnellinen, että Suomessa on puhdas ilma ja kaunis luonto.

Olen onnellinen, että täällä on asiat hyvin, eikä ole sotaa.

Olen onnellinen, että täällä saa elää rauhassa ja harrastaa, tehdä työtä ja liikkua vapaasti.

Arvostan, että on lait, jotka määräävät/kieltävät asioita ja kaikkien on noudatettava niitä.

Arvostan tuhansia järviämme ja suuria metsiämme, joka takaa metsäteollisuuden ja antaa työtä.

Arvostan suomalaisten ihmisten sisua.

Arvostan ilmaisia koulua ja ilmaista kouluruokaa, josta pitäisi osata olla kiitollinen.

Hyvä Suomi 100.

Suomessa on paljon hyvää. Meillä on turvallinen kotimaa ja rikas luonto. Metsät ovat meille tärkeitä, on puita, marjoja, sieniä, eläimiä ja muita luonnonrikkauksia. Olen kiitollinen Suomen turvallisuudesta ja suomalaisesta koulusta, jossa oppii, saa kavereita ja on kivaakin.

Suomi on ihana maa. Olen onnellinen siitä, että Suomessa on rauhallista ja turvallista. Pelkään sotia, mutta onneksi niitä ei ole enää täällä.

Suomen luonto on ihanan raikasta ja puhdasta. Sieltä voit bongata erilaisia eläimiä esim. karhuja. Itse olen nähnyt muutaman kerran karhun. Suomessa on mahdollista käydä uimassa järvissä, koska niissä on puhdasta vettä. Suomi olisi parempi elää, jos ei tulisi saasteita esim. tehtaista.

Täällä voimme käydä koulua. En ymmärrä, että jotkut vihaavat koulua. Pitäisi osata olla onnellinen, että on mahdollisuus oppia ja saada kavereita. Suomessa on hyvät kalapaikat. Jokiin on istutettu lohta, jota voi kalastaa, kun maksaa, ei onneksi kovin paljon.

Arvostan ihmisiä, jotka ovat sodassa tehneet töitä Suomen itsenäisyyden eteen. Ilman heitä emme olisi tässä. Iso kiitos heille!

Suomessa on oppivelvollisuus ja se on hyvä asia. Meidän kuuluisi olla iloisia, että jokainen pääsee kouluun.

Ihmiset ovat täällä harvasanaisia, mutta ystävällisiä. Olen iloinen, että olen syntynyt Suomeen ja asun täällä.

On hienoa, että on itsenäinen valtio nimeltä Suomi. Täällä on rauhallista, eikä tarvitse pelätä. Tuusniemi on hyvä, rauhallinen, pieni kunta. Meillä on täällä kaupat, huoltoasemat, koulu, urheilusali ja jopa jalkapallokenttä. Talvela on jääkaukalo ja hiihtoladut. Kesällä on satamassa veneilijöitä ja matkailijoita. Tuusniemellä on paljon järviä ja metsää. Täällä on paljon tapahtumia, varsinkin kesällä. Tuusniemi on hyvä paikka asua.

Uusia, suomalaisia kansanrunoja:

*Lennä, lennä leppäkerttu,
lennä vaikka suolle.
Silloin olet päivällinen, sammakolle tuolle.*

*Muuraa, muuraa muurahainen,
oma koti kultainen.
Muuta sinne asumaan,
siellä rauhas olla saat.*

*Häivy, häivy hämähäkki,
häivy läheltäni.
Mahdollisimman kauas katoa,
tipu vaikka katolta.*

*Karhu taivaltaa suurta matkaa,
ei ruokaa löydy,
voi kauheaa!*

*Leppäkerttu pieni,
mut kuin kuningatar luonnon.
Kielon kukka myrkyllinen,
mut ihme on se keväinen.*

*Ahven yleinen on,
mutta kalastajalle aarre korvaamaton.
Mesimarja kasvaa monta senttiä pitkäksi,
rauduskoivu saattaa lehtensä kauniiksi sydämeiksi.*

*Suomenhevonen komea,
vahva,
jaksaa kantaa,
monta pitkää matkaa.*

*Mene, mene pieni juna,
suoraan asemalle,
siellä oottaa tytöt, pojat,
kyytiä maailmalle.*

*Muista, että kukaan ei,
saa jäädä asemalle,
muuten joku menettää,
oman kyytinsä maailmalle.*

*Muistuta lapsia tööttäämällä,
"Tulkaa asemalle!"*

*Pieni, pieni peippo,
keitä lapsillesi keitto,
auta niitä oppimaan,
siivillänsä lentämään.*

*Pieni, pieni peippo,
siivosi omaa kotia,
lakaisi puisia katuja,
pienien oksien päällä.*

*Kävele, kävele "karhunpoika".
Älä pelkää, et ulkona on noita.
Mene kalastamaan kaloja,
Varo tulipaloja.
Muista varoa itseäsi,
ettet nuku pois,
kun meillä ikävä sua ois.
Nuori, nuori oot vielä,
älä viisautta itseltäs kiellä.
Perheesi ja itsesi elätä,
ikävät kaverit selätä.*

**Kirjoittajat:
Tuusniemen yhtenäiskoulun 6-luokkalaiset**

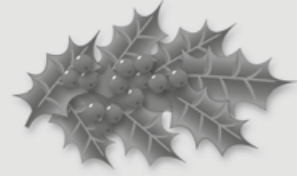
*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

*Seppo ja Sirkka Heiskanen
Olli-Pekka Hersio ja Asta Tirkkonen-Hersio
Valto ja Tuula Holopainen
Kalervo ja Taija Huhtinen
Raimo Hätinä ja Eila Kuismanen
Lasse ja Marja Koistinen
Raine Luukkonen
Olli ja Irene Lehto
Seppo ja Seija Miettinen
Reino ja Maija Miskala
Antti ja Jaana Nissinen
Eerik ja Anni Nissinen
Arto ja Tarja Palomäki
Heikki ja Helena Pitkänen
Kari ja Tuula Puustinen
Onni ja Vieno Ryytänen
Heimo ja Marja Räsänen
Pekka ja Sari Räsänen
Esa Simanainen ja Kaija Laitinen
Eero Smolander
Hannu Smolander
Timo ja Lea Säisä
Jarkko ja Arja Toivanen
Jorma ja Sirpa Voutilainen
Teuvo Voutilainen
Osmo ja Heljä Väisänen*

Tuemme tällä yhteisellä ilmoituksella Tuusniemen Joulun julkaisemista.

Joulutervehdys

Airaksinen Pirkko ja Markku
Antikainen Maire ja Pekka
Eräpaimen Oy
Forsman Tuula ja Aimo
Hakkarainen Kaarina ja Olavi
Hallman Irma ja Seppo
Happonen Hilikka ja Lauri
Happonen Anna-Liisa
Heiskanen Sirkka ja Risto
Hiltunen Helvi ja Reino
Hirvonen Aili
Holopainen Aili ja Reijo
Holopainen Aino-Marjatta ja Timo
Huttunen Paula ja Esa
Huumonen Raija ja Pertti
Hyvärinen Kaisa
Hämeen-Anttila Riitta
Hämäläinen Saara ja Tahvo
Härkönen Ulla ja Arvo
Hätinen Riitta ja Korhonen Heikki
Jahkonen Elina ja Heikki
Junkkari Tuija ja Anssi
Jäntti Eevariitta ja Eero
Keinänen Anne ja Teuvo
Kekäläinen Irma ja Kaarlo
Keränen Tuulikki
Kolari Terttu ja Tirkkonen Martti
Koponen Elvi ja Pentti
Korhonen Kaija ja Jouko
Kröger Sinikka ja Taisto
Kröger Vilma ja Marko
Kurki Terttu ja Reino

Kähkönen Anja ja Martti
Lempinen Eeva
Lempinen Marja-Leena ja Arvo
Lempinen Tauno
Leppänen Liisa ja Pentti
Marku Anja ja Alpo
Martikainen Erja ja Pekka
Miettinen Kirsi ja Antti
Miettinen Esko Viljami
Mikkanen Arja ja Raimo
Mustonen Liisa ja Erkki
Mustonen Lea ja Pekka
Mäkelä Marja-Leena
Neuvoset Kiitokset lintujen ruokkijoille
Nissinen Tuula ja Teuvo
Nupponen Eira ja Erkki
Närvänen Riitta ja Erkki
Paananen Pirkko ja Broglin Mario
Parviainen Aira ja Heimo
Patriikka Tuula ja Korhonen Simo
Pekkonen Marjatta
Pohjolainen Helmi ja Reino
Poutiainen Matti ja Kätsyri Ritva
Ronkainen Hilikka ja Teuvo
Räsänen Sisko
Savolainen Eeva ja Raimo
Taskinen Ritva ja Esko
Tenhunen Marja ja Pekka
Tikkanen Anja ja Viljo
Toikkanen Soili
Tuunainen Eeva ja Erkki
Vartiainen Tuula ja Kalervo

Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2018!

Tuusniemen kunta ja Tuusniemen Teollisuus Oy.

Kesällä 2018 Kutujuhlitaan taas!

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*
TUUSNIEMEN LÄMPÖ ja VESI Oy

Meijerintie 16 (vanha meijeri) Tuusniemi
Puh. 040 502 3130

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta!

Puh. 045 216 4772 | Jokitie 3, 71200 Tuusniemi

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta!

Puh. 0201-557020 | www.heimosenpuutarha.fi

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

Eikala Oy

Sepäntie 9, 71200 Tuusniemi | Puh. 0500 671 898
e-mail: eirasanen@gmail.com

Puukeidas toivottaa

**RAUHALLISTA
JOULUA!
& Onnellista
Uutta Vuotta 2018**

Olemme suljettuna 24.12., 26.12. ja 31.12.

PUUKEIDAS
OUTOKUMPU
WWW.PUUKEIDASOUTOKUMPU.FI
PUUKEIDAS, OUTOKUMPU

Avoinna ma-pe 8-17 la 9-13
Puh. 010 820 1340
Kuopiontie 97 B, 83500 Outokumpu

(puheluhinta 8,21 snt/ puh + kiinteästä verkosta
5,90 snt/ min tai matkaviestinverkosta 16,90 snt/ min)

LÄHITAPIOLA SAVO TOIVOTTA
**RAUHALLISTA
JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!**

Kuopion toimisto
Puutarhakatu 6, Kuopio
Puh. **017 684 4000**
www.lahitapiola.fi

Vakuutukset
017 684 4000
Ark. 8-18

Kotikorvaukset
017 684 4002
Ark. 8-17

Terveysterveys
0206 1000
7-23

**Ajoneuvojen
korvaukset**
017 684 4001
Ark. 8-17

Henkilökorvaukset
017 684 4003
Ark. 8-17

Hätäpalvelu
+35880004531
24 h

 LÄHITAPIOLA
SAVO

ESV Urakointi Oy

Maanrakennuksen ammattilainen
yli 20 vuoden kokemuksella

- rakennusten pohjat
- vesi- ja viemärintiurakat
- sähköverkon rakennustyöt
- kappaletavara-ajot ja -nostot
- piikkaustyöt
- teiden teko
- louhintapalvelut
- ym. kaivinkonetyöt

Kysy myös rahoitusmahdollisuutta!

Vesa Turunen, Juankoski
Puh. 0400 779 512

Hyvää joulua ja
rauhallista uutta vuotta.

Tuusniemi, Juankoski, Niirala, Petonen

OP Tuusniemi

Keskiraskaat alihankintakoneistukset

- tuotantotilat 5100 m²
 - levytyöt
 - särmäys
- robottihitsaus max 2500 kg
 - CNC -koneistus max
x=2100 mm y/z=1500 mm
 - pintakäsittely
 - kokoonpano

Vuodesta 1978

**PAKKILAN
KONEPAJA OY**

Katseenkestävää laatua

www.paakkilankonepaja.fi

KAIVINKONEURAKOINTIA

Mikan koneurakointi

Mika Laukkanen, Tuusniemi

Puh. 050 560 1291

www.mikankoneurakointi.fi

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

TMI ASA RÄSÄNEN

Puh. 0400 579 782

TANEN TAKSIT

Puh. Kosula

puh. 0440 572 280

Tilataksit

Kilpailuta puukauppa Suunnista metsänhoitoyhdistykseen

Palvelemme kaikissa metsän käyttöön, hoitoon ja suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Toimihenkilömme Tuusniemellä:

Risto Toivanen, metsäasiantuntija 040 538 2555

Antti Kakkonen, metsäasiantuntija 040 580 2033

Arto Heikkinen, metsäasiantuntija 040 573 7506

Jukka Väisänen, erityisasiantuntija/metsäsuunnittelu
0400 171 628

Kirsi Tahvanainen, metsähoitoesimies 040 500 8126

**Metsänomistajat
POHJOIS-SAVO**

Edunvalvontaa puun juurelta Brysseliin

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo • Minna Canrin katu 11 B •
70100 KUOPIO • puh. 0400 330 674 •

etunimi.sukunimi@mhy.fi • www.mhy.fi/pohjoissavo

LIIEKIRJAPAINO

offset

digipoint

www.kuopionliikekirjapaino.fi
www.painetaan.fi

- Kaivutyöt
- Talonpohjien kaivut ja täytöt pitkäpuomi- ja minikoneella
- Imetyskentät
- Vanhojen talojen ja ahtaiden paikkojen salaojitukset lyhytperäisellä koneella
- Maansiirtotyöt
- Rantojen ruoppaukset ja massojen siirrot kuorma-autoilla
- Kosteikkorakentaminen

**Koneyhtymä
Happonen & Holopainen**

040 727 4791, 0400 172 884

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

**KONEURAKOITSIJAA
ESKO HOLOPAINEN**

Puh. (017) 721 710 ja 0400 295 883

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

**KONEKORJAAMO
A. KARTTUNEN**

Luostaritie 2404
0400 421 823

Koivuharjun KANALA

Lähiutuottaja
lattiakanalan munia Tuusniemeltä.

Puh. 0400 499 136, Tarleena Tirkkonen ja Samu Kiiski
Huom! Myös kotimyynti.

Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2018

ON Rauta/ON Agri Oy

Olli Nykänen, kauppias
Kaavintie 5, 73600 KAAVI
+358 400 792 268
olli.nykanen@rautia.fi

**TAKSI
PIIA KOPONEN**
Puh. 044 0379 703

**KONEURAKOINTI
PEKKA KOPONEN**
Puh. 0440 193 899

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Iisakki Tukiainen, 0400 651 240
Sannimari Tervo, 0400 273 204
Sanna Tervo-Tukiainen, 0400 651 129

Kuljetusliike Tervo & Co. Oy
Matinpellontie 64, 71200 Tuusniemi
toimisto@kuljetusliiketervo.fi
www.kuljetusliiketervo.fi

Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!

MINVERA OY
Erolanniementie 66, 71260 Juurikkamäki
Puh. 044 210 4057

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Kuopiontie 151, 71200 Tuusniemi
puh. 0400 374 616

Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta

**METSÄKONEURAKOINTI
VOUTILAINEN OY**
040 709 4609

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA 2018

- Rakennustarvikemyynti
- Remonttipalvelut

SAWON NOVAS Oy

Keskitie 12,
71200 Tuusniemi
Puh. 045 261 5100

**Ystävällinen ja
joustava palvelu**

Koulutetut kuljettajat

**Monipuolinen
kuljetuskalusto**

**Paikallinen tilausajon
ammattilainen**

hojo-matkat.fi

www.hojo-matkat.fi

email: tilausajot@hojo-matkat.fi

Puh. 050 570 9553, Fax (013) 550 336

*Hyvää Joulua ja
kiitos kuluneesta vuodesta*
Tuusniemen Autohuolto ja Varaosa Oy
Puh. 040 767 3787

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta*

**HIERONTAPALVELU
Heikki Oksman**

71200 TUUSNIEMI, Puh. (017) 660 007, 050 571 1478

*Tuusniemen
Kuntoutus Ky*

- FYSIOTERAPIA-
PALVELUT
- HIERONNAT
- LYMFATERAPIA
- KUPPAUS
- SOLARIUM

TIEDUSTELUT JA AJANVARAUKSET
TUUSNIEMEN KUNTOUTUS: P. 040 545 5788
ASTA TIRKKONEN-HERSIO: P. 040 535 7544

**PERINTEINEN HIERONTA, VOICE MASSAGE JA
INTIALAINEN PÄÄHIERONTA**

Mirja Poutiainen

- koulutettu hieroja • Voice Massage -terapeutti

Lahjakortteja pukinkonttiin!

Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI Puh. 040 502 8091

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

TEUVO-TAPION metsäsuunnittelu-,
ja metsänhoitotyöt, remonttipalvelut

Anaskintie 33, 71200 TUUSNIEMI
puhelin 0400 346 797
teuvo.voutilainen33@gmail.com

Merkillisen Hyvää Joulua!

OUTOKUMPU

POLVIJÄRVI

Kiisukatu 2
p. 555 535

Vasarakankaantie 4
p. 569 660

**RAUHALLISTA JOULUA
KAN ry Tuusniemi**

Vanerituotteita

Kaasilansalmentie 299, Pahkasalo, Tuusniemi
Puh. 050 363 4636

**KUKKA-, HAUTAUS- JA JUHLAPALVELU
KUITTINEN**

Puh. 044 970 5388

Hautauspalvelu:
Kaavintie 12, Kaavi
(Kenkäkaupan vieressä)

Juhlahuoneisto:
Rantatie 6, Kaavi

WWW.KUITTINEN.FI

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KERAMIKKAPAJA

Savetar

Meijerinranta, puh. 040 590 7917

www.savetar.fi

SAVON KONETYÖ OY

Puutavaran hakkuu- ja metsäkuljetuspalvelut

Paronlahdentie 38, 71280 KOSULA • Puh. 0400 982 997

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KARVOSEN PUUTARHA
Levälahti

MARKET

TIMANTTI

sanna.sillman@k-market.com

Kaivotie 2, Kaavi, puh. 020 741 7810

Ma-Pe 7-21, La 7-19, Su 10-18

www.k-market.com

Palvelemme ma-pe 9-17 ja la 9-13

Kirja- ja lahjaliike
Sininen Ajatus

Kaavintie 5, 73600 Kaavi • Puhelin 040 7271 603
kaavi@sininenajatus.inet.fi

TÄPLÄNTUPA OY

Hyvää Joulua.

Täpläntupa kiittää asiakkaitaan menneestä vuodesta.
Puh. 040 413 1406

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2018*

**Traktoriurakointi
Jarkko Toivanen**

Susijärvi, 71240 Paakkila
0400 193 564

JG-KULJETUS Oy
Kaavi

- muuttokuljetukset
- lannoite-/rahtikuljetukset

Puh. 050 566 7442

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Eeva
Keskitie 25, puh. 044 563 0347

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen
Keskitie 13, puh. 044 366 1790

Parturi-Kampaamo Pirkko Pääkkönen
Poikkitie 2, puh. (017) 661 051

Ina Pääkkönen puh. 040 715 5829

*Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 2018*

www.HoKe.fi

**Suunnittelu- ja
Rakennuspalvelu
Hoke Oy**

Olli Holopainen 0400 130 185
Arvi Kekäläinen 044 561 6285

Rauhallista Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta!

SÄHKÖPALVELU HANNU HIRVONEN

Rantakuja 3 A !, 71200 Tuusniemi
Puh. 045 236 9332

Kukka-, hautaus- ja juhlapalvelu KUKKATUPA

Avoimna:
ma - ke 9 - 16
to - pe 9 - 17
la 9 - 13

Puh. 017 661 610
044 5565 003

posti@kukkatupa.fi
www.kukkatupa.fi

Huoltotie 5, 71200 Tuusniemi

Hyvää Joulua!

OKUN KONEOSA

Kiisukatu 17, Outokumpu Myynti 020 787 9510
www.okunkoneosa.fi

Hyvää
Joulua!

Loma Jussila

Toivottaa
MTY Kekäläinen - Tuomainen

Onnellista
Uutta
Vuotta!

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Arto Mustonen

Kuopion Huoltotrio Oy

Teräskatu 5
70150 KUOPIO
044 3060 776
arto.mustonen@huoltotrio.fi

*Rauhallista
Joulua ja
Onnellista Uutta
Vuotta 2018!*

Keskitie 23, 71200 Tuusniemi
Puhelin (017) 661 228

SHELL-OUTOKUMPU

Kuusjärventie 41
83500 Outokumpu

Puh. 013 222 389
050 512 5114 / Pekka
pekka.sairanen@elisanet.fi

HOTTI
-TUVAT

Marja & Lasse Koistinen
Kojanlahti
71280 KOSULA

050 365 7064,
0400 825 514

- MÖKKILOMAT
- OHJELMAPALVELUT

*Hyvää Joulua ja
Riemullista Uutta Vuotta*
**Koillis-Savon
Hammaspalvelu Oy**

Tauno Miettinen, puh. 040 547 3118

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*
RANTA-MYLLY

Meijerintie 16, Tuusniemi
Puh. 040 721 1097

Jos haluatte
tilata vuoden 2018
Tuusniemen Joulun -lehden
tai antaa lehdestä palautetta,
voitte ilmoittaa yhteystietonne
lehden päätoimittajalle. Myös
hyvät juttuvinkit ovat odotettuja
ja mieleisiä:

Valto Holopainen
Koivulanrannantie 8
71200 Tuusniemi,
valto.holopainen@kolumbus.fi
0400 679 999

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

*Oi, joulun aika armainen,
sa saavut kotiin jokaiseen,
tuot valot, kuuset kynttilöin ja
vihreet oksat hopeavöin.
Oi, joulun aika armainen
sa saavut kotiin jokaiseen.*

*Sirkka Leena Mirjami
Levälahdesta*